

ความพึงพอใจของนักเขียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวันสุวรรณรังสรรค์ อ่างทองบ้านแดง
จังหวัดระยอง

พระใบฎีกาธีระศักดิ์ วิทธิคุณ (คุณธีระศักดิ์)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของงานโครงการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าวิจัย
สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง
จังหวัดระยอง

พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตฺโต (ฤทธิ์คำรพ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๖

**LOWER SECONDARY LEVEL STUDENTS' SATISFACTION TOWARDS
MORAL TEACHER-MONKS IN WAT SUWANRANGSAN
COMMUNITY SCHOOL, BAN CHANG DISTRICT,
RAYONG PROVINCE**

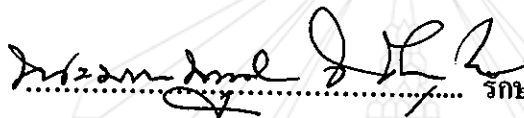
PHRABIDEEKA TEERASAK CHITACHITTO (RITKAMROP)

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF BUDDHIST STUDIES
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E. 2556 [2013]**

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัด
ระยอง
ชื่อนักศึกษา : พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตโต (ฤทธิ์คำรพ)
สาขาวิชา : พุทธศาสนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาษิต สุขวรรณดี

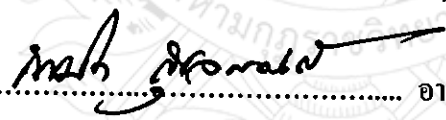
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

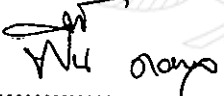

..... รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(พระมหาบุญศรี ภาณวฑฺฒโน (ศศ. ดร.))

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระครูปริษาธรรมวิธาน (ดร.))

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรียน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาษิต สุขวรรณดี)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พัน ดอกบัว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิญ รักสัตย์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Title : Lower Secondary Level Students' Satisfaction towards Moral Teacher-Monks in Wat Suwanrangsang Community School, Ban Chang District, Rayong Province

Student's Name : Phrabideeka Teerasak Chitajitto (Ritkamrop)

Department : Buddhist Studies

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Manop Nakkanrian

Co-Advisor : Asst. Prof. Dr. Bhasit Sukhawandee

Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P.S. Nāṇavuddho
..... Acting Dean of Graduate School
(Phramaha Boonsri Nāṇavuddho (Asst. Prof. Dr.))

Thesis Committee

Phrakirupreechadham
..... Chairman
(Phrakirupreechadhamavidhan (Dr.))

MANOP
..... Advisor
(Assoc. Prof. Dr. Manop Nakkanrian)

Bhasit Sukhawandee
..... Co-Advisor
(Asst. Prof. Dr. Bhasit Sukhawandee)

Fuen Dokbua
..... Member
(Assoc. Prof. Fuen Dokbua)

D. Suwin
..... Member
(Asst. Prof. Dr. Suwin Ruksat)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ชื่อนักศึกษา : พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตฺโต (ฤทธิ์คำรพ)

สาขาวิชา : พุทธศาสนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร. มานพ นักการเรือน

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณิต สุขวรรณดี

ปีการศึกษา : ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ ๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ๒) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้จำนวน ๕๒ คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก สถิติที่ใช้ คือ สถิติบรรยาย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอนุมานคือ การทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé) แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัยพบว่า

๑. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๕๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากลำดับสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีค่าสูงสุด ๒ ด้านที่เท่ากัน คือ ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ และ

ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๕๘ ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๔๘ และด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๔๔ ตามลำดับ

๒. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่มีเพศต่างกันมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้านแตกต่างกัน ส่วนที่มีอายุ และระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้านไม่แตกต่างกัน

๓. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ ๑) ด้านบุคลิกภาพ และคุณสมบัติความเป็นครูพระ ครูพระพูดอธิบายเนื้อหาเร็วเกินไป ควรให้ครูพระอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจนและไม่เร็วเกินไป ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน นักเรียนไม่เข้าใจถึงหลักการการบูรณาการที่นำหลักธรรมมาใช้ในร่วมกับชีวิตประจำวัน ควรให้ครูพระจัดทำสื่อ โดยการบูรณาการใช้หลักธรรมร่วมกับชีวิตประจำวันที่สะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม นักเรียนไม่มีความเข้าใจในเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติ ควรให้ครูพระอธิบายเรื่องศาสนพิธีแล้วแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียนและ ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล มีการวัดผลและประเมินผลทาง ด้านภาคปฏิบัติน้อยไป ควรให้ครูพระทำการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น

Thesis Title : Lower Secondary Level Students' Satisfaction towards Moral Teacher-monks In Wat Suwanrangsang Community School, Ban Chang District, Rayong Province

Student's Name : Phrabaidika Theerasak Chitachitto

Department : Buddhist Studies

Advisor : Assoc. Prof. Dr. Manop Nagkarnriani

Co-Advisor : Asst. Prof. Dr. Bhasit Sukhawandee

Academic Year : B.E. 2556 (2013)

ABSTRACT

The objectives of this thesis were as follows : 1) to study lower secondary level students' satisfaction towards moral teacher-monks in Wat Suwanrangsang Community School, Ban Chang district, Rayong province 2) to compare lower secondary level students' satisfaction towards moral teacher-monks in Wat Suwanrangsang Community School, Ban Chang district, Rayong province, with different genders, age and levels of classes and 3) to study suggestions and solutions concerning lower secondary level students' satisfaction towards moral teacher-monks in Wat Suwanrangsang Community School, Ban Chang district, Rayong province. Research instruments were questionnaires. Example groups were ninety-two of the students of Wat Suwanrangsang Community School, Ban Chang district, Rayong province, sized by Krejcie and Morag's table and used sample random sampling by drawing lots. The descriptive statistics were frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics including T-test and One-Way ANOVA test. If differentiation was found, it was tested in a pair by mean of Scheffe and analyzed by computing.

The results of research were found as follows:

1. The lower secondary level students had satisfaction towards moral teacher-monks in Wat Suwanrangsang Community School, Ban Chang district, Rayong province, at the highest level of the whole view of four aspects with an average of 4.52. Having been considered in each aspect arranged from the highest to the lowest average, it was found that the aspect of the highest one was monk-teachers' personality and qualification; it was at the highest level with an average of

4.58, the aspect of evaluation and the aspect of teaching and learning management; it was at the highest level with an average of 4.48, and the aspect of behavior-development of virtue and culture; it was at the highest level with an average of 4.44 respectively.

2) The results of hypothesis test were found that the lower secondary level students' satisfaction towards moral teacher-monks in Wat Suwanrungsan Community School, Ban Chang district, Rayong province with different genders had different satisfaction in a whole view of four aspects while the different of age and levels of classes had not different.

3) The lower secondary level students of Wat Suwanrungsan Community School, Ban Chang district, Rayong province, had suggestions and solutions: 1) the aspect of monk-teachers' personality and qualification; the monk-teachers explained so fast. So the monk-teachers should explain clearly and not so fast 2) the aspect of teaching and learning management; the students did not understand how to apply the principles of virtue for daily life. So the monk-teachers should make media by integrating using the principles with daily life reflecting bodily subject clearly 3) the aspect of behavior-development of virtue and culture; the students did not understand about religious ceremony of practice. Therefore the monk-teachers should be explain religious ceremony and divide the students into groups to do activities and let them present in front of classes and 4) the aspect of evaluation; there was a little evaluation of practicing. Therefore the monk-teachers should evaluate practicing more than usual.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีก็เพราะได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างดีจากหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณดังต่อไปนี้

ขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และคณะผู้บริหารใน มหาวิทยาลัยทุกท่าน

กราบขอบพระคุณพระมหาพรประสงค์ ปริณูวารเมธี ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ นักการเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภามิต สุขวรรณดี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.วิญญู กินะเสน นายสมบัติ สะเกษ ผู้เชี่ยวชาญตรวจ เครื่องมือวิจัย และคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

กราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พระครูปริชาธรรมวิธาน(ดร.) รองศาสตราจารย์พิน ดอกบัว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิญ รักษัตย์ ตลอดจนถึงเจ้าหน้าที่วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอบให้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโทพุทธศาสนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย ศูนย์การศึกษา ชลบุรี ทุกท่านทุกรุ่น ที่เป็นกำลังใจ และคอยช่วยเหลือตลอดมา

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ตลอดจนคณะครู โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ และที่ลืมไม่ได้คือ อาจารย์มุสดี โตสวัสดิ์ อาจารย์พิเศษประจำสาขาวิชาพุทธศาสน์ ศูนย์การศึกษาชลบุรี วัดศรีมหาธาตุ ที่ให้ความอนุเคราะห์ เป็นอย่างมาก และอำนวยความสะดวก ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยคาดหวังว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียน การสอนของครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัด ระยอง ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป คุณความดีที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่บุพการี และผู้มี พระคุณทุก ๆ ท่าน อนึ่งหากความผิดพลาด บกพร่องที่พึงจะมี ผู้วิจัยขอน้อมรับเพื่อดำเนินการแก้ไข ในโอกาสต่อไปด้วยความยินดี

พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตโต (ฤทธิ์คำรพ)

สารบัญคำย่อ

ตำราที่ใช้ในการค้นคว้าหลักฐานในพุทธศาสนา สำหรับการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าจาก พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิง ได้ใช้ชื่อย่อของคัมภีร์พระไตรปิฎกไว้ในเชิงอรรถของวิทยานิพนธ์ ซึ่งชื่อย่อมีค่าเต็มดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม
พระวินัยปิฎก	วินัยปิฎก มหาวรรค
วิ.ม.	วินัยปิฎก มหาวรรค
พระสุตตันตปิฎก	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค
ที.ม.	สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค
ม.อ.	สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปริปัณฑาสก์
ส.ส.	สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค
ส.ม.	สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวรรค
อง.จตุกก.	สังยุตตนิกาย อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต
ช.ธ.	สังยุตตนิกาย ขุททกนิกาย ธรรมบท

สำหรับอ้างตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ ผู้วิจัยใช้แบบ ๓ ตอน คือ เลขเล่ม / เลขข้อ / เลขหน้า ตัวอย่าง เช่นที.ม. ๑๐/๕๐/๕๐. หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม ๑๐ ข้อ ๕๐ หน้า ๕๐.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญแผนภูมิ	ด
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	๖
๒.๑.๑ ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ของแมคเกรเกอร์	๖
๒.๑.๒ ทฤษฎี ๒ ปัจจัยของเฮิร์สเบิร์ก	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ	๑๐
๒.๒.๑ ความหมายของความพึงพอใจ	๑๐
๒.๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการเรียน	๑๒
๒.๒.๓ ประโยชน์ของความพึงพอใจในการเรียน	๑๓

๒.๓	แนวคิดเกี่ยวกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๔
	๒.๓.๑ ความหมายของครูพระสอนศีลธรรม	๑๔
	๒.๓.๒ ความเป็นมาของโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๕
	๒.๓.๓ วัตถุประสงค์ของโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๖
	๒.๓.๔ การคัดเลือกโรงเรียนและการกำหนดให้พระสอนศีลธรรม	๑๖
	๒.๓.๕ การรับสมัครและคัดเลือกครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๕
	๒.๓.๖ ภารกิจตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๒๐
	๒.๓.๗ ระเบียบปฏิบัติของครูพระสอนศีลธรรม	๒๑
	๒.๓.๘ บทบาทหน้าที่ของครูพระสอนศีลธรรม	๒๑
๒.๔	แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม	๒๓
	๒.๔.๑ ความหมายของบุคลิกภาพและคุณสมบัติ	๒๓
	๒.๔.๒ ความสำคัญของบุคลิกภาพและคุณสมบัติ	๒๔
	๒.๔.๓ ส่วนประกอบของบุคลิกภาพ	๒๔
	๒.๔.๔ บุคลิกภาพความเป็นครู	๒๕
	๒.๔.๕ คุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม	๒๖
	๒.๔.๖ คุณสมบัติขั้นพื้นฐานของครูพระสอนศีลธรรมในฐานะของ นักเผยแผ่	๒๗
	๒.๔.๗ คุณธรรมของครูพระสอนศีลธรรมในฐานะเป็นพระนักเผยแผ่	๓๐
๒.๕	แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน	๓๓
	๒.๕.๑ การจัดการเรียนการสอน	๓๓
	๒.๕.๒ กิจกรรมการเรียนการสอน	๓๕
	๒.๕.๓ พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า	๔๕
๒.๖	แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ของครูพระสอนศีลธรรม	๔๕
	๒.๖.๑ ความหมายของพฤติกรรม	๔๕
	๒.๖.๒ ประเภทของพฤติกรรม	๕๐
	๒.๖.๓ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน	๕๑
	๒.๖.๔ การพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม	๕๓

๒.๗	แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล	๕๗
	๒.๗.๑ ความหมายของการวัดผลและประเมินผล	๕๗
	๒.๗.๒ จุดมุ่งหมายของการวัดผล	๖๑
	๒.๗.๓ ประโยชน์ของการวัดผลประเมินผล	๖๓
	๒.๗.๔ เครื่องมือการวัดผลการเรียนรู้	๖๕
๒.๘	สภาพพื้นที่ทำวิจัย	๖๘
	๒.๘.๑ ประวัติโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์	๖๘
	๒.๘.๒ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา	๖๙
	๒.๘.๓ เป้าหมายของสถานศึกษา	๖๙
	๒.๘.๔ วิสัยทัศน์	๖๙
	๒.๘.๕ พันธกิจ	๖๙
๒.๙	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๐
๒.๑๐	สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	๗๗
บทที่ ๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๗๘
๓.๑	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๗๘
๓.๒	เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	๗๙
๓.๓	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๗๙
๓.๔	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๘๐
๓.๕	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๒
๓.๖	การวัดค่าตัวแปร	๘๒
๓.๗	การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๓
๓.๘	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	๘๔
บทที่ ๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๖
๔.๑	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๘
๔.๒	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	๘๘
๔.๓	ผลวิเคราะห์ข้อมูล	๘๙
	ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๘๙

ตอนที่ ๒	ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง	๕๑
ตอนที่ ๓	การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย	๕๖
ตอนที่ ๔	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง	๑๑๒
บทที่ ๕	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๑๕
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๑๖
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๗
๕.๓	ข้อเสนอแนะ	๑๒๗
บรรณานุกรม		๑๓๒
ภาคผนวก		๑๓๗
ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย	๑๓๕
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์	๑๔๔
ภาคผนวก ค	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๔๗
ภาคผนวก ง	ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)	๑๕๒
ภาคผนวก จ	แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	๑๕๔
ภาคผนวก ฉ	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค	๑๕๖
ประวัติผู้วิจัย		๑๕๗

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๓.๑	แสดงรายละเอียดนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน ชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง	๗๕
ตารางที่ ๔.๑	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วน บุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัด สุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ	๗๕
ตารางที่ ๔.๒	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วน บุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัด สุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ	๕๐
ตารางที่ ๔.๓	แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วน บุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัด สุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับชั้น	๕๐
ตารางที่ ๔.๔	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปล ผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้าน ฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน	๕๑
ตารางที่ ๔.๕	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปล ผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้าน ฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ	๕๒
ตารางที่ ๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปล ผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครู พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้าน ฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน	๕๓

- ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ๕๔
- ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล ๕๕
- ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามเพศ ๕๖
- ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามเพศ ๕๖
- ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ ๕๗
- ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ ๕๗
- ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ ๕๘

ตารางที่ ๔.๑๔	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณ รังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทาง ศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ	๕๘
ตารางที่ ๔.๑๕	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้าน การวัดผลและประเมินผล จำแนกตามเพศ	๕๕
ตารางที่ ๔.๑๖	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณ รังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามเพศ	๕๕
ตารางที่ ๔.๑๗	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามเพศ	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๑๘	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณ รังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้านจำแนกตาม เพศ	๑๐๐
ตารางที่ ๔.๑๙	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้าน บุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามอายุ	๑๐๑
ตารางที่ ๔.๒๐	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัด สุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและ คุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามอายุ	๑๐๑

- ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ ๑๐๒
- ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ ๑๐๒
- ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ ๑๐๓
- ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ ๑๐๓
- ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé) ๑๐๔
- ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามอายุ ๑๐๕
- ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามอายุ ๑๐๕

- ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ ๑๐๖
- ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ ๑๐๖
- ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามระดับชั้น ๑๐๗
- ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามระดับชั้น ๑๐๗
- ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้น ๑๐๘
- ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้น ๑๐๘
- ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามระดับชั้น ๑๐๙

ตารางที่ ๔.๓๕	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามระดับชั้น	๑๐๕
ตารางที่ ๔.๓๖	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามระดับชั้น	๑๑๐
ตารางที่ ๔.๓๗	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามระดับชั้น	๑๑๐
ตารางที่ ๔.๓๘	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามระดับชั้น	๑๑๑
ตารางที่ ๔.๓๙	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามระดับชั้น	๑๑๑
ตารางที่ ๔.๔๐	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ	๑๑๒
ตารางที่ ๔.๔๑	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน	๑๑๓
ตารางที่ ๔.๔๒	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาคูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมและทางศีลธรรม	๑๑๔

ตารางที่ ๔.๔๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอน
ศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัด
ระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล

๑๑๔

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ ๒.๑ สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๗๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีหลายปัญหามากขึ้นกว่าในอดีต สาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ทำให้มีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้นจึงเกิดปัญหาด้านจิตใจทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางพฤติกรรม คือ ละเลยในคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม นอกจากนี้ปัญหาสังคมหลายด้านยังคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากเดิม ขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดีงาม ตามโครงสร้างของสังคมไทยลดลง พร้อมกับการแตกแยกของสถาบันครอบครัว ทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่จะต้านทาน ปัญหาแวดล้อมต้องขาดความมั่นคงจนเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน จากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับตัวของนักเรียน นักศึกษา สถานการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวพบว่ารากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริงคือการที่นักเรียน นักศึกษา ขาดการกล่อมเกลาจิตใจ ปลูกฝังในเรื่องศีลธรรมจริยธรรม จนทำให้ความสำนึกต่อหน้าที่ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การใช้สติพิจารณาซึ่งคิดลดลง แสดงออกเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสม กอปรกับสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน นักศึกษาที่ยุยงส่งเสริม ชักจูง และน้อมนำอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุมป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้สัมฤทธิ์ผลได้ภายใต้ยุคสื่อสาร ไร้พรมแดน เว้นแต่นักเรียนจะได้ถูกจัดระเบียบทางความคิดเสียใหม่ จนมีจิตใจที่ใฝ่ดี และมีพลังใจที่เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่ดีงาม ได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา^๑

นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว การปฏิรูประบบราชการเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้แยกงานศาสนาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้กรมการศาสนาмаสังกัดกับกระทรวงวัฒนธรรม ไม่สามารถเชื่อมต่อในเรื่องการนำหลักธรรมเข้าไปใน โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ กรมการศาสนาซึ่งมีภารกิจในการส่งเสริมให้คนไทยนำหลักธรรมทางศาสนาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิด

^๑กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการดำเนินงานตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ประจำปี ๒๕๔๘, (กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๘), หน้า ๒๒-๒๓.

ความรู้คู่คุณธรรม เป็นคนดีมีศีลธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานักเรียนดังกล่าวอย่างเร่งด่วน กระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีข้อตกลงร่วมมือกัน โดยจัดพระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมภายใต้โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การที่จะปลูกฝังจริยธรรมให้กับเด็กนักเรียนเพื่อให้มีศีลธรรมอันดีงาม เป็นกระบวนการทางการศึกษาโดยมีหลักสูตรบทเรียนที่แน่นอน วิธีการปลูกฝัง ถ่ายทอด และการประเมินผลเป็นระบบ สถาบันที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงต่อการพัฒนาจริยธรรมคือสถาบันทางศาสนา ซึ่งเป็นสถาบันที่มีหน้าที่อบรมคนในสังคม การที่จะพัฒนาคนให้เป็นผู้มีจริยธรรมตามศาสนานั้นต้องทำให้คนกับศาสนามีความใกล้ชิดกันให้มากที่สุด เพราะถ้าเมื่อคนเหินห่างจากศาสนาหรือไม่เอาใจใส่ต่อการเผยแผ่จริยธรรมแล้ว การที่จะอบรมยอมเป็นไปได้อีก ดังนั้นรูปแบบของการพัฒนาจริยธรรมนั้นต้องเป็นไปเพื่อเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ชีวิต อย่างเข้าใจ เพื่อลด ละ เลิกสิ่งที่ไม่ดี จริยธรรม หลักคำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติที่ดียาม ทั้งนี้ครูพระจึงถือว่ามิบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในทุกด้าน

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” ใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติ ๒) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติ ๓) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๔) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม และ ๕) ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อจะได้นำผลวิจัยเป็นข้อมูลนำไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับครูพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๑.๓ สมมติฐานของการวิจัย

๑.๓.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน

๑.๓.๒ นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน

๑.๓.๓ นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ นักเรียน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๑๑๘ คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม และ ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๑.๕.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้น ต่างกัน

๑.๕.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๑.๕.๔ ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีความพึงพอใจมากขึ้น

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบ และสุขใจ หรือทัศนคติในทางที่ดีของนักเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมทั้งในด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม และด้านการวัดผลและการประเมินผล

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ ของโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

บุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ หมายถึง บุคลิกลักษณะ คุณสมบัติเฉพาะบุคคลหรือจุดเด่นของครูพระสอนศีลธรรมที่สามารถสังเกตได้ อันได้แก่ มีสมณสาธูป มีการนุ่งห่มผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นพระภิกษุ มีวาทีลึบไพเราะสมควรสำหรับการสอน เช่น เสียงดังฟังชัด อธิบายเนื้อหาเรียงลำดับก่อนหลัง ได้ชัดเจน ยกตัวอย่างให้เข้าใจง่าย มีลีลาการสอน มีความรู้หลากหลายทั้งด้านวิชาการและการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเป็นนักสังฆคัม เช่น มีเจตคติที่ดีต่อบุคคลอื่น มีการแสดงออกทางความคิดในทางสร้างสรรค์ มีวิถุญญาของความเป็นครู คือ มีความรับผิดชอบ เสียสละ มุ่งมั่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมที่มุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม โดยเน้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลชัดเจน ให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเองจากการคิดวิเคราะห์ เช่น มีการส่งเสริมให้วิเคราะห์เหตุการณ์ในสังคัมด้วยหลักธรรม นำหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน จัดกิจกรรมคุณธรรมโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ จัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง

การพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในการแสดงออกของการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ ในทางที่ดีขึ้น ด้วยการแสดงพฤติกรรมที่ประกอบด้วยคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรม โดยการนำหลักสูตรสาระการเรียนรู้ทางสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดความเข้าใจในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต

การวัดผลและประเมินผล หมายถึง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จะวัดและประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนใน ๓ ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านสติปัญญา เช่น มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้ ด้านจิตพิสัย ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้กับความรู้สึกลึกซึ้งทางจิตใจ อารมณ์ เช่น การเห็นคุณค่าและนำมาพัฒนาลักษณะนิสัยของตน และด้านทักษะพิสัย ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับความสามารถ เช่น สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง อย่างมีความชำนาญและสร้างสรรค์ ซึ่งต้องมีการประเมินก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียน

ครูพระสอนศีลธรรม หมายถึง พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ เข้าไปอบรมสั่งสอนนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังหลักธรรมทางศาสนาแก่นักเรียนจนเกิดความรู้อย่างคุณธรรม โดยกรมการศาสนาได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นองค์กรดำเนินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น ๒ เพศ คือ ๑) ชาย และ ๒) หญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับวิทยานิพนธ์นี้ แบ่งออกเป็น ๓ ช่วง คือ

๑) อายุ ๑๓ ปี, ๒) อายุ ๑๔ ปี และ ๓) อายุ ๑๕ ปี

ระดับชั้น หมายถึง ระดับชั้นของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑, ๒) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และ ๓) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” นี้ ได้ศึกษาเนื้อหาสาระสำคัญทั้งแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และงานวิจัยเชิงสำรวจหรืองานวิจัยภาคสนาม (Survey Research or Field Research) มีรายละเอียด ดังนี้

- ๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
- ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน
- ๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม
- ๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล
- ๒.๘ สภาพพื้นที่ทำวิจัย
- ๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๑๐ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

นักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ไว้มีดังนี้

๒.๑.๑ ทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ของแมคเกรเกอร์

แมคเกรเกอร์ (McGregor) นักทฤษฎีมนุษยสัมพันธ์ได้เสนอทฤษฎี X และทฤษฎี Y โดยทฤษฎีทั้ง ๒ มีข้อสมมติฐานว่า ลักษณะธรรมชาติของมนุษย์มีทั้งคนที่ตั้งใจทำงานและไม่ตั้งใจทำงาน สมมติฐาน X มีดังนี้

- ๑) มนุษย์มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้
- ๒) เนื่องจากไม่ชอบทำงานจึงต้องการใช้อำนาจบังคับ ควบคุม แนะนำและขู่ว่าจะ

ลงโทษ

๓) ชอบให้ผู้อื่นแนะนำแนวทางในการทำงาน หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบและความต้องการความปลอดภัยมากกว่าสิ่งอื่น

เมื่อตั้งทฤษฎี X ขึ้นมา McGregor ตั้งข้อสงสัยว่า ธรรมชาติของมนุษย์ตามทฤษฎี X นี้จะถูกต้องหรือไม่ หรือนำไปใช้ได้กับทุกคนทุกสถานการณ์หรือไม่ ในที่สุดก็หาข้อยุติไม่ได้ เขาจึงพัฒนาทฤษฎีพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นมาอีกทฤษฎีหนึ่ง เรียกว่า ทฤษฎี Y เชื่อว่ามนุษย์นั้นโดยธรรมชาติมิใช่เป็นคนขี้เกียจหรือเชื่องช้าไม่ได้ หากแต่มนุษย์สามารถควบคุมตัวเองได้ และมีความตั้งใจที่จะทำงานให้ดีที่สุดหากได้รับการจูงใจอย่างเหมาะสม ผู้บริหารที่ยอมรับทฤษฎีจะไม่ควบคุมหรือใช้อำนาจข่มขู่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้อยู่ในความกลัว แต่จะพยายามช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาควบคุมตัวเอง และมีโอกาสแสดงความสามารถอย่างกว้างขวาง

สำหรับทฤษฎี Y McGregor ได้อธิบายโดยชี้ให้เห็นว่า

๑) ความพยายามของมนุษย์ทางกายภาพ และทางใจต่องานมีมากเท่ากับการเล่นและการพักผ่อน

๒) การควบคุมและการบังคับบัญชาภายนอก ไม่ใช่วิธีเดียวที่จะทำให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ เพราะคนยอมทำงานด้วยความเป็นตัวของตัวเอง

๓) มนุษย์มีความสนใจที่จะทำงานให้สำเร็จตามความตั้งใจ

๔) คนเราไม่เรียนรู้แต่เพียงการยอมรับผิดชอบเท่านั้น หากแต่ยังแสวงหาความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกด้วย

๕) ความสามารถในการใช้ความคิด จินตนาการ ความเฉลียวฉลาด และความคิดริเริ่มแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกคน

๖) ในสังคมปัจจุบันนี้แต่ละคนมีโอกาแสดงความสามารถเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น

แมคเกรเกอร์ ชี้ให้เห็นว่า การจูงใจคนนั้น ผู้บริหารจะต้องใช้ทฤษฎี และต้องมองคนในแง่ดี เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ การใช้ทฤษฎี Y จะจูงใจคนได้มากกว่าทฤษฎี X แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า จะละเลยต่อการคุมงานเสียโดยสิ้นเชิง^๑

สรุปได้ว่า จากทฤษฎีมนุษย์สัมพันธ์ของแมคเกรเกอร์ จะเห็นได้ว่า ตามทฤษฎี X ธรรมชาติของมนุษย์จะไม่ตั้งใจทำงาน ชอบหลีกเลี่ยงงาน หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ แต่ต้องการ

^๑McGregor, อังโน วิชญพงษ์ สงวนสงฆ์พงษ์, “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านการทะเบียนของกรมการปกครอง : กรณีศึกษาสำนักทะเบียนอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”, ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์), ๒๕๔๗, หน้า ๑๒ - ๑๓.

ความปลอดภัยมากกว่าสิ่งอื่น ส่วนทฤษฎี Y นั้นเห็นว่าโดยธรรมชาติของมนุษย์มีไข้เป็นคนขี้เกียจหรือเชื่อถือไม่ได้ หากแต่มนุษย์สามารถควบคุมตัวเองได้ และมีความตั้งใจที่จะทำงานให้ดีที่สุดหากได้รับการจูงใจอย่างเหมาะสม ไม่ต้องการให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจ ควบคุม หากแต่ต้องการใช้ความสามารถในการใช้ความคิด จินตนาการ และความคิดริเริ่มแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน

๒.๑.๒ ทฤษฎี ๒ ปัจจัยของเฮิร์สเบิร์ก

เฮิร์สเบิร์ก ได้สร้างทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงานซึ่งเรียกว่า ทฤษฎี ๒ ปัจจัย ผลการวิจัยของเขาและคณะ โดยทำการทดลองที่เมืองพิสเบอร์ท ซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อพิสูจน์ว่ามนุษย์มีความปรารถนาที่จะขจัดความทุกข์ทงกาย เช่น ความหิว ความเหนื่อย ความทารุณของดินฟ้าอากาศ ในขณะที่เดียวกันมนุษย์ก็มีความสุขทางใจ เช่น ความสำเร็จในงาน การยอมรับนับถือ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ช่วยให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้นมี ๒ ประการดังนี้

๑) ปัจจัยกระตุ้น (Motivative Factors) เป็นปัจจัยเกี่ยวกับงานและความสำเร็จของงานโดยตรงซึ่งมีอยู่ ๕ ประการ ได้แก่

(๑.๑) ความสำเร็จของงาน (Achievement) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการทำงานได้เสร็จสิ้น และประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี สามารถแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ รวมถึงการแสดงสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ส่งผลให้เห็นถึงผลงานของบุคคลได้

(๑.๒) การได้รับความยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การที่บุคคลได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลที่ตนเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจอยู่ในรูปของการยกย่องชมเชย การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือการได้รับเงินเพิ่ม

(๑.๓) ลักษณะของงาน (Work Itself) หมายถึง ความรู้สึกที่ดี หรือไม่ดีของบุคคลที่มีต่อลักษณะงาน

(๑.๔) ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจรับผิดชอบได้อย่างเต็มที่

(๑.๕) ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (Advancement) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสถานะ หรือตำแหน่งของบุคคลในองค์กรในทางสูงขึ้น

๒) ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เป็นสิ่งแวดล้อมในการทำงาน มี ๑๑ ประการ ได้แก่

(๒.๑) เงินเดือน (Salary) หมายถึง ความพึงพอใจในเงินเดือน หรือความพึงพอใจ หรือความไม่พึงพอใจต่อเงินเดือนที่ได้รับเพิ่มขึ้น

(๒.๒) โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth) หมายถึง การที่บุคคลได้รับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนทักษะที่จะช่วยเอื้อต่อวิชาชีพของเขา

(๒.๓) ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationship with Subordinates) หมายถึง การติดต่อสื่อสารทั้งทางทักทาย และวาทะที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

(๒.๔) สถานะของอาชีพ (Status) หมายถึง ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึกต่องาน เช่น การมีระดับประจำตำแหน่ง การมีเลขานุการ การมีอภิสิทธิ์ต่าง ๆ

(๒.๕) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relationship with Supervisor) หมายถึง การติดต่อสื่อสารในลักษณะคล้ายคลึงกับความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา แต่เป็นไปในลักษณะผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความเคารพผู้บังคับบัญชา

(๒.๖) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Relationship with Peers) หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลกับเพื่อนร่วมงานในองค์การ

(๒.๗) นโยบายและการบริหารงานของบริษัท (Company Policy and Administration) หมายถึง การจำแนกบทบาท อำนาจหน้าที่ และกำหนดนโยบายโดยเด่นชัดเพื่อให้บุคคลดำเนินงานได้ถูกต้อง

(๒.๘) สภาพการทำงาน (Working Conditions) หมายถึง สภาพทางกายภาพในสถานที่ทำงาน อันได้แก่ ลักษณะสิ่งแวดล้อม ชั่วโมงทำงาน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ

(๒.๙) ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Factors in Personal Life) หมายถึง สถานการณ์บางประการที่ส่งผลต่อชีวิตส่วนตัว เช่น การย้ายที่ทำงานใหม่ทำให้ต้องเดินทางไกล ครอบครัวลำบาก

(๒.๑๐) ความมั่นคงในงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงของงาน หรือความมั่นคงขององค์การ

(๒.๑๑) วิธีการปกครองบังคับบัญชา (Supervision Techniques) หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ความเต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการนิเทศงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา^๒

^๒เฮิร์สเบิร์ก, อังใน ภาวิณี วรรณสุข, “ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อสมรรถนะการให้บริการของงานสวัสดิการ กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๕, หน้า ๑๓๖).

สรุปได้ว่า ทฤษฎี ๒ ปัจจัยของเฮิร์สเบิร์ก เห็นว่า ความพึงพอใจในการทำงานของมนุษย์เกิดจากเหตุ ๒ ประการ คือ ๑) มีปัจจัยกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจ ดังเช่น ผลจากความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับ ลักษณะของงานที่ตนชอบ ความรับผิดชอบจากการได้รับมอบหมายงานใหม่ ๆ และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ ๒) มีปัจจัยค้ำจุน ดังเช่น เงินเดือน ความก้าวหน้าในอนาคต ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน นโยบายบริษัท ความมั่นคง ความอิสระหรือเป็นส่วนตัว เป็นต้น เมื่อมีเหตุปัจจัยดังกล่าวแล้ว ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน มีความตั้งใจทำงาน มุ่งมั่น เสียสละเวลา แรงกาย แรงใจ ในการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จตามประสงค์

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

๒.๒.๑ ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หรือความพอใจ (Satisfaction) ได้มีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้หลายความหมาย ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกรัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อได้รับผลตอบแทนความต้องการทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ความพึงพอใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลอันเนื่องมาจากสิ่งเร้า และสิ่งจูงใจซึ่งจะปรากฏออกมาทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล^๑

กิติมา ปรีดีดีลิก ได้กล่าวว่าความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบใจหรือพอใจที่มีองค์ประกอบและสิ่งจูงใจด้านต่าง ๆ ของงานและเขาได้รับการตอบสนองความต้องการของเขาได้^๒

จุมพล สัตยาภรณ์ กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบของความรู้สึกด้านทัศนคติซึ่งไม่จำเป็นต้องแสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปก็ได้ แต่ก็ยังเป็นเพียงปฏิกิริยาด้าน

^๑ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๗๗๕.

^๒กิติมา ปรีดีดีลิก, เอกสารการสอนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๕), หน้า ๓๒๑.

ความรู้สึกต่อสิ่งเร้า โดยบ่งบอกทิศทางว่าเป็นไปในลักษณะทิศทางบวก ทิศทางลบ หรือไม่มีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้านั้น^๕

พิน กงพูล ได้กล่าวถึงความพึงพอใจไว้ว่า “เป็นความรู้สึก รัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดี ของบุคคลที่มีต่อการที่เขาปฏิบัติ ความพึงพอใจในการทำงานเกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งทางด้านวัตถุหรือจิตใจ”^๖

วรูม (Vroom) ได้กล่าวว่า ทศนคติหรือความพึงพอใจในสิ่งหนึ่งสามารถให้แทนกันได้ เพราะทั้ง ๒ คำนี้จะหมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสิ่งหนึ่ง ทศนคติด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทศนคติด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพความไม่พึงพอใจนั่นเอง^๗

วอลเลอร์สแตน (Wallerstein) ให้ความหมายความพึงพอใจว่าหมายถึง ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อ ได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและอธิบายว่าความพึงพอใจเป็นกระบวนการทางจิตวิทยาไม่สามารถมองเห็น ได้ชัดเจนแต่สามารถคาดคะเนได้ว่ามีหรือไม่มี จากการสังเกตพฤติกรรมของคนเท่านั้น การที่จะทำให้คนเกิดความพึงพอใจจะต้องศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของความพึงพอใจนั้น^๘

^๕ จุมพล สัตยาภรณ์, อ่างใน อารี น้อยสำราญ, “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขนมหวานเมืองเพชร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๘, หน้า ๑๐๗.

^๖ พิน กงพูล, อ่างใน สง่า ทองสุข, “ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนยโสธรพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร”, ศึกษานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๐, หน้า ๑๑๓.

^๗ Vroom, *Expectancy Theory*, อ่างใน จันทิมา จันท์สุวรรณ, “ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้บริหารต่อการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๘, หน้า ๑๒๓.

^๘ Wallerstein, อ่างใน สุวรรณา สะแหละ, “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓”, วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร), ๒๕๔๗, หน้า ๑๕.

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึกที่ดี ความรู้สึกรัก ชอบ และสุขใจ หรือทัศนคติในทางที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ และความพึงพอใจของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมและประสบการณ์

๒.๒.๒ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการเรียน

ความพึงพอใจในการเรียนมีความสัมพันธ์กับการตั้งใจ การตั้งใจจึงเป็นวิธีการที่มีความสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจ โดยนักวิชาการได้สรุปไว้ดังต่อไปนี้

สมยศ นาวิกาน ได้กล่าวว่า การตั้งใจจะมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการ คนทุกคนย่อมมีความต้องการ เช่น เราอาจจะมีความต้องการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี มีค่าระดับ GPA สูง ดังนั้น เมื่อเรามีความต้องการจะปฏิบัติหรือทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้แล้ว ย่อมจะหมายความว่าเรามีแรงจูงใจหรือได้รับการกระตุ้นเพื่อตอบสนองความต้องการ^๕

Vroom ได้กล่าวว่า แรงจูงใจ คือ ผลรวมของความพอใจกับความคาดหวังที่คิดหวังไว้ แรงจูงใจ = ผลรวมของความพอใจ + ความคาดหวัง ซึ่งหมายถึง แรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง จะเป็นผลที่เกิดจากทัศนคติต่อการเรียน รวมกับความคาดหวังที่เขาคาดหวังไว้ ถ้ามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและได้รับการตอบสนองทั้งรูปธรรมและนามธรรมเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ แรงจูงใจก็จะสูง แต่ในทางกลับกัน ถ้ามีทัศนคติในเชิงลบต่อการเรียน และการตอบสนองไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง แรงจูงใจก็จะต่ำตามไปด้วย^๖

Mc Clelland and Atkinson ได้อธิบายถึงการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จากความพึงพอใจในการแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความผิดหวัง ให้เกิดขึ้นอยู่ที่เพิ่มความต้องการความสำเร็จ และลดความกลัวความล้มเหลว ซึ่งจำเป็นที่ผู้ปกครองหรือครูต้องจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ประสบความสำเร็จซ้ำ ๆ ติดต่อกันเป็นเวลานาน และให้นักเรียนรู้สึกว่าการเรียนไม่ยากจนเกินไป จะทำให้เขาคิดและเชื่อว่าเขาจะมีโอกาสประสบความสำเร็จได้^๖

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า การจัดสภาพการเรียนและการทำงาน รวมทั้งการให้บทเรียนที่เหมาะสมกับสติปัญญาความสามารถของผู้เรียน เป็นการสร้างแรงจูงใจได้ดังนี้

^๕สมยศ นาวิกาน, การพัฒนาองค์กรและการจูงใจ, (กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล, ๒๕๓๕), หน้า ๑๕.

^๖Vroom, อังใน ศนิชา เลิศการ, “ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้อุ้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”, การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๖, หน้า ๔๐.

^๖Mc Clelland and Atkinson, อังใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒.

๑) แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ ผลของการเรียนรู้ การได้รับรู้ผลและความสำเร็จของสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว หากผลของการเรียนรู้ เช่น คะแนนสอบทำให้เกิดกำลังใจถ้าสอบได้ แต่ถ้าสอบตกก็เกิดเสียกำลังใจ รางวัลและการลงโทษ นักเรียนต้องการรู้ผลของการเรียน ทั้งจากการชมและการตำหนิ ในสถานการทั่วไปนักเรียนต้องการกำลังใจและคำแนะนำจากครูให้แก้ไขในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

๒) แรงจูงใจภายใน ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น อยากสำรวจตรวจตรา อยากจัดการ เด็กเป็นผู้ต้องการแสวงหาด้วยความอยากรู้อยากเห็น หากครูใช้ความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลองของผู้เรียนให้ถูกทางและเป็นการเรียนในสิ่งที่เขาสนใจ ก็จะทำให้เขาได้ประสบผลสำเร็จในสิ่งที่เขาต้องการ

๓) ลักษณะของบทเรียน บทเรียนหรืองานที่ทำให้ผู้เรียนทำอาจทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนสูงหรือต่ำได้ เช่น ความยากง่ายของบทเรียน ความยากง่ายนี้จะสัมพันธ์กับความสามารถ ความต้องการ ความพอใจของผู้เรียนแต่ละคน

๔) ความคาดหวัง ความคาดหวังจากสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและบรรยากาศของโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมหรือบั่นทอนแรงจูงใจในการเรียนและการทำงานของนักเรียนได้^๒

สรุปได้ว่า แรงจูงใจ คือ ความต้องการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สัมฤทธิ์ผล มีความคาดหวังที่อยากจะได้มาซึ่งสิ่งนั้นจะหลีกเลี่ยงความผิดหวัง แรงจูงใจมีทั้งภายในและภายนอก โดยจะใช้อย่างไหนนั้นก็ขึ้นอยู่กับตัวแปรนั้นว่าเป็นบุคคลหรือสิ่งของ

๒.๒.๓ ประโยชน์ของความพึงพอใจในการเรียน

พิมลรัตน์ ธนรัตน์พิมลกุล กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ความพึงพอใจ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียน ก็จะเป็นแรงหนุนให้นักเรียนตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ มีความสุขในการเรียน มีความขยันขันแข็งในการเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียนอย่างสนุกสนาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็สูงตามไปด้วย ตรงกันข้ามหากนักเรียนไม่มีความพึงพอใจในการเรียนก็จะเป็นมูลเหตุที่ทำให้ไม่สนใจการเรียน ผลสัมฤทธิ์การเรียนต่ำ^๓

^๒ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, จิตวิทยาบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม, ๒๕๓๕), หน้า ๒๐๓ - ๒๐๕.

^๓พิมลรัตน์ ธนรัตน์พิมลกุล, “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๔๑, หน้า ๑๐.

ล้วน สายยศ และคณะ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นคำย่อของการอธิบายความรู้สึกเป็นอย่างไรๆ คุณสมบัติกรรมต่าง ๆ ได้มาก เช่น พวกเราที่มีความพึงพอใจในการเรียน มีความหมายถึงเขารักการเรียน มีความสุข สนุกสนานที่ได้เรียน ทำอะไรได้หลายอย่างเพื่อการเรียน ความพึงพอใจใช้พิจารณาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นนั้น คือความพึงพอใจของคนสามารถส่งเสริมหรือยับยั้งสิ่งที่เขาจะแสดงออกได้ ในสาขาสังคมวิทยา นักสังคมวิทยาหลายคนให้ความเห็นว่า ความพึงพอใจและเจตคติเป็นศูนย์ ความคิดเป็นฐานของพฤติกรรมในสังคม การจะปรับระบบกลไกของสังคมจึงควรเปลี่ยนแปลงความพึงพอใจและเจตคติของแต่ละบุคคล^{๑๔}

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อครูผู้สอนขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์ร่วมกับแรงจูงใจในการเรียน ความต้องการ ความคาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์ เมื่อนักเรียนได้รับผลสัมฤทธิ์ตามความต้องการหรือความคาดหวังแล้ว ย่อมเกิดความพึงพอใจต่อครูผู้สอนนั้นด้วย

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒.๓.๑ ความหมายของครูพระสอนศีลธรรม

กรมการศาสนา ได้ให้ความหมายไว้ว่า ครูพระสอนศีลธรรม หมายถึง พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปอบรมสั่งสอนนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังหลักธรรมทางศาสนาแก่นักเรียนจนเกิดความรู้คู่คุณธรรม

พระสอนศีลธรรมเป็นพระภิกษุผู้ได้รับการแต่งตั้งจากกรมการศาสนาให้ทำการสอนตามโรงเรียนในโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยมีเป้าประสงค์อย่างเชื่อมั่นว่าจะเป็นโครงการที่สร้างคุณประโยชน์ต่อสังคม โดยต้องการใช้โครงการนี้ให้เข้าไปมีส่วนผลักดันสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย ด้วยการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ที่มีพระสอนศีลธรรมที่จะนำหลักธรรมคำสอนผ่านกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาทั่วประเทศ เข้าสู่สถานศึกษาทุกระดับชั้นซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ และให้การอบรมแก่ประชาชนพร้อมกันด้วยดังนั้น กรมการศาสนาจึงให้

^{๑๔} ล้วน สายยศ และคณะ, การวัดด้านจิตพิสัย, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓),

ความสำคัญกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง และเห็นว่าพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนจะเป็นองค์เผยแผ่^{๑๕}

๒.๓.๒ ความเป็นมาของโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การศึกษาของไทยในสมัยก่อนนั้นเริ่มต้นที่วัดเป็นสำคัญ โดยพ่อแม่จะส่งบุตรหลานไปเล่าเรียน ฟีกหัดขัดเกลานิสัยกับพระสงฆ์ที่วัด เมื่อวันเวลาผ่านไปรูปแบบการศึกษาเล่าเรียนได้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนามากขึ้น จนมีสถานศึกษาที่เรียกว่า โรงเรียนเกิดขึ้น ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นครูผู้อบรมสั่งสอนลดลง จนวิชาศีลธรรมก็หายจากหลักสูตรการเรียนการสอน แต่ยังมีสถานศึกษาอีกหลายแห่งที่เห็นความสำคัญของ “ครูพระ” จึงมักจะนิมนต์ให้ไปช่วยสอนและอบรมเด็ก ๆ ตามโรงเรียนอยู่บ้าง และขณะเดียวกันฝ่ายพระสงฆ์ก็พยายามที่จะขอเข้าไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยออกค่าใช้จ่ายเองก็ตาม ก็ยังถูกปฏิเสธจากทางโรงเรียนอยู่เสมอ

ใน พ.ศ. ๒๕๔๒ กรมการศาสนา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ริเริ่มโครงการ “ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ๒) เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ๓) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษามีความรู้ คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข แต่ด้วยงบประมาณที่จำกัดจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ หลังจากรัฐธรรมนูญระบบราชการ กรมการศาสนา ก็ได้โอนเข้าไปสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ทำให้โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนต้องชะงักไป ระยะเวลาหลังได้มีเสียงสะท้อนมากมายว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ในสังคมปัจจุบันสนใจแต่เรื่องวัตถุ มีการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุนั้น จนขาดคุณธรรม จริยธรรม ขาดหลักธรรมที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาในระดับชาติที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งแต่ทว่าการนำเด็กทุกคนเข้าวัดเป็นเรื่องที่ยากกว่าการนำพระเข้าสู่โรงเรียน ด้วยเหตุนี้ใน พ.ศ. ๒๕๔๖ กรมการศาสนา สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม จึงได้ผลักดัน โครงการนี้ขึ้นใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา โดยร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

^{๑๕}กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : กุรุสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๓.

โครงการนี้ได้เริ่มมาตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๖ โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้จำนวน ๑๐ ล้านบาท เป็นค่าใช้จ่าย ค่าดำเนินการจัดทำหนังสือ อุปกรณ์การเรียนการสอนถวายครูพระที่เข้าไปสอนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคประมาณ ๘๐๐ รูป แต่ในปี ๒๕๔๘ เป็นปีแรกที่มีการขยายจำนวนครูพระสอนศีลธรรมจาก ๘๐๐ รูป เป็น ๔,๐๐๐ รูป โดยคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติงบประมาณ ๕๗,๕๖๔,๐๐๐ ล้านบาท ให้โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือส่วนแรกเป็นค่าตอบแทนครูพระสอนศีลธรรม รูปละ ๒,๐๐๐ บาท ต่อเดือน จำนวน ๔,๐๐๐ รูป ตามระยะเวลาที่เหลือตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกันยายน เป็นเงิน ๔๐ ล้านบาท ส่วนที่ ๒ ใช้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ประกอบการอบรมสื่อการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรมที่จะจัดอบรมถวายความรู้ครูพระเพื่อสร้างศักยภาพให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสถานศึกษา และคาดว่าจะมีผลโครงการอีกกว่า ๑๗ ล้านบาท

นอกจากนี้ กระทรวงวัฒนธรรมยังได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ ในการที่จะพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะความรู้ในเรื่องของศิลปวัฒนธรรม จริยธรรมให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษาและครูอาจารย์ในแต่ละระดับการศึกษาและส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และการจัดหลักสูตรด้านศิลปวัฒนธรรมและหลักธรรมทางศาสนา ทั้งหลักสูตรระยะสั้น ระยะยาว ในสถานศึกษาทุกระดับ และได้วางเป้าหมายที่จะขยายครูพระให้เข้าไปสอนในโรงเรียนให้พอกับความต้องการของกระทรวงศึกษาธิการ และให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ คือ ๑ ตำบล ๑ ครูพระ โดยแบ่งตามภาค คือ ครูพระสอนศีลธรรมภาคเหนือ จำนวน ๗๔๓ รูป ภาคใต้ จำนวน ๕๔๔ รูป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๑,๔๑๒ รูป ภาคกลางรวมกรุงเทพมหานครด้วย จำนวน ๑,๒๘๑ รูป รวมทั้งหมด ๔,๐๐๐ รูป โดยในช่วงแรกได้กำหนดจำนวนครูพระสอนเข้าไปสอนในพื้นที่และแต่ละระดับ ดังนี้

๑) การศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มี ๑ ตำบลต่อ ๑ รูป

๒) ระดับอาชีวศึกษา กำหนด ๓ รูป ต่อ ๑ จังหวัด

๓) จำนวนครูพระสอนที่เหลือจากข้อ ๑ - ๒ ให้ลงพื้นที่ในกรุงเทพมหานครโดยจะกระจายไปตามสถานศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

และยังมีเป้าหมายเพิ่มจำนวนพระสอนศีลธรรมให้มากขึ้นเป็น ๒๐,๐๐๐ รูป เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ตามเป้าหมาย ในปีงบประมาณ ๒๕๕๑ กรมการศาสนาได้เปลี่ยนบทบาทการบริหาร โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ดำเนินการมาแต่เดิมไปสนับสนุนกิจกรรมคุณธรรมอื่น ๆ โดยได้โอนภาระงานพร้อมงบประมาณให้กระทรวงศึกษาธิการรับดำเนินการ

และได้มอบให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รับโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มาดำเนินการจัดเข้าในพันธกิจประเภทงานให้บริการวิชาการแก่ชุมชน โดยได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๕ หน่วยงานดังนี้

๑) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีพระสงฆ์ที่มีความพร้อมและมีพระที่สอนอยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ อยู่แล้ว

๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีศึกษานิเทศก์ และสถานศึกษา/โรงเรียนที่มีความต้องการพระสอนศีลธรรม

๓) กรมการศาสนา และกระทรวงวัฒนธรรม มีวัฒนธรรมจังหวัดซึ่งเป็นผู้ดูแลโครงการมาแต่เริ่มแรก

๔) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีผู้อำนวยการพระพุทธศาสนาจังหวัด เป็นผู้ส่งเสริมพระสอนศีลธรรมที่เข้าไปทำการสอนในโรงเรียน

๕) ภาคคณะสงฆ์ทั้ง ๑๘ ภาค มีเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด ซึ่งปกครองดูแลพระสอนศีลธรรมทั่วประเทศ^{๑๖}

ปัจจุบันปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีต สาเหตุแห่งปัญหาส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาทางเทคโนโลยีและการสื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ ซึ่งต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้นจึงเกิดปัญหาด้านจิตใจทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางพฤติกรรม คือละเลยในคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรม นอกจากนี้ปัญหาสังคมหลายด้านยังคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเดิม ขาดระเบียบวินัยส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดั้งมาตามโครงสร้างของสังคมไทยลดลง พร้อมกับการแตกแยกของสถาบันครอบครัว ทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่จะต้านทานกับสภาพปัญหาแวดล้อมต้องขาดความมั่นคงจนเกิดปัญหาต่าง ๆ ของสังคมตามมา เช่น ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ปัญหานักเรียน นักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสมในเวลาเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและปัญหาอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นักศึกษา เป็นต้น

^{๑๖} กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๐), หน้า ๒๒ – ๒๓.

สรุปได้ว่า จากสถานการณ์ดังกล่าว พบว่ารากเหง้าแห่งปัญหาที่แท้จริงคือ การที่นักเรียน นักศึกษาขาดการกล่อมเกลาจิตใจและปลูกฝังในเรื่องศีลธรรม จริยธรรม จนทำให้ความสำนึกต่อหน้าที่ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี การให้สติพิจารณาบังคับลดน้อยลง แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่ไม่เหมาะสมประกอบกับสภาพแวดล้อมรอบตัว นักเรียนนักศึกษาที่young ส่งเสริม ชักจูงและโน้มน้าวอย่างต่อเนื่องด้วยรูปแบบที่มีการพัฒนาอย่างหลากหลาย ทำให้ยากต่อการควบคุมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน นักศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลได้ภายใต้โลกาภิวัตน์ เว้นแต่นักเรียน นักศึกษาจะถูกจัดระเบียบทางความคิดจนมีจิตใจที่ใฝ่ดี และมีแรงใจที่เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันเหตุปัจจัยในทางเสื่อมที่จะเข้ามาทำลายคุณภาพชีวิตที่พึงมาได้ด้วยหลักธรรมทางศาสนา

๒.๓.๓ วัตถุประสงค์ของโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๑) เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนในโรงเรียน ในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

๒) เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา มีความรู้ มีความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา

๓) เพื่อปลูกฝังให้นักเรียน นักศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

๒.๓.๔ การคัดเลือกโรงเรียนและการกำหนดให้พระสอนศีลธรรม

จากการเริ่มต้นการดำเนินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในพ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดแนวทางการคัดเลือกโรงเรียนสำหรับพระสอนศีลธรรม ดังนี้

๑) เข้าคณะจังหวัดร่วมกับผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา และศึกษานิเทศก์เขตการศึกษาสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนตามความเหมาะสมในแต่ละบริบท โดยพิจารณาจากโรงเรียนในตำบล อำเภอ และจังหวัดตามลำดับ ดังนี้

(๑.๑) เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธในตำบล อำเภอ จังหวัดนั้น ๆ

(๑.๒) เป็นโรงเรียนที่อยู่ในตำบล อำเภอ จังหวัดที่มีความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียน นักศึกษา และหรือ โรงเรียนที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องร่วมแก้ปัญหาเชิงพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา

(๑.๓) เป็นโรงเรียนที่มีห้องจริยศึกษาที่สามารถใช้เป็นศูนย์การเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา สามารถจัดกิจกรรมที่นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิต

(๑.๔) เป็นโรงเรียนที่พระสามารถเดินทางไปสอนสะดวก

๒) เขตการศึกษาประกาศผลการคัดเลือก โรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๓) เขตพื้นที่การศึกษาแจ้ง โรงเรียนที่ได้รับคัดเลือก และชี้วัดอุปสรรคตลอดจนแนวทางในการดำเนินของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดพระเข้าสอนในแต่ละช่วงชั้น

๔) สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด แจ้งให้พระปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนและประสานกับโรงเรียน ตลอดจนสนับสนุนให้การปฏิบัติงานของพระเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

๕) การจัดให้พระสอนในโรงเรียนสำนักเจ้าคณะจังหวัด ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และสำนักวัฒนธรรมจังหวัดพิจารณาตามความเหมาะสม โดยพระ ๑ รูป อาจจะเข้าสอนในสถานศึกษาใกล้เคียงได้มากกว่า ๑ โรงเรียนอยู่กับบริบทและความเป็นไปได้ของพระ

๒.๓.๕ การรับสมัครและคัดเลือกครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การดำเนินงานรับสมัครครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่ผ่านมา ที่เริ่มในปีงบประมาณ ๒๕๔๘ มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑) กรมการศึกษากำหนดจำนวนพระในการปกครองของคณะสงฆ์จังหวัดและระดับการศึกษาในสถานศึกษา

๒) กรมการศาสนาประกาศรับสมัครพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนประจำปีงบประมาณ

๓) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จัดทำใบสมัครตามที่แนบท้ายประกาศการรับสมัครพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน

๔) สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดทั่วประเทศรับสมัครพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน

๕) เจ้าคณะจังหวัดดำเนินการพิจารณาคัดเลือกพระสงฆ์เพื่อคัดเลือกเป็นพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียน โดยดำเนินการดังนี้

(๕.๑) คัดเลือกจากผู้ที่มีสมัครที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามประกาศของกรมการศาสนา

(๕.๒) ในกรณีที่มีผู้สมัครเกินจำนวนให้เจ้าคณะจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัดที่มีอาวุโสสูงทางสมณศักดิ์เป็นประธาน และเจ้าคณะจังหวัดที่มีอาวุโสรองลงมาเป็นรองประธาน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ศิษยานุศิษย์ผู้ทรงคุณวุฒิในเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนตามความเหมาะสม โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเป็นฝ่ายเลขานุการให้คณะกรรมการดังกล่าวพิจารณาโดยหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๕.๒.๑) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ดำเนินการสอนอยู่ในสถานศึกษาในตำบล อำเภอ จังหวัดนั้น ๆ ก่อน หากยังมีจำนวนเกินให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(๕.๒.๒) พิจารณาคัดเลือกผู้ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หากมีจำนวนเกินให้พิจารณาจากผลงานและประสบการณ์ของผู้สมัคร

(๕.๒.๓) พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ผ่านการอบรมครูสอนพระพุทธศาสนาตามมติมหาเถรสมาคม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการหากมีจำนวนเกินให้พิจารณาจากผลงานประสบการณ์ของผู้สมัคร

(๕.๒.๔) เมื่อพิจารณาตามข้อ ๑ - ๓ แล้วยังไม่ครบตามจำนวนที่ประกาศให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการฯ

๖) สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จัดทำประกาศผลการคัดเลือกพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนของแต่ละจังหวัด

๗) ผู้สมัครรายงานตัว โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จัดทำทะเบียนประวัติและแจ้งพระสงฆ์ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ

๒.๓.๖ ภารกิจตามโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๑) เป็นผู้สอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียน โดยมีคาบสอนอย่างน้อย ๒ คาบต่อสัปดาห์

๒) เป็นผู้สอนหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ในหลักธรรม

๓) เป็นผู้สอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับหลักธรรมทางศาสนาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ในหลักธรรม

๔) เป็นผู้จัดการกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปลูกฝังคุณธรรมตามหลักธรรมทางศาสนา เพื่อการปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

๕) เป็นผู้จัดการกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและเป็นผู้นำนักเรียน ครู ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

๖) เป็นครูผู้สอนประจำโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๗) เป็นผู้อบรมและเป็นกรรมการคุมสอบหลักสูตรธรรมศึกษาในเรือนจำ และสถานพินิจ

๘) เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์แก่โรงเรียนและชุมชน

๒.๓.๓) ระเบียบปฏิบัติของครูพระสอนศีลธรรม

๑) พระสอนศีลธรรมที่ออกสอนในสถานศึกษาตาม โครงการครูพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียน ต้องได้รับการแต่งตั้งเป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

๒) พระสอนศีลธรรมต้องนุ่งห่มให้เรียบร้อยเป็นปริมณฑล ทั้งในเวลาเดินทางไปสอน ในขณะที่สอนและในเวลาเดินทางกลับวัด

๓) พระสอนศีลธรรมห้ามนำของสำป่า กฐิน หรือบอกบุญเรียไว้ในโรงเรียน

๔) พระสอนศีลธรรมไม่ควรไปคลุกคลีหรือสนิทสนมกับคณะผู้บริหาร ครูอาจารย์ ในโรงเรียนนั้น ๆ

๕) พระสอนศีลธรรมต้องไม่นำวิชาโหราศาสตร์หรือไสยศาสตร์ไปชี้แนะหรือขยายผลอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการมอมเมาเยาวชน

๖) พระสอนศีลธรรมต้องไม่ก้าวก้างานของคณะครู อาจารย์ หรือผู้บริหารของโรงเรียนนั้น ๆ

๗) พระสอนศีลธรรมต้องไม่ชี้นำให้นักเรียนไปเที่ยวหรือไปเยี่ยมเยือนที่วัดตามลำพัง หรือเป็นการเฉพาะ ยกเว้นแต่เป็นกลุ่ม เป็นคณะ หรือไปทั้งห้องเรียน

๘) ในการเข้าห้องเรียนให้หัวหน้าบอกทำความเคารพ ดังนี้

(๘.๑) ถ้าอยู่ในห้องเรียนให้หัวหน้าบอกทำความเคารพ โดยดูความเหมาะสม และระเบียบที่โรงเรียนนั้น ๆ ปฏิบัติอยู่ก่อนแล้ว

(๘.๒) ถ้าอยู่ในห้องจริยะให้นักเรียนกราบเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง ทั้งตอนเข้าเรียนและเลิกเรียน ขอให้พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนทุกรูปได้ปฏิบัติตามระเบียบนี้ อย่างเคร่งครัด เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่คณะ เพื่อชื่อเสียงและเกียรติภูมิของพระสงฆ์ไทย และเพื่อความดำรงตั้งมั่นแห่งพระพุทธศาสนาสืบไป^๑

๒.๓.๔) บทบาทหน้าที่ของครูพระสอนศีลธรรม

๑) บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมไทย

(๑.๑) พระสงฆ์ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องศีลธรรมและความประพฤติดีงาม เพื่อเรียกความศรัทธาให้เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น

^๑มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เอกสารประกอบการอบรม โครงการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เซน ปรีณคัง, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕ - ๑๗.

(๑.๒) พระสงฆ์ควรเป็นนักเทศน์ที่ดี เพื่อสามารถดึงดูดจิตใจประชาชนให้ปฏิบัติตามหลักคำสอนได้อย่างถูกต้อง

(๑.๓) พระสงฆ์ควรพัฒนาตนเองในด้านความรู้ทั้งทางโลก และทางธรรมเพื่อรู้เท่าทันต่อกระแสโลกอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน

(๑.๔) พระสงฆ์ควรเอาใจใส่ในการพัฒนาจิตใจของประชาชนมากกว่าที่จะเน้นการพัฒนาวัตถุในวัดหรือมุ่งหารายได้เพียงอย่างเดียว ซึ่งขณะนี้วัดต่าง ๆ ได้เดินทางหลงเข้าสู่ระบบวัตถุนิยม หากวัดดำเนินการเช่นนี้ เป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงความคิดของประชาชนที่จะเน้นทางด้านจิตใจมากกว่าวัตถุ

(๑.๕) พระสงฆ์ควรเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ในที่นี้หมายถึงด้านคำสอน และหลักธรรมต่าง ๆ

(๑.๖) พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการศึกษาธรรมะให้ถึงแก่น แล้วนำสิ่งที่ศึกษา มาถ่ายทอดให้กับประชาชน ทำให้คนไม่ติดลบเป็นคนดี และมีความรับผิดชอบ

(๑.๗) พระสงฆ์ควรมีบทบาทในการสั่งสอนเยาวชนด้านศีลธรรมในสถานศึกษาต่าง ๆ ของรัฐบาลและเอกชน

(๑.๘) พระสงฆ์ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบสมควรที่จะไปให้การอบรมแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำต่าง ๆ ทั้งด้านปฏิบัติและปฏิภาณ

(๑.๙) พระสงฆ์ควรมีการรวมตัวหรือทำงานเป็นทีม ทำงานเชิงรุก ซึ่งต้องได้รับสนับสนุนจากเจ้าอาวาสและรัฐบาลในเรื่องงบประมาณ^{๑๔}

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับครูพระสอนศีลธรรม กำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกรมการศาสนา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดพระสงฆ์ที่มีความรู้ ความสามารถในด้านปริยัติและปฏิบัติเข้าไปจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน นักศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมของพระพุทธศาสนา และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สามารถนำความรู้และคุณธรรมไปพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมอบให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ร่วมกับอีก ๔ หน่วยงาน ดำเนินโครงการนี้ในการคัดเลือกโรงเรียน คัดเลือกครูพระสอนศีลธรรม การกำหนดระเบียบปฏิบัติ และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

^{๑๔}พรชูลี อาชวบำรุง, รายงานโครงการวิจัยการศึกษาทบทวนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๕), หน้า ๗๕.

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม

๒.๔.๑ ความหมายของบุคลิกภาพและคุณสมบัติ

ราชบัณฑิตยสถาน อธิบายไว้ว่า บุคลิกลักษณะ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคน ส่วนบุคลิกภาพ หมายถึง สภาพนิสัยเฉพาะคน^{๑๙}

พระมหาอดิศร ธีรสีโล กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง การแสดงออกทางด้านอารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลอันเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ต่อสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยา และสังคมของบุคคลทั่วไป^{๒๐}

นวลละออ สุภาพผล กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง การรับรู้พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใดบุคคลหนึ่งทั้งในสิ่งที่มองเห็นได้ เช่น ลักษณะของพฤติกรรม และสิ่งที่มองไม่เห็น เช่น ความคิด ความสนใจ ซึ่งจะ使人อื่นสามารถที่จะเข้าใจ และแยกแยะความแตกต่างของบุคคลนั้นจากคนทั่วไปได้^{๒๑}

ศรีเรื่อน แก้วกั้งวาล กล่าวว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน บุคลิกภาพของบุคคลมีทั้งส่วนรวม ซึ่งเป็นลักษณะสากลของมนุษยชาติทุกภาษา และมีส่วนซึ่งเป็นลักษณะที่เรียกกันว่าเฉพาะตัว^{๒๒}

จุฑา บุรีภักดี กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของแต่ละบุคคลซึ่งประกอบด้วยระบบทางร่างกายและจิตใจ กำหนดให้บุคคลนั้นมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากบุคคลอื่น ทำให้เกิดพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาทั้งลักษณะภายนอกที่มองเห็น และลักษณะภายในที่แสดงออกทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน^{๒๓}

^{๑๙}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒, อ่างแล้ว, หน้า ๔๘๑.

^{๒๐}พระมหาอดิศร ธีรสีโล, คุณธรรมสำหรับครู, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒๐.

^{๒๑}นวลละออ สุภาพผล, ทฤษฎีบุคลิกภาพ, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๖.

^{๒๒}ศรีเรื่อน แก้วกั้งวาล, ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ, (กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๓๕), หน้า ๕.

^{๒๓}จุฑา บุรีภักดี, การพัฒนาบุคลิกภาพ, (กรุงเทพมหานคร : อินท์เทรด, ๒๕๓๕), หน้า ๑๑.

สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ที่แสดงออกให้บุคคลอื่นได้พบเห็น ทั้งที่เป็นการแสดงออกทางภายนอก เช่น พฤติกรรมต่าง ๆ และการแสดงออกทางภายในซึ่งไม่สามารถเห็นได้ เช่น ความคิด ความสนใจทำให้ผู้อื่นเข้าใจ และแยกแยะแต่ละบุคคลได้

๒.๔.๒ ความสำคัญของบุคลิกภาพและคุณสมบัติ

ฉันทนิช อิศวนนท์ กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต สามารถพิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้

๑) ความมั่นใจ ผู้มีบุคลิกภาพดีจะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น ทำให้กล้าแสดงออก

๒) การคาดหมายพฤติกรรม ถ้าทราบว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร จะทำนายได้ว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร

๓) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคลิกภาพช่วยให้สามารถรู้จักเข้าใจบุคคลแต่ละคนได้

๔) การตระหนักมีเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพทำให้คนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เป็นของตนเอง

๕) การปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญช่วยให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสถานการณ์ได้ดีขึ้น

๖) ความสำเร็จ คนที่มีบุคลิกภาพดี เป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จ เชื่อถือได้ รับความร่วมมือ สะดวกในการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน

๗) การยอมรับของกลุ่ม บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป^{๒๔}

๒.๔.๓ ส่วนประกอบของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) เป็นแบบฉบับเฉพาะตัว ซึ่งแตกต่างกันออกไปตามลักษณะต่าง ๆ ซึ่งได้มีการวิเคราะห์ส่วนประกอบบุคลิกภาพออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

๑) อุปนิสัย (Character) เป็นสิ่งที่กระทำบ่อย ๆ จนเกิดความเคยชิน มีลักษณะที่เป็นคุณสมบัติประจำตัวบุคคล เช่น ความซื่อสัตย์ ความเมตตา ความเอื้ออาทร เป็นต้น

๒) อารมณ์ (Temperament) เป็นกิริยาที่แสดงออกมาพร้อมกับอารมณ์ เช่น ความสุขุมเยือกเย็น ความใจร้อน เป็นต้น

^{๒๔}ฉันทนิช อิศวนนท์, การพัฒนาบุคลิกภาพ, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ, ๒๕๓๐), หน้า ๒๐ - ๒๑.

๓) ความสามารถ (Ability) เป็นสิ่งที่อยู่เฉพาะในตัวบุคคลและพร้อมที่จะแสดงออกมาเมื่อโอกาสอำนวย เช่น กีฬา ดนตรี การเรียน เป็นต้น

๔) ความสนใจ (Interest) เป็นความรู้สึกที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่จะเข้าหาสิ่งเร้านั้น เช่น แฟชั่น งานบ้าน นันทนาการ เป็นต้น

๕) โครงสร้างทางร่างกาย (Physical constitution) เป็นลักษณะรูปร่างหรือโครงสร้างร่างกายอย่างแท้จริง เช่น อ้วนเตี้ย ผอมสูง สมส่วน^{๒๕}

นวลละออ สุภาพล กล่าวว่า บุคลิกภาพ ประกอบด้วยรูปร่าง ลักษณะ จริตกิริยา เป็นเครื่องสันนิษฐานของคนซึ่งแสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็น และทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกต่อพฤติกรรมนั้น ฉะนั้น ถ้าหากมีบุคลิกภาพไม่ดี ก็ต้องหาทางคัดแปลงแก้ไขเสีย อาจต้องแก้ไขทั้งทางกาย และทางจิตใจ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ เป็นบุคคลที่สำคัญที่จะร่วมกันสร้างบุคลิกภาพของคนให้พัฒนาไปในทางที่ดีมาแต่เด็ก ๆ เมื่อเติบโตไปข้างหน้าจะได้เป็นคนที่มีบุคลิกภาพที่ดีรับรองกัน ในวงสังคมทั่วไป จะต้องพัฒนาทั้งกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา โดยเฉพาะผู้นำจะต้องเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี เพราะนอกจากจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้กับคนที่พบเห็นแล้ว ยังสร้างความเชื่อมั่นในตนเองอีกด้วย การพัฒนาบุคลิกภาพจะต้องเริ่มต้นที่รูปร่างภายนอกก่อน เพราะเห็นได้ชัด แต่ในส่วนลึกแล้วสิ่งที่ปรากฏออกมานั้นล้วนได้รับแรงขับจากภายในจิตใจของแต่ละคน^{๒๖}

สรุปได้ว่า การที่มีบุคลิกภาพที่ดีมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ผู้มีบุคลิกภาพที่ดีย่อมนำมาซึ่งความมั่นใจ การยอมรับจากบุคคลอื่น การปรับตัวเข้ากับคนอื่น และความสำเร็จ บุคลิกภาพเป็นเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นแบบฉบับเฉพาะตัว ซึ่งมีส่วนประกอบ ๕ ส่วน คือ อุปนิสัย อารมณ์ ความสามารถ ความสนใจ และโครงสร้างทางร่างกาย ที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลให้ผู้อื่นเข้าใจได้

๒.๔.๔ บุคลิกภาพความเป็นครู

บุคลิกลักษณะของครูเป็นลักษณะเฉพาะที่ผู้เป็นครูพึงมี เพื่อช่วยให้สามารถปฏิบัติการได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนที่มีบุคลิกภาพที่ดีย่อมช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน ได้แก่ รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย ท่าทางการพูด กิริยามารยาท ความเชื่อมั่นของครู ความอดทน และยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑ – ๒๒.

^{๒๖} นวลละออ สุภาพล, ทฤษฎีบุคลิกภาพ, อ้างแล้ว, หน้า ๑๔.

ยนต์ ชุ่มจิต กล่าวว่า บุคลิกลักษณะ หรือจุดเด่นของครูที่สามารถสังเกตได้ มีดังนี้

๑) บุคลิกภาพ ได้แก่ ส่วนประกอบต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งการนุ่งห่มผ้าให้เรียบร้อย สง่างามน่าศรัทธา ระมัดระวังกิริยาอาการ

๒) ท่วงทีวาทจา ได้แก่ อาการที่แสดงทางการพูด เช่น เสียงดังฟังชัด พูดเรียงลำดับ ก่อนหลัง ไม่กระตาคอหายหรือสะทกสะท้าน ยกตัวอย่างประกอบกรพูดได้เข้าใจง่าย เป็นผู้พูดผู้ฟังที่ดี และใช้คำถามที่เหมาะสม

๓) จริยวัตร หมายถึง กิริยาที่ควรประพฤติตามขนบธรรมเนียม เช่น มีวิญญูณของความเป็นครู ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี กระทำแต่สิ่งที่เหมาะสมดีงาม รู้เวลา และสถานที่ประพฤติปฏิบัติตามกติกาสถานที่ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น

๔) การแสดงออกทางความคิด เช่น มองบุคคลต่าง ๆ ในหลายด้าน มองการณ์ไกล กล่าวแสดงออกทางความคิดในสิ่งที่ดีงาม มีเจตคติที่ดีต่อบุคคลอื่น และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์^{๒๗}

๒.๔.๕ คุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม

คุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีดังนี้

๑) ต้องสำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอก หรือประโยค ๑ - ๒ ขึ้นไป

๒) หรือสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

๓) เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรีขึ้นไป^{๒๘}

แผนกพระธรรมวิทยากรได้กำหนดคุณสมบัติของพระธรรมวิทยากรในฐานะเป็นพระสอนศีลธรรมไว้ดังนี้

๑) มีอุดมการณ์ในอันที่จะทำงานเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

๒) มีคุณธรรมของความเป็นนักสังคมอยู่ในจิตใจ

๓) มีบุคลิกภาพ ภายและจิตใจดี

๔) มีความสะอาดทั้งด้านร่างกายและเครื่องแต่งกาย

๕) มีความสามารถอันเป็นพื้นฐานของการทำงาน

๖) มีวาทศิลป์พอสมควร

๗) มีความตื่นตัวช่างสังเกต และใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ เสมอ

^{๒๗} ยนต์ ชุ่มจิต, ความเป็นครู, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๑.

^{๒๘} เรื่องเดียวกัน.

๘) มีความรู้หลาย ๆ ด้าน และฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ

๙) ฉลาดในการใช้เทคนิคอุปกรรม

๑๐) เป็นคนทันสมัยเข้าใจคนทุกวัย

๑๑) มีความรับผิดชอบสูง ไม่ทิ้งธุระ^{๒๕}

สรุปได้ว่า “คุณสมบัติของพระสอนศีลธรรม” นอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ และอุดมการณ์ ทำงานเพื่อสังคมด้วยความเสียสละแล้ว จะต้องครองตนในสมณสาธูป คือสำรวมในการใช้โทรศัพท์มือถือ ไม่พูดเสียงดัง ไม่สูบบุหรี่ ระวังระมัดระวังในการนุ่งห่ม และความสัมพันธ์กับนักเรียนนักศึกษา อย่าให้เกินขอบเขตจนเกิดข้อครหาในทางที่ไม่ดี อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ ทั้งนี้ เพื่อสร้างความศรัทธาแก่ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง

๒.๔.๖ คุณสมบัตินับพื้นฐานของครูพระสอนศีลธรรมในฐานะของนักเผยแผ่

คุณสมบัตินับพื้นฐานของพระสอนศีลธรรมในฐานะของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนามีดังนี้

๑) มีอุดมการณ์ มีเป้าหมายในการบวชที่ชัดเจนมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น ตั้งใจปฏิบัติธรรม ฝึกฝนตนเอง มุ่งพระนิพพาน และเผยแผ่ธรรมะแก่บุคคลอื่น บำเพ็ญประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านตามโอวาทของพระบรมศาสดา

การมีอุดมการณ์ถือเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะหาก ไม่มีอุดมการณ์อันมั่นคงเมื่อทำงานไปแล้วประสบปัญหาใด ๆ ก็จะเกิดความท้อถอย เบื่อหน่าย มักจะทำงานไปไม่ได้ตลอดจนถึงกับลาสิกขา หรือมีเป้าหมายเบี่ยงเบนไป เช่น แทนที่จะมุ่งไปนิพพานกลับมุ่งแสวงหาลาภสักการะ เป็นต้น

๒) มีศีลาจารวัตรตรงงาม ด้วยการสำรวมกาย วาจา ใจ ให้เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใสศรัทธา ในครั้งพุทธกาลนั้น ผู้ที่ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่เป็นพระที่บรรลุนิพพานแล้ว เป็นพระอรหันตบุคคล หมคคิเลสแล้ว บำเพ็ญประโยชน์ตนได้สมบูรณ์แล้ว จึงสามารถทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างเต็มที่ ในยุคปัจจุบัน ไม่เหมือนเมื่อครั้งพุทธกาล ผู้ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ยังไม่หมคคิเลส จำเป็นจะต้องฝึกฝนอบรมตนเองไปด้วย สั่งสอนเผยแผ่ธรรมแก่ผู้อื่นด้วย เช่นนี้แล้วจึงต้องระมัดระวังอย่างยิ่งยวด ต้องพยายามรักษาศีลและอาจารย์ ของตนให้ดีไม่ให้ผลอดล้าไปในทางที่เสื่อมได้ พระมหาเถระรูปหนึ่ง ได้เคยให้โอวาทแก่ศิษยานุศิษย์ไว้ว่า สิ่งที่ต้องระมัดระวังอย่างมากของพระภิกษุสงฆ์ก็คือ สตรี สดางค์ และสรรเสริญ

^{๒๕}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, งานปฐมนิเทศพระธรรมวิทยากร, (กรุงเทพมหานคร : สุรวัฒน์, ๒๕๔๒), หน้า ๖.

เนื่องจากผู้ทำงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องพบปะผู้คนจำนวนมาก เมื่อการเผยแผ่เริ่มได้ผลก็จะมีผู้เคารพศรัทธามาก มีลาภสักการะมาก จึงจำเป็นต้องระมัดระวังเป็นพิเศษไม่ให้ผลอพึงพอใจ ในเพศตรงข้ามที่ศรัทธาห้อมล้อมอยู่ ให้มีสมณสัญญาเตือนใจตนเองอยู่เสมอ ไม่ฟุ้งเฟ้อ แต่ให้มีความเป็นอยู่เรียบง่าย ไม่ยึดติดในลาภสมบัติ และไม่มีทิฏฐิมานะ ทะนงตนว่าเป็นอาจารย์ใหญ่ มีศิษย์มาก ทั้งต้องหมั่นเตือนตนเองอยู่เสมอว่ากิจหลักของสงฆ์คือการปราบกิเลสในตัวเพื่อมุ่งพระนิพพานนั้น เรายังทำไม่สำเร็จ จึงต้องมีสติระมัดระวังตั้งใจฝึกตัวเองต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

๓) มีความรู้ความสามารถ ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องมีความรู้ทั้งพระปริยัติธรรมและธรรมปฏิบัติ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา จะต้องรู้หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาอย่างดี มีความรู้ที่กว้างขวาง รู้จักโลก เข้าใจโลก สามารถแนะนำบุคคลอื่นให้น้อมนำหลักธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต ใช้ในการแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ได้ แนะนำการปฏิบัติธรรมได้^{๓๐}

นอกจากนี้ คำสอนสำคัญในลำดับสุดท้ายที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ จัดเป็นคำสอนในส่วนที่เป็นคุณสมบัติของนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ลักษณะความประพฤติที่แสดงถึงคุณสมบัติภายในและคุณสมบัติที่จะแสดงออกในภายนอกด้วย ได้แก่

๑) การไม่กล่าวร้ายใคร คำพูดเป็นสมบัติชิ้นสำคัญสำหรับนักเผยแผ่ จะต้องเป็นไปเพื่อการไม่กล่าวร้ายให้ผู้อื่น

๒) การไม่ทำร้ายใคร การไม่ทำร้าย ก็เช่นเดียวกัน ถือว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญ ที่นักเผยแผ่จะต้องคำนึงเสมอ

๓) การสำรวจมสังวรในพระปาติโมกข์ ปาติโมกข์ หรือปาฏิโมกข์ ซึ่งหมายถึง ศิลหรือข้อกำหนดความประพฤติสำหรับพระภิกษุสงฆ์

๔) เป็นผู้รู้จักประมาณในภัตตาหาร หมายถึง การรับประทานอาหารอย่างพอดีกับร่างกาย ไม่ให้อิ่มเกินไป การรู้จักบริโภคอย่างเพียงพอ ซึ่งข้อนี้เทียบได้กับกระแสพระราชดำรัสเรื่อง “ความเพียงพอ” ได้อย่างตรงกันพอดี

๕) อาศัยอยู่ในที่นอนที่นั้งอันสงัด หมายถึง การอยู่ในที่ซึ่งมีความสงบอยู่ในมุมที่ไม่มีความเสี่ยงอีกทีก็กรีก โครม เหมาะแก่การสร้างสมาธิได้ง่าย

^{๓๐}กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, อ่างแล้ว, หน้า ๕.

๖) การประกอบความเพียรในอธิจิต หมายถึง การรู้จักใช้เวลาในการทำความเพียรทางจิต ได้แก่ การทำสมาธิ ภาวนานั่นเอง เป็นการหมั่นสำรวจจิตตนเองไม่ให้จิตตกไปสู่กระแสกิเลสจนไม่รู้จักตนเอง ไม่ปล่อยให้ความโลภ โกรธ หลง เข้าครอบงำจิตอยู่ตลอดเวลา^{๑๑}

การที่พระพุทธองค์ทรงเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างกว้างขวางมาจนทุกวันนี้ พระองค์ก็ทรงริเริ่มด้วยการพูดทั้งนั้น รุ่นแรก ๆ ครั้งพุทธกาล และหลังพุทธกาลก็ยังใช้ปากเป็นสื่อ หรือเรียกว่ามุขปาฐะ พระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ ๘๔,๐๐๐ พระธรรมขันธ์ ก่อนจะจารึกลงในใบลานเป็นตัวหนังสืออย่างทุกวันนี้ พระสาวกท่านก็จำและถ่ายทอดกันมาด้วยปากเปล่าทั้งนั้น นี่คือความสำคัญของปากตามหลักพระพุทธศาสนา การพูดเพื่อประชาสัมพันธ์ พระพุทธเจ้าทรงมีหลักอยู่ว่าต้องพูดจริงและเป็นประโยชน์ กล่าวคือ

- ๑) กาลวาที พูดถูกกาล
- ๒) สัจวาที พูดความจริง
- ๓) ภูตวาที พูดสิ่งที่เป็นจริง
- ๔) อัตถวาที พูดสิ่งที่เป็นประโยชน์
- ๕) ธรรมวาที พูดเป็นธรรม
- ๖) วินยวาที พูดอย่างมีจรรยาบรรณ^{๑๒}

แสง จันทร์งาม ได้ศึกษาถึงคุณสมบัติของนักเผยแผ่ซึ่งเรียกว่า คุณสมบัติของผู้สอน สรุปได้ว่าผู้สอนควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- ๑) มีความกรุณาเป็นพื้นฐานของจิต
- ๒) ไม่ถือตัวหยิ่งโส
- ๓) มีความอดทน ใจเย็น
- ๔) มีความยุติธรรม ไม่เห็นแก่หน้า
- ๕) มีความรอบคอบ
- ๖) มีความประพฤติน่าเคารพบูชา
- ๗) รู้จักภูมิสติปัญญาของผู้ฟัง^{๑๓}

^{๑๑}ที่.ม. ๑๐/๕๐/๕๐ - ๕๑.

^{๑๒}วิ.ม. ๔/๓๒/๓๕.

^{๑๓}แสง จันทร์งาม, วิธีสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร : กมลการพิมพ์, ๒๕๒๖),

- (๑) ธรรมชาติของมนุษย์
- (๒) ธรรมชาติของสังคม
- (๓) ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม
- (๔) เทคโนโลยี / ข่าวสารข้อมูล

๔) วัตถุประสงค์ให้ได้เหตุผล คือ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร
อย่างไร คอยให้คำแนะนำ ว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี คือ

- (๑) ควรต้องเป็นนักแนะแนวที่ดี มีหลักการแนะแนว
- (๒) เป็นที่ไว้วางใจของศิษย์ เชื่อใจศิษย์

๕) วจนักขโมย อดทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษาซักถาม แม้จะถูกจิก
ตลอด จนทนต่อคำล่วงเกินและคำตักเตือนวิพากษ์ต่าง ๆ อดทนฟังได้ ไม่เบื่อบ่นหาย ไม่เสียอารมณ์

๖) คัมภีร์บุญจะ กะถัง กัตตา แถลงเรื่องล้าลึกได้ คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ยุ่งยาก
ลึกซึ้งให้เข้าใจได้ และสอนศิษย์ให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งขึ้นไปได้

๗) โน จัญฐาน นโยชะเย ไม่ชักนำไปในฐานะ คือ ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
หรือเรื่องเหลวไหลไม่สมควร เช่น ขายยาบ้า คำของเถื่อน ขายบริการทางเพศ เป็นต้น^๔

ครูพระสอนศีลธรรมที่ดีที่ตั้งใจสอนเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่ศิษย์ ควรตั้งอยู่ในธรรม
ของผู้แสดงธรรม หรือที่เรียกว่า ธรรมเทศกัธรรม ๕ ประการ คือ

๑) อนุบุพพิททา สอนให้มีขั้นตอนถูกลำดับ คือ แสดงหลักธรรม หรือเนื้อหาตาม
ลำดับ ความยากง่าย ลุ่มลึกมีเหตุผลสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปโดยลำดับ

๒) ปรียายทัสสาวิ จับจุดสำคัญมาขยายให้เข้าใจเหตุผล คือ ชี้แจงยกเหตุผล
มาแสดงให้เข้าใจชัดในแต่ละประเด็น อธิบายยกย่องไปต่าง ๆ ให้มองเห็นกระจ่างชัด ตามแนวของ
เหตุผล

๓) อนุทยตา ตั้งจิตเมตตาสอนด้วยความปรารถนาดี คือ สอนเขาด้วยจิตเมตตา
มุ่งจะให้ประโยชน์แก่ผู้รับคำสอน

๔) อนามิสันตร ไม่มีจิตเพ่งเล็งเห็นแก่อามิส คือ สอนเขาไม่ได้มุ่งที่ตนจะได้ลาภ
ได้อามิสสินจ้าง หรือประโยชน์ตอบแทน

๕) อนุหัจจ วาจจิตตรงไม่กระทบคนและไม่กระทบผู้อื่น คือ สอนตามหลักตาม
เนื้อหา มุ่งแสดงอรรถ แสดงธรรม ไม่ยกตน ไม่เสียคดียกย่องผู้อื่น^๕

^๔พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่
๗, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๒๓๘.

ครูพระสอนศีลธรรมควรมี ๔ ประการ ที่ควรปลูกฝังให้นักเรียน ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ

สภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้นำเอาคุณธรรมที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ทรงมีพระราชดำรัสและพระราชทานไว้เมื่อวันจันทร์ที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองกรุงเทพมหานครมีอายุครบ ๒๐๐ ปี นั้นเป็นคุณธรรม ที่ควรจะศึกษาและน้อมเข้ามาประพฤติปฏิบัติให้แพร่หลายกว้างขวางยิ่งขึ้น คุณธรรมดังกล่าว ได้แก่คุณธรรม ๔ ประการ ดังนี้

ประการแรก คือ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่ ๒ การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัตย์และความดีนั้น

ประการที่ ๓ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสัตย์สุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด

ประการที่ ๔ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของคนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง^{๑๖}

คุณธรรม ๔ ประการ ตามพระราชดำรัสดังกล่าวนี้ทั้งในหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และประชาชน โดยทั่วไปได้น้อมนำไปเผยแพร่และปฏิบัติอย่างกว้างขวาง หากผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษาจะหาตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเกี่ยวกับคุณธรรม ๔ ประการ นำมาอ้างอิงแล้วพระราชจริยวัตรและพระราชกรณียกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงประพฤติปฏิบัติอยู่เป็นเนื่องนิตย์จะปรากฏอยู่ในพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาฯ ของทุก ๆ ปี

สรุปได้ว่า การเผยแพร่พระพุทธศาสนา พระสงฆ์ที่จะเป็นครูพระนั้นจะต้องมีบุคลิกภาพ คุณสมบัติ และคุณธรรมประจำตัว เพื่อนำคำสั่งสอนสอนของพระพุทธเจ้าไปสู่ผู้เรียน ให้เป็นบุคคลที่มีศีลธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรม ติดตัวนักเรียน ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๒.

^{๑๖} สภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, “พระราชดำรัสในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๔๒ การวิเคราะห์คุณธรรม ๔ ประการ”, (พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๓), (อัคราณา).

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

จากการศึกษาข้อมูลความเป็นมาของโครงการครูพระสอนศีลธรรมรวมถึงแนวคิดเกี่ยวกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ทำให้ทราบถึงขั้นตอนการปฏิบัติงาน บทบาทหน้าที่ของครูพระสอนศีลธรรม ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามโครงการและเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลพื้นฐานไปประกอบการศึกษาวิจัยและสร้างความเข้าใจในตัวแปรต่าง ๆ ที่จะสร้างความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม ดังนี้

๒.๕.๑ การจัดการเรียนการสอน

ในด้านการจัดการเรียนการสอนย่อมมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ผู้เรียนจะบรรลุผลได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นประการสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบและวิธีการ ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจจึงจะจัดกิจกรรมได้ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งจะให้ผู้เรียนอย่างแท้จริง^{๓๓} ซึ่งประกอบด้วย

๑) ความหมายของการสอน

การสอนเป็นหนึ่งในกระบวนการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามความหมายของการศึกษา คือ การส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโตและมีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และพัฒนาขึ้นไปสู่ความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การสอนมีความหมายที่หลากหลายขึ้นอยู่กับปรัชญาหรือจุดมุ่งหมายที่เราต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกจากนี้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการสอนไว้ดังนี้

สุพิน บุญชูวงศ์ ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ความหมายที่เป็นศิลป์ เป็นความหมายที่เป็นพฤติกรรมกรถ่ายทอดของครู ในยุคดั้งเดิมที่ถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่ผู้มีประสบการณ์น้อยกว่า ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับอารมณ์และความพอใจของผู้สอน การสอนถือว่าเป็นความสามารถหรือศิลปะเฉพาะตัวของผู้สอนที่ถ่ายทอดหรือสอน เพราะผู้สอนจะมีลีลาหรือเล่ห์เหลี่ยมการสอนที่แตกต่างกันออกไปตามความรู้ความสามารถและทักษะของแต่ละคน

ความหมายที่เป็นศาสตร์ เป็นการสอน (Teaching) ที่มีระบบระเบียบมากขึ้น มีขั้นตอนที่ชัดเจนมีการแสดงให้เห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีการศึกษาค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับจิตวิทยา การเรียนรู้ของผู้เรียนในช่วงต้น ๆ ครูเป็นศูนย์กลางในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนตามสถานการณ์และความพอใจของครู

^{๓๓} อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนส โตร์, ๒๕๓๕), หน้า ๗๐.

ความหมายที่เป็นศาสตร์และศิลป์ เป็นการปรับเปลี่ยนจากการสอน (Teaching) มาสู่การเรียนการสอน (Instruction) ครูต้องใช้ความรู้ในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด โดยอาศัยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้ามาช่วย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนขยายวงกว้างออกไป รวมไปถึงปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่าง ๆ ด้วย^{๓๔}

สมพงษ์ จิตระดับ ได้ให้ความหมายของการสอน จำแนกตามความมุ่งหมาย ดังนี้

การสอน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้

การสอน หมายถึง การจัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

การสอน หมายถึง การฝึกให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ

การสอน หมายถึง การแนะแนวทางแก่ผู้เรียนเพื่อให้ศึกษาหาความรู้

การสอน หมายถึง การสร้างหรือการจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปใช้เกิดทักษะ หรือความชำนาญที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

การสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น การสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเจริญงอกงาม^{๓๕}

นิรมล ศตวุฒิ และคณะ กล่าวว่า การสอน หมายถึง กิจกรรมที่ครูหรือผู้สอนวางแผนและดำเนินการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ประสบการณ์ และเจตคติที่ดี กิจกรรมเหล่านี้จะรวมถึงกิจกรรมในชั้นเรียน และกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม นอกชั้นเรียนจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด เป็นต้น^{๓๖}

สรุปได้ว่า การเรียนการสอน เป็นกระบวนการส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโต และมีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยกิจกรรมที่ครูผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมภายนอกชั้นเรียนจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ

^{๓๔} สุพิน บุญชูวงศ์, หลักการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๒๓.

^{๓๕} สมพงษ์ จิตระดับ, หลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๑๘ - ๑๙.

^{๓๖} นิรมล ศตวุฒิ และคณะ, หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐), หน้า ๘๗.

๒) องค์ประกอบของการเรียนการสอน

พันธิพา อุทัยสุข กล่าวถึง การเรียนการสอนมีองค์ประกอบที่เป็นตัวป้อน กระบวนการ และผลผลิต

(๑) ตัวป้อน ได้แก่ ครู หรือผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ วัสดุอุปกรณ์

(๒) กระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการสอน การตรวจสอบความรู้พื้นฐาน การสร้างความพร้อมในการเรียน การใช้เทคนิคการสอนต่าง ๆ

(๓) ผลผลิต ได้แก่ ผลการเรียนรู้ที่เกิดแก่ผู้เรียน ตามจุดประสงค์การเรียน การสอนที่กำหนด

๓) จุดประสงค์การเรียนการสอน

พันธิพา อุทัยสุข อธิบายถึงจุดประสงค์การเรียนการสอน คือ ข้อความที่ระบุ คุณลักษณะการเรียนรู้และความสามารถที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน หลังจากที่นักเรียน ได้ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในบทหนึ่ง ๆ แล้ว ความสำคัญของจุดประสงค์การเรียนการสอน แบ่งได้เป็น ๒ ระดับ คือ

(๑) จุดประสงค์ทั่วไป เป็นจุดประสงค์ที่มีความหมายกว้าง ไม่เฉพาะเจาะจง และเป็นจุดประสงค์ที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น เพื่อให้มีนิสัยใฝ่หาความรู้ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมไทย

(๒) จุดประสงค์เฉพาะ เป็นจุดประสงค์ที่มีเฉพาะเจาะจง และเป็นจุดที่ตั้งขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น นักเรียนสามารถเขียนแผนภูมิแท่งได้ นักเรียนสามารถวาดภาพได้จุดประสงค์เฉพาะจะชี้ให้เห็นสิ่งที่ต้องการจากการศึกษาอย่างเจาะจงและเกี่ยวข้องกับเนื้อหาโดยตรง นอกจากนี้ จุดประสงค์ยังอาจแบ่งได้ตามคุณลักษณะการเรียนรู้ได้เป็น ๓ ด้าน ดังนี้

(๒.๑) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หรือด้านสติปัญญา หรือด้านความรู้และการคิด ประกอบด้วยความรู้ ความจำเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ การนำเอาสิ่งที่เป็นความรู้ความจำไปทำความเข้าใจ นำไปใช้ การใช้ความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า

(๒.๒) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) หรือด้านทักษะทางกาย หรือด้านการปฏิบัติประกอบด้วยทักษะการเคลื่อนไหว และการใช้อวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น การเลียนแบบ การทำตามคำบอก การทำอย่างถูกต้องเหมาะสม การทำได้ถูกต้องหลายรูปแบบ การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ

(๒.๓) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) หรือด้านอารมณ์ จิตใจ ความสนใจ เจตคติ ค่านิยมและคุณธรรม เช่น การเห็นคุณค่า การรับรู้ การตอบสนอง และการสร้างคุณค่าใน เรื่องที่ตนรับรู้ นั่น แล้วนำมาสิ่งที่มีคุณค่านั้นมาจัดระบบและสร้างเป็นลักษณะนิสัย

๔) รูปแบบการสอน

การสอนมีอยู่มาหลายหลายวิธี แต่ละวิธีก็จะมีข้อเด่น ข้อด้อยในตัวเอง เราไม่สามารถกล่าวได้ว่า วิธีใดเป็นวิธีสอนที่ดีที่สุด เพราะการเรียนการสอนต้องขึ้นกับองค์ ประกอบหลายประการ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องตัดสินใจเลือกวิธีสอนตามความ เหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ ควรนำเทคนิคต่าง ๆ มากกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้เรียน โดย พิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลาที่กำหนดให้^{๔๐}

ทิตนา แคมมณี ได้อธิบายถึงรูปแบบการสอนไว้ดังนี้

ก. การเลือกวิธีสอน มีแนวคิดดังนี้

(๑) สอดคล้องกับจุดประสงค์ของบทเรียน เป็นวิธีที่มั่นใจว่าจะสามารถช่วย ให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

(๒) สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่จะสอน

(๓) เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และจำนวนผู้เรียน

ข. ลักษณะการสอนที่ดี การสอนที่ดีต้องมีองค์ประกอบร่วมกันหลายประการ ที่เหมาะสม สอดคล้องกัน แยกลักษณะได้ดังนี้

ครูผู้สอน

(๑) มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู

(๑.๑) อุทิศเวลาและเสียสละให้กับงานสอนด้วยความรับผิดชอบ

(๑.๒) สอนอย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(๑.๓) ช่วยเหลือและปฏิบัติต่อศิษย์อย่างเป็นธรรม

(๑.๔) เป็นตัวอย่างที่ดีของศิษย์

(๑.๕) หมั่นศึกษาค้นคว้าติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการของตนให้ทัน

ต่อเหตุการณ์

(๒) มีทัศนคติที่ดีต่อความเป็นครู และตั้งใจสอน

^{๔๐} พันธิพา อุทัยสุข, ระบบการเรียนการสอน, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒ - ๑๔.

(๓) ลักษณะครูควรมีท่าทางที่จริงใจ มีเมตตา สนใจต่อผู้เรียนให้ความเป็น
 ก็นเอง

(๔) ไม่ควรยึดมั่นในวิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว ควรเสาะหาวิธีที่
 เหมาะสมกับการสอนแต่ละเนื้อหา

(๕) ถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย

วิธีการสอน

(๑) ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนในด้านวัย ประสบการณ์เดิม และ
 ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นหลัก

(๒) ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเรียนด้วยการกระทำ (Learning by Doing)
 ให้มากที่สุด เพื่อจะได้เกิดการเรียนรู้ที่ดี และจำได้นาน

(๓) ส่งเสริมให้นักเรียนให้เรียนด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็น
 ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

(๔) มีการตอบสนองความต้องการของนักเรียน เรียนด้วยความสุขความ
 สนใจ กระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

(๕) การจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน การเตรียม
 ความรู้ใช้ตำราประกอบการเรียน มีทักษะในการสอนแบบต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา

(๖) มีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อสร้างความสนใจ ผู้เรียนสนุกสนาน ได้ลงมือ
 ปฏิบัติจริงและดูผลการปฏิบัติของตนเอง

(๗) มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิดอยู่เสมอ ด้วยการซักถาม หรือ
 ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ คิดหาเหตุผลเปรียบเทียบและพิจารณาความสัมพันธ์ของ
 สิ่งต่าง ๆ

(๘) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดค้นหาเหตุผลความเป็นไปของสิ่งที่เรียน
 ไม่ใช่ข้อเท็จจริงจากตำราหรือคำบอกเล่าอย่างเดียว

(๙) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินกิจกรรม และ
 การประเมินผลการเรียนการสอน

(๑๐) มีการส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ส่งเสริมการคิดทำสิ่งใหม่ ๆ ที่
 คีมีประโยชน์ ไม่เลียนแบบใคร ส่งเสริมกิจกรรมสุนทรียภาพ ร้อยกรอง วาดภาพ และแสดงละคร

(๑๑) มีการใช้การจูงใจ ในระหว่างเรียน เช่น รางวัล การชมเชย คะแนน
 แข่งขัน การลงโทษซึ่งจะช่วยให้เกิดความสนใจ ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียรในการเรียนและทำกิจกรรม

เนื้อหาวิชา มีความสัมพันธ์กันระหว่างวิชาที่เรียนกับวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตร
เป็นอย่างดี (การสอนแบบบูรณาการ)

สื่อการสอน

(๑) อุปกรณ์การสอนและการเรียนรวมถึงห้องปฏิบัติการ การใช้เครื่องมือ
ต่าง ๆ มีห้องสมุดที่สมบูรณ์ และตำราที่เป็นภาษาของตนเอง

(๒) มีการใช้สื่อการสอนจำพวกใสททัศน์วัสดุเพื่อสร้างความสนใจ ช่วยผู้
เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น

สิ่งแวดล้อม

(๑) ต้องสร้างบรรยากาศให้เหมาะแก่การเรียนรู้ ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม และ
อารมณ์ของผู้เรียน

(๒) มีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้
แสดงความคิดเห็น มีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยกย่อง
ความคิดเห็นที่ดี นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับครู

การประเมินผล

(๑) ควรมีการประเมินผลตลอดเวลา โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกต การ
ซักถาม การทดสอบเพื่อให้แน่ใจว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของครู
ตรงตามจุดประสงค์มากที่สุด

(๒) การวัดผล มีการป้อนกลับและส่งเสริม ใช้การวัดเป็นส่วนหนึ่งของการ
เรียนการสอน รู้จักออกข้อสอบที่ดี ให้คะแนนยุติธรรม

(๓) มีการวัดผลการเรียนการสอน โดยจะทำการวัดผลเป็นระยะ ๆ ให้
ติดต่อกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสนใจ ตั้งใจเรียนและยังเป็นการวัดความเข้าใจของนักเรียนด้วย^{๑๒}

สรุปได้ว่า หลักการสอน คือ ผู้สอน วิธีการสอน และการเรียนรู้ บรรยากาศ
สิ่งแวดล้อม ต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ผู้สอนจะต้องมีจรรยาบรรณแห่งความเป็นครู
วิธีการสอนคือกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องสอดคล้องเหมาะสม
เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการ
เรียนรู้ที่ดี เพื่อให้การสอนบรรลุตามเป้าหมาย ผู้สอนต้องเตรียมการสอนมาอย่างดีทำให้ผู้เรียนเกิด
การพัฒนาทุกด้าน จัดการสอนอย่างมีกระบวนการและให้ครบองค์ประกอบการสอน ได้แก่ การตั้ง

^{๑๒}ทิสนา แคมมณี, ศาสตร์การสอน, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๔๕), หน้า ๓๔ - ๓๖.

จุดประสงค์ การสอน การกำหนดเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน และ การวัดผลประเมินผล ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้สอนควร คำนึงถึงหลักพื้นฐานในการสอน ลักษณะการสอนที่ดี และปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดจนรู้จัก ใช้หลักการสอนให้สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ หลักจิตวิทยา บรรยากาศเป็นประชาธิปไตยที่จะ ช่วยให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๒.๕.๒ กิจกรรมการเรียนการสอน

๑) ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน

ทัศนีย์ ศุภเมธี ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่ากิจกรรม การเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้น ๆ ได้ผล ดีหมายถึง การสอนของครูเป็นไปอย่างมีความหมาย นักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกสนาน เพลิดเพลิน^{๔๓}

วไลพร कुโณทัย ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์และการกระทำทุกอย่างที่จัดขึ้น จากความร่วมมือ ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยทั้งครูและนักเรียน ร่วมกันดำเนินการต่างๆ เช่น ค้นคว้า อภิปราย การบรรยาย การอบรม การสาธิต การจัดนิทรรศการ และการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ^{๔๔}

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กล่าวถึงเรื่องการจัดการเรียนการสอนว่า หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดหมาย ของหลักสูตร จำต้องเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ที่เปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการ เรียนรู้^{๔๕}

ประเสริฐ ธรรมโวหาร กล่าวว่า การสอนเป็นกระบวนการสร้างการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ ๓ ด้าน คือ

^{๔๓}ทัศนีย์ ศุภเมธี, หลักการและการจัดการประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๒), หน้า ๑๘๕ - ๑๘๐.

^{๔๔}วไลพร कुโณทัย, หลักการสอน, (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐), หน้า ๑๕.

^{๔๕}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, วิทยาการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, (กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๐๗.

(๑) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน ซึ่งมีความสำคัญที่ต้องชัดเจนว่า ต้องการให้เกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงในด้านใดใน ๓ ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่เกิดในสมองในระดับความจำความเข้าใจ ด้านจิตพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในใจอาจเป็นความนึกคิด ความผูกพัน และด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การเรียนรู้ที่ทำให้เกิดทักษะในระดับต่าง ๆ

(๒) การกำหนดวิธีการสอน หลังจากได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนแล้ว จึงกำหนดวิธีการสอน ซึ่งสามารถแบ่งได้ ๔ ประเภทใหญ่ ๆ คือ การบรรยาย การอภิปราย การสัมมนา และการเรียนโดยอิสระ

(๓) การประเมินการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของการสอน และการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลจากการประเมินการเรียนของผู้เรียน ผลจากการเรียนการสอนจะทำให้ทราบว่า ถึงเวลาที่ต้องปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อรักษามาตรฐานการศึกษาเรื่องใด และแนวคิดในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนมี ๒ แบบ คือ การอิงเกณฑ์และอิงกลุ่ม ซึ่งแต่ละแบบจะมีวัตถุประสงค์วิธีการที่จะประเมินแตกต่างกันบ้างการที่จะเลือกใช้จะต้องคำนึงถึงประเภทของการเรียนการสอนด้วย^{๔๖}

สนอง อินละคร กล่าวว่า การเรียนการสอน หมายถึง ขั้นตอนที่ครูผู้สอนจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์และเนื้อหาที่ครูกำหนดไว้^{๔๗}

สรุปว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ ตามจุดหมายของหลักสูตร และเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เข้าไปในทิศทางที่เหมาะสมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

๒) ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมทั้งของผู้เรียนและผู้สอนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

วารี ธีระจิตร ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้

^{๔๖} ประเสริฐ ธรรมโวหาร, หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๔๒), หน้า ๒๕๐.

^{๔๗} สนอง อินละคร, เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง, (อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๗.

- (๑) กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจเด็ก
 - (๒) กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
 - (๓) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
 - (๔) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
 - (๕) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
 - (๖) กิจกรรมจะช่วยให้ นักเรียน ได้มีการเคลื่อนไหว
 - (๗) กิจกรรมจะช่วยให้ นักเรียน ได้รู้สึกสนุกสนาน
 - (๘) กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
 - (๙) กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง
 - (๑๐) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของเด็ก
 - (๑๑) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
 - (๑๒) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
 - (๑๓) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่
 - (๑๔) กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียน
 - (๑๕) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่าง ๆ
- ดังนั้น ผู้สอนจึงไม่ควรละเลยที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจให้

สอดคล้องกับวัย สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน และเนื้อหาของบทเรียนนั้น โดยต้องจัดอย่างมี
จุดมุ่งหมาย

๓) จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีดังนี้

- (๑) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไป
พร้อมกัน
 - (๒) เพื่อสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนทุกคน ซึ่งแต่ละ
คนจะมีแตกต่างกัน
 - (๓) เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนด้วยความเพลิดเพลินไม่
เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน
 - (๔) เพื่อสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหา
เป็นและเกิดทักษะกระบวนการ
 - (๕) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีส่วนร่วมในการเรียน
- ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้ง เพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียน
เป็นสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามเทคนิควิธี

สอนที่ผู้สอนใช้ เช่น ขั้นตอนการสอนของวิธีสอนแบบสาธิตย่อมแตกต่างจากขั้นตอนการสอนของวิธีสอนแบบทดลอง อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วไม่ว่าจะใช้วิธีสอนแบบใด ก็จะมีขั้นตอนหลักเหมือนกัน ๓ ขั้นตอน ได้แก่

- (๑) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน
- (๒) ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (ขั้นสอน)
- (๓) ขั้นสรุปและวัดผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายของหลักสูตร ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นสำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรปัจจุบัน ที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ใช้วิธีสอนที่หลากหลาย และใช้กระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่มกระบวนการแก้ปัญหากระบวนการสร้างเจตคติ ฯลฯ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดที่สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตได้ นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องจัดให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และลักษณะของเนื้อหาวิชา โดยเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา^{๔๔}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนวทางการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑) การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นการศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวทางดำเนินการ การวัดและประเมินผล จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงและสอดคล้องกับหลักสูตร

๒) การกำหนดคุณภาพผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เป็นการกำหนดสภาพความสำเร็จที่คาดหวังซึ่งแสดงถึงความรู้ ทักษะและคุณลักษณะของผู้เรียนเมื่อจบการเรียนหลักสูตรในแต่ละระดับชั้น ซึ่งอาจกำหนดเป็นรายวิชาหรือเนื้อหาหลักสูตร และจุดประสงค์การเรียนรู้ คุณภาพการเรียนรู้จะเป็นตัวกำหนดทิศทางสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้

^{๔๔}วาริ ธีระจิตร, การจัดและปรับปรุงสภาพห้องเรียน, (กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๑๖๒ - ๑๖๓.

ตลอดจนเกณฑ์คุณภาพ เพื่อเป็นกรอบในการตรวจสอบและประเมินว่าผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถได้ตามคุณภาพผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือไม่ ระดับใด

๓) การจัดทำกำหนดการสอน การจัดทำกำหนดการสอนเป็นการกำหนดเค้าโครงการสอนหรือวางแผนการสอนอย่างกว้าง ๆ แสดงให้เห็นถึงกรอบความคิดสำคัญที่เป็นผลมาจากการวิเคราะห์หลักสูตร ตลอดจนบ่งบอกถึงความแตกต่างของหลักสูตร โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นจุดประสงค์และเนื้อหาของแต่ละระดับชั้น กำหนดการสอนที่ดีควรได้มาจากการจัดทำร่วมกันของบุคคลหลายฝ่าย เช่น ครูผู้สอน ศิษยานุศิษย์ นักพัฒนาหลักสูตร นักวัดผล นักจิตวิทยา เป็นต้น โดยจะร่วมกันในการกำหนดขอบเขตและจุดเน้นที่สำคัญของเนื้อหาวิชา รวมถึงการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร และหลักการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ที่แท้จริง ส่วนการกำหนดคาบเวลาพิจารณาจากเนื้อหา และกิจกรรมด้านการจัดแบ่งเนื้อหาควรพิจารณาจากความยากง่าย ความต่อเนื่องของเนื้อหา พัฒนาการและระดับความสามารถของผู้เรียน

๔) การจัดทำแผนการสอน โดยจัดทำกำหนดการสอนที่จัดขึ้นมาขยายรายละเอียดให้เกิดความชัดเจนและสะดวก องค์กรประกอบที่สำคัญของแผนการสอน ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การจัดและประเมินผล และอาจมีภาคผนวก นอกจากนี้แผนการสอนที่เน้นสภาพที่แท้จริงจะต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง^{๔๕}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความรู้คู่คุณธรรมเพื่อให้นักเรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ดังนี้

๑) สิ่งแวดล้อม ได้แก่ ครู อาจารย์ พ่อแม่ ผู้ปกครอง สังคม โดยรวมจะเป็นผู้มีความรู้คุณธรรมและจริยธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน

๒) กระบวนการเรียนการสอนต้องเน้นการปฏิบัติมากกว่าด้านวิชาการเพื่อให้เกิดผลชัดเจน ให้ผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ควรสอนให้จำอย่างเดียว ใช้วิธีการเรียนรู้ที่นำมาวิเคราะห์ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

๓) จัดกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ และควรให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมคุณธรรม ให้ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ศึกษาแล้วไปดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพผู้สอนจะต้องติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน

^{๔๕}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, การศึกษาของพระสงฆ์กับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘ - ๒๒.

๔) ผู้สอนต้องเชื่อมความสัมพันธ์กับบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อมีการฝึกอบรมคุณธรรมที่บ้าน วัด โรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นสถานศึกษาต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตจริง เน้นการปฏิบัติจริง ทำเป็นตัวอย่าง รู้จักยกย่องคนดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง

๕) บุคลากรทางการศึกษาจะต้องได้รับการพัฒนาคุณธรรมก่อน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมของศาสนาให้รู้จักจริง และนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน^{๕๐}

สมทรง บุญญฤทธิ์ ได้กล่าวถึงการใช้สื่อสำหรับใช้สอนศีลธรรม จริยธรรม และวิชาพระพุทธศาสนาว่า ควรที่จะมีความหลากหลาย และเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำ หรือการใช้สื่ออื่น ๆ ในการทำกิจกรรมการเรียนการสอน อีกทั้งยังได้แสดงถึงสื่อประเภทต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนศีลธรรม ดังต่อไปนี้คือ

๑) การทำโปสเตอร์ เมื่อสอนไปแล้ว ครูย่อมอยากทราบว่าศิษย์ของตนรู้และเข้าใจธรรมะลึกซึ้งแค่ไหน จึงควรทดสอบด้วยการให้เขาทำโปสเตอร์ โดยการบรรยายภาพออกมาเป็นธรรมะ ผลพลอยได้อีกหลาย ๆ อย่างจะตามมา เช่น ครูอาจใช้ในการฝึกนิสัยตรงต่อเวลาในการส่งงาน โดยกำหนดวันส่งงานที่แน่นอน หรือจะดูว่าเด็กมีอิทธิบาท ๔ ต่องานมากน้อยแค่ไหนดูจากนิสัยว่าเป็นคนละเอียดประณีตหรือว่าหยาบ มักร่าง แล้วนำมาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล

๒) การทำภาพธรรมะ เมื่อนักเรียนได้เรียนประมาณ ๗-๘ คาบ ก็ให้ทำภาพธรรมะประกอบคำบรรยายส่งเพื่อดูว่านักเรียนเข้าใจธรรมะลึกซึ้งแค่ไหน เป็นการทดสอบความรู้ ความตั้งใจในการทำงาน ความสะอาดเป็นระเบียบ ความประณีต ความเสียสละแรงกาย ทรัพย์ และผลงานเหล่านี้สามารถนำไปจัดนิทรรศการหรือให้บริการ ภาพธรรมะอาจทำเป็นการ์ตูนผลไม้ รูปสัตว์ นก แมลง ของเล่นเด็ก ดวงดาวต่าง ๆ ซึ่งจูงใจผู้เรียนให้สนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น

๓) การทำโมบายล์ธรรมะ คือการทำเรื่องแขวนเป็นรูปทรงต่าง ๆ แต่แฝงด้วยธรรมะ ใช้ในการตกแต่งสถานที่เมื่อจัดงานเกี่ยวกับศาสนา ห้องเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้อ่านธรรมะจากโมบายล์สำหรับการทำโมบายล์ผู้สอนอาจให้นักเรียนทำ จะได้ฝึกให้เป็นคนสุขุมรอบคอบใจเย็น มีสติสมาธิมีจะนั้นจะทำงานประเภทนี้ได้ยาก

๔) การ์ตูนชีวิตหรือภาพเกี่ยวกับธรรมะ การใช้สื่อนี้อาจบูรณาการกับวิชาศิลปะ โดยให้นักเรียนวาดภาพ หรือการ์ตูนธรรมะในชั่วโมงเรียน หรือจัดประกวด ครูพระสอนศีลธรรม

^{๕๐} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พุทธธรรมนำการศึกษาได้อย่างไร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๔), หน้า ๒๓ - ๒๗.

วางแผนให้เกี่ยวกับภาพว่าต้องการอะไร เช่น ถ้าอยากได้ภาพเกี่ยวกับไตรลักษณ์ ก็อาจแนะนำครูศิลปะให้บอกเด็กเขียนภาพต้นไม้ที่มีดอกตูม-แย้ม-บาน และเหี่ยวเฉาล่วงหล่นไป หรือจะเป็นเรื่องอื่น ๆ ที่จะใช้เป็นสื่อสอนเด็ก

๕) สไลด์ เทป ภาพยนตร์ ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ การใช้สไลด์ เทป ภาพยนตร์ ฯลฯ จะช่วยในการเรียนการสอนได้มาก เพราะทำให้นักเรียนตื่นตัว สนุก ไม่่วงนอน^{๕๑}

สรุปได้ว่า ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากครูที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัย สติปัญญาความสามารถของนักเรียน นักเรียนได้ทั้งความรู้และสนุกสนาน เพลิดเพลิน และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างครูและนักเรียน ทำให้บรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้

๒.๕.๓ พุทธวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้า ทรงเป็นครูชั้นยอดพระองค์หนึ่ง ในบรรดาคุณสมบัติของพระองค์ นั้นมีอยู่ ๒ ประการที่บอกถึงความเป็นครูโดยตรง คือ อนุตตโร ปุริสทมมสารถิสตถา เทวมนุสสถานี ทรงเป็นสารถิผู้ฝึกคนที่ไม่มีผู้เทียมเท่า เป็นครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย^{๕๒}

พระพุทธเจ้าสามารถสอนให้คนเกิดความรู้ถึงขั้นวิชชญาณและสัมโพธิญาณ ได้ ด้วยการพูดธรรมคาและสามารถให้ผู้ฟังรู้ถึงขั้นอริยสัจจะ และเกิดการเปลี่ยนแปลงถึงขั้นจากปุถุชน เป็นอริยบุคคลได้ ซึ่งในสมัยปัจจุบันนี้หาไม่ได้เสียแล้ว ด้วยเหตุผลที่พระองค์ทรงเป็นครูชั้นยอดนี้เองจึงทรงทำงานประกาศคำสอนใหม่อย่างได้ผล ในช่วงระยะเวลาเพียง ๘ เดือน ที่พระองค์ใช้ในการเผยแผ่พระศาสนาสามารถทำให้คนเกิดความรู้ถึงขั้นโพธิญาณ กลายเป็นพระอริยบุคคลถึง ๑,๒๕๐ องค์ และในช่วงพระชนม์ชีพของพระองค์นั่นเอง พระพุทธศาสนาก็ตั้งเป็นหลักแหล่งลงอย่างมั่นคงในดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำคงคาและต่อมากลายเป็นศาสนาของโลก

การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ทุกเรื่อง ถึงแม้ผู้ถ่ายทอดจะมีความรู้ดีสักเพียงใด ก็ตาม หากขาดอุปการการสอนหรือเทคนิควิธีที่เหมาะสมแล้ว การสอนย่อมไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ผู้สอนจะต้องใช้กลวิธีดังเช่นที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ คือ

๑) การยกอุทาหรณ์และเล่านิทานประกอบ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อความได้ง่าย และชัดเจน ซึ่งการสอนแบบนี้จะเห็นได้จากนิทานที่ปรากฏอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะนิทานชาดก

^{๕๑}สมทรง บุญญฤทธิ์, เทคนิคการสอนศีลธรรมในโรงเรียน, (กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๓๒), หน้า ๕๒.

^{๕๒}ม.อ. ๑๔/๑๕๕/๒๓๑.

ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามีมากถึง ๕๔๗ เรื่อง ตัวอย่างเช่น สอนเรื่องความเสียหายอันเกิดจากความไม่สามัคคี โดยยกตัวอย่างนิทานเรื่องภิกษุชาวเมืองโกสัมพี^{๕๓} เป็นต้น

๒) การเปรียบเทียบด้วยข้ออุปมา โดยเฉพาะเรื่องที่เป็นนามธรรมเช่น เรื่องเจ้าชายวิฑูทกะ ทรงตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “มฤคยู ย่อมมูคคร่านรชนผู้มีใจคิดซ่องอยู่ในอารมณ์ต่าง ๆ ผู้มีแวแต่เลือกเก็บดอกไม้ไม่อยู่ เหมือนห้วงน้ำใหญ่พัดพาเอาชาวบ้านที่หลับไหลไปฉะนั้น” โดยทรงเปรียบเทียบมฤคยูเหมือนห้วงน้ำใหญ่^{๕๔} เป็นต้น

๓) การใช้อุปกรณ์การสอน วิธีการสอนแบบนี้พระพุทธองค์จะทรงใช้อุปกรณ์ที่ฟังหาได้รอบตัวของพระองค์เป็นสื่อในการแสดงธรรม เช่น เมื่อครั้งที่ประทับอยู่ที่ป่าสิสพาวัน ใกล้เมืองโกสัมพี ทรงสอนภิกษุทั้งหลายโดยใช้ใบประคูลายเป็นอุปกรณ์การสอน คือทรงหยิบใบประคูลายมาหนึ่งกำมือ แล้วถามภิกษุทั้งหลายว่า ใบไม้ในป่ากับในพระหัตถ์ของพระองค์ที่ไหนดีมากกว่ากัน ภิกษุทั้งหลายทูลตอบว่า ใบไม้ในป่าดีกว่ายิ่งนัก พระองค์ก็ทรงแสดงเปรียบเทียบว่าธรรมที่พระองค์นำมาสอนนั้น ไม่ได้นำมาสอนทั้งหมดจากที่พระองค์ทรงรู้ แต่นำมาสอนเท่าที่จำเป็นแก่การทำที่สุดแห่งทุกข์ ซึ่งเปรียบได้กับใบประคูลายที่อยู่ในพระหัตถ์^{๕๕}

๔) การทำเป็นตัวอย่างหรือสาธิตให้ดู วิธีการสอนที่ดีที่สุดอย่างหนึ่งก็คือการทำเป็นตัวอย่างให้ดู อย่างที่ภาษิตว่า “ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน” ซึ่งเป็นการสอนแบบไม่ต้องใช้คำสอน หากแต่เป็นการสาธิตหรือแสดงให้ดู ลักษณะการสอนเช่นนี้เป็นลักษณะของผู้หน้าที่แท้จริงทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตัวผู้สอน มีตัวอย่างเช่น ครั้งหนึ่งภิกษุรูปหนึ่งอาพาธหนัก ไม่มีภิกษุรูปใดสนใจที่จะดูแลพยาบาล พระพุทธเจ้าจึงเข้าไปปฏิบัติดูแลพยาบาลภิกษุอาพาธด้วยพระองค์เอง หลังจากที่ภิกษุผู้อาพาธมีอาการดีขึ้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอไม่มีมารดา ไม่มีบิดา เวลาเจ็บป่วยผู้ใดเล่าจะพยาบาลพวกเขา ถ้าพวกเขา ไม่พยาบาลกันเองใครเล่าจักพยาบาล ผู้ใดจักฟังอุปัฏฐากเราขอให้ผู้นั้นพยาบาลภิกษุผู้อาพาธเถิด”^{๕๖}

๕) การเล่นภาษา เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ วิธีการสอนแบบใช้ภาษาผสมปฏิภาณนี้ พระพุทธเจ้าทรงใช้พระปริชาสามารถของพระองค์จากการที่ทรงรอบรู้ทุกด้าน วิธีการเช่นนี้เป็นการเล่นภาษา เล่นคำ และใช้คำในความหมายใหม่ ดังเช่นครั้งหนึ่งเวรชพราหมณ์กล่าวดูพระพุทธองค์ว่า พระโคตมเป็นคนไม่มีสมบัติ ซึ่งสมบัติในความหมายของพราหมณ์หมายถึงสมบัติภายนอกที่เป็นเครื่องตอบสนองความต้องการพื้นฐาน แต่พระพุทธเจ้าให้ความหมาย

^{๕๓} พุ.จ. ๒๕/๖/๒๕.

^{๕๔} พุ.ธ. ๒๕/๔๗/๔๑.

^{๕๕} ส.ม. ๑๕/๑๐๑/๖๐.

^{๕๖} วิ.ม. ๕/๓๖๕/๒๔๐.

การไม่มีสมบัติคือ การสละสิ่งที่ทำให้ชีวิตติดอยู่กับวัตถุนั้น ๆ เพราะการตัดรากเหง้าแห่งอกุศลทั้งหลายชื่อว่า ไร้ซึ่งความเป็นคนมีสมบัติ เพราะละอกุศลทั้งหลายได้อย่างสิ้นเชิง^{๕๗}

๖) การใช้อุบายเลือกคนและการปฏิบัติเป็นรายบุคคล การที่พระพุทธเจ้าทรงที่จะโปรดแสดงธรรมแก่ปัญจวัคคีย์ก่อนใครอื่นทั้งหมดก็เพราะทรงเห็นว่าปัญจวัคคีย์เป็นผู้มีพื้นฐานแห่งความศรัทธาอยู่เป็นทุนเดิมแล้ว ง่ายต่อการทำความเข้าใจคำสอนของพระองค์ กรณีของยสกุลบุตรก็เช่นเดียวกัน ซึ่งพระองค์ทรงเห็นว่า ปัญจวัคคีย์ก็ดี ยสกุลบุตรก็ดี จะเป็นสาวกที่จะช่วยเผยแผ่คำสอนได้มาก^{๕๘}

๗) การรู้จักจังหวะและโอกาสที่เหมาะสม การสอนแบบนี้พระพุทธเจ้าจะทรงดำรงถึงความเหมาะสมของโอกาสในการแสดงธรรมหรือบัญญัติข้อปฏิบัติต่าง ๆ เช่นกรณีบัญญัติพระวินัยแต่ละข้อ พระองค์ก็จะต้องมีมูลเหตุของความผิดที่เกิดขึ้นเสียก่อน แล้วจึงสอนถึงโทษที่เกิดจากการล่วงละเมิด หลังจากนั้นบัญญัติสิ่งที่ควรหรือไม่ควรปฏิบัติ^{๕๙}

๘) การยึดหยุ่นในการใช้วิธี พระพุทธเจ้าทรงใช้วิธีการผ่อนหนักผ่อนเบาตามระดับของบุคคล โดยพิจารณาถึงภาวะอึดคา ตัณหา มานะ ทิฏฐิ ของบุคคลเป็นสำคัญเช่นเดียวกับการฝึกม้า ที่มีการฝึกด้วยวิธีฝึกแบบสุภาพนุ่มนวล แบบรุนแรง และสุดท้ายเมื่อฝึกไม่ได้จริง ๆ ก็ฆ่าทิ้งเสีย ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสว่า เราข่อมฝึกคนด้วยวิธีละมุนละไมบ้าง วิธีรุนแรงบ้างด้วยวิธีทั้งละมุนละไมและรุนแรงปนกันไปบ้าง และถ้าฝึกไม่ได้ก็ฆ่าทิ้งเสีย แต่ในกรณีการฆ่าของพระองค์นั้น หมายถึงการปล่อยให้หล่นไปสู่หนทางที่ไม่ดีเพราะสาเหตุจากการไม่สนใจของบุคคลนั้น ๆ การทำในลักษณะดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นการฆ่าในอริยวินัย^{๖๐}

๙) การลงโทษและให้รางวัล การลงโทษก็ดี การให้รางวัลก็ดี มิใช่เป็นการสอนโดยตรง แต่เป็นวิธีการที่ช่วยให้การสอนได้ผล ในเรื่องการลงโทษนั้น พระพุทธองค์ทรงนิยมการลงพรหมทัณฑ์ กล่าวคือ ไม่ให้ผู้ใดพุดคุยด้วยหรือไม่ต้องว่ากล่าวตักเตือนอะไรเลย เช่น กรณีที่พระฉันทะมีความเย่อหยิ่งว่าตนเองเป็นผู้อุปฐากพระพุทธเจ้าในสมัยที่ยังทรงพระเยาว์จนกระทั่งออกผนวช เป็นเหตุให้พระฉันทะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ดังนั้นเพื่อให้พระฉันทะรู้สำนึกในการกระทำของตนเอง พระพุทธเจ้าจึงตรัสให้มีการลงพรหมทัณฑ์แก่พระฉันทะ^{๖๑}

^{๕๗}วิ.มหา. ๑/๔/๓.

^{๕๘}วิ.ม. ๔/๑๒/๑๘.

^{๕๙}วิ.มหา. ๑/๒๑/๑๓.

^{๖๐}อง.จตุก. ๒๑/๑๑๑/๑๓๐.

^{๖๑}ที.ม. ๑๐/๒๑๖/๑๖๕.

๑๐) การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า วิธีนี้จะต้องใช้ปฏิภาณด้วยการตอบปัญหาอย่างฉับพลันและตรงประเด็น อย่างเช่น กรณีพราหมณ์แห่งเมืองราชคฤห์ผู้หนึ่งซึ่งภรรยาขับถือพระพุทธรูปเจ้า วันหนึ่งภรรยาทำอาหารหล่นแล้วปลั่งอุทานออกมาด้วยคำพูดแสดงออกถึงความเคารพพระพุทธรูปเจ้า พราหมณ์ผู้เป็นสามีไม่พอใจจึงมายังสำนักพระพุทธรูปเจ้าเพื่อถามให้พระพุทธรูปเจ้าอธิบายในการตอบปัญหาว่า “ข้าแต่พระโคตม บุคคลก่าจัดอะไร ได้จึงอยู่เป็นสุข ก่าจัดอะไร ได้จึงไม่โสกเศร้า” พระพุทธรูปเจ้าตรัสตอบโดยฉับพลันว่า บุคคลก่าจัดความโกรธ ได้จึงอยู่เป็นสุข ก่าจัดความโกรธ ได้จึงไม่โสกเศร้า พราหมณ์ พระอริยะทั้งหลายสรรเสริญการก่าจัดความโกรธ ซึ่งมีรากเหง้าเป็นพิษ มียอดหวาน เพราะบุคคลก่าจัดความโกรธนั้นได้แล้วจึงไม่เศร้าโสก หลังจากที่ฟังคำตอบพระพุทธรูปเจ้าแล้ว พราหมณ์นั้นเกิดความเลื่อมใสและยอมรับที่จะเป็นสาวกของพระพุทธรูปเจ้า ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความมีปฏิภาณอันเฉียบแหลมของพระพุทธรูปเจ้าเป็นลักษณะของพระบรมครูโดยแท้^{๖๒}

๑๑) การให้เผชิญปัญหา ตัวอย่างในเรื่องนี้ ได้แก่เรื่องของ นางกิสาโคตมีหลังจากคลอดบุตรออกมาแล้วบุตรของนางก็เสียชีวิต นางเศร้าโศกเสียใจเป็นที่สุด ไม่ยอมเผาศพบุตรแต่กลับอุ้มร่างของบุตรที่ไว้วิญญาณไปแสวงหายาเพื่อรักษา เพราะนางไม่เคยสัมผัสกับความตาย จนมีบัณฑิตหนึ่งแนะนำให้ไปเฝ้าพระพุทธรูปเจ้าเพื่อขุดถามยารักษาบุตรพระพุทธรูปเจ้าจึงตรัสให้นางไปหาเมล็ดพันธุ์ฝักกาดมา แต่มีข้อแม้ว่าต้องได้มาจากบ้านเรือนที่ไม่เคยมีคนเสียชีวิต นางก็เที่ยวแสวงหาบ้านเรือนที่ไม่เคยมีใครเสียชีวิต แต่ก็ไม่มีบ้านเรือนใดที่ไม่เคยมีคนเสียชีวิตเลย นางได้สติและรู้ได้เองว่า ความตายหรือความพลัดพรากเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องประสบไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้ นางจึงได้ทำการเผาบุตร และสุดท้ายนางได้อุปสมบทเป็นภิกษุณี และบรรลุเป็นพระอรหันต์^{๖๓}

สรุปได้ว่า พุทธวิธีการสอนของพระพุทธรูปเจ้า เป็นเทคนิคหรือวิธีการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้เข้าใจในทุกเรื่อง ซึ่งเป็นอุปายการสอนที่ครูผู้สอนควรนำไปใช้ให้เหมาะสมในแต่ละคุณลักษณะ สถานการณ์ สติปัญญาและจริตของผู้เรียน หากผู้สอนใช้วิธีการสอนที่ถูกต้อง เหมาะสมกับผู้เรียนแล้วย่อมทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น สนุกกับการเรียน ไม่เบื่อหน่าย มีความเข้าใจได้ง่าย และทำให้การสอนย่อมประสบความสำเร็จ

^{๖๒} ตี.ศ. ๑๕/๑๘๗/๒๖๔.

^{๖๓} มหามกุฏราชวิทยาลัย, ธรรมปฎกฐกถา จตุตถุ โภาโค, พิมพ์ครั้งที่ ๒๗, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๔๓ - ๑๔๗.

๒.๖ แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรมของครูพระสอน ศีลธรรม

๒.๖.๑ ความหมายของพฤติกรรม

ลักษณะ สิริวัฒน์ ได้สรุปความหมายของพฤติกรรม ไว้ดังนี้

๑) พฤติกรรม หมายถึง การกระทำการแสดงอาการของอินทรีย์ (Organism) ที่แสดงออกซึ่งความรู้สึก ความคิด และจินตนาการ ซึ่งเจ้าของเท่านั้นที่รู้ได้ และในส่วนของบุคคลอื่นก็สามารถรู้ได้เรียกว่า พฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน

๒) พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือปฏิกิริยาที่ปรากฏออกมาทางร่างกาย ทางกล้ามเนื้อ ทางสมอง ทางอารมณ์ และทางความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่มนุษย์และสัตว์ย่อมจะแสดงออกมาให้เห็น ได้อย่างชัดเจน เช่น การพูด เดิน ร้องไห้ เป็นต้น หรืออาจไม่สามารถเห็นชัดได้ เช่น ความพอใจ หรือการนึกคิด เป็นต้น

๓) พฤติกรรม หมายถึง กิริยาของสิ่งมีชีวิตในทุกรูปแบบที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น ทั้งสิ่งเร้าที่อยู่ภายในและภายนอกร่างกาย เพื่อเป็นไปได้อย่างเหมาะสมในการอยู่รอดของชีวิต โดยสิ่งที่มีชีวิตทุกชนิดต้องมีการปรับพฤติกรรม ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตลอดเวลา เพราะสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ พฤติกรรมจึงเกิดจากการประสานงานกันระหว่างระบบประสาท ระบบกล้ามเนื้อ และระบบต่อม

๔) พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ก็ตาม เช่น การทำงานของหัวใจ การทำงานของกล้ามเนื้อ การพูด การแสดงความสนใจ เป็นต้น

๕) พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ของร่างกาย ที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับกระบวนการทางจิตซึ่งถูกจูงด้วยสิ่งเร้าต่าง ๆ เช่น ความคิด อารมณ์ เป็นต้น

๖) พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกในลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตซึ่งอาจจะเกิดขึ้นได้ทั้งมนุษย์ สัตว์ พืช ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นจากภายในร่างกาย หรือภายนอกร่างกาย พฤติกรรมนี้สามารถสังเกตได้โดยตรง หรือใช้เครื่องมือวัดได้ หรืออาจสังเกตได้ทางอ้อม เช่น การพูด การเคลื่อนไหว การทำงานของระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย การจำ การคิด ตลอดจนความรู้สึก ทัศนคติ เป็นต้น^{๖๔}

^{๖๔}ลักษณะ สิริวัฒน์, จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน, (กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๖ - ๑๗.

สุรพล พยอมแย้ม กล่าวว่า การกระทำในแต่ละครั้งของบุคคลที่มีสภาพร่างกายปกติ ล้วนแล้วแต่ต้องผ่านกระบวนการคิดและการตัดสินใจ อันประกอบด้วยอารมณ์และ ความรู้สึกของผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ จึงทำให้พฤติกรรมของแต่ละคนและพฤติกรรมแต่ละคราวเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องที่เกี่ยวข้องเสมอ กระบวนการเกิดพฤติกรรมประกอบด้วย ๓ ส่วนคือ ๑) ส่วนการแสดงออกหรือกิริยาท่าทาง (acting) ๒) ส่วนการคิดเกี่ยวกับกิริยานั้น (thinking) และ ๓) ส่วนความรู้สึกในขณะนั้น (feeling) ดังนั้น การพิจารณาพฤติกรรมของคน ควรแยกวิเคราะห์ออกเป็นส่วน ๆ เพราะจะทำให้เราทราบถึงขั้นตอนของการกระทำได้มากและชัดเจนที่สุด^{๖๕}

สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ การแสดงออก หรือปฏิกิริยาที่แสดงออกมาเพื่อตอบสนองสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น โดยสามารถสังเกตได้โดยตรง เช่น การพูด การเคลื่อนไหวร่างกาย หรืออาจสังเกตได้ทางอ้อม เช่น การจำ การคิด ความรู้สึก ทัศนคติ

๒.๖.๒ ประเภทของพฤติกรรม

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้แบ่งพฤติกรรมออกเป็นประเภทได้หลายรูปแบบดังนี้

๑) ประเภทของพฤติกรรมตามสาเหตุการเกิด แบ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากสิ่งกระตุ้นภายในตัวคน และพฤติกรรมที่เกิดจากสิ่งกระตุ้นภายนอกตัวคน

๒) ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามการแสดงออก แบ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกภายนอก และพฤติกรรมที่เก็บงำไว้ภายใน

๓) ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามผลการกระทำ แบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ

(๓.๑) พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย หมายถึงพฤติกรรมที่เป็นผลของการแสดงออกทางความรู้ ความจำ ความคิดเห็น

(๓.๒) พฤติกรรมด้านเจตนาพิสัย หมายถึงพฤติกรรมที่เป็นผลของการแสดงออกทางด้าน อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทัศนคติ ค่านิยม

(๓.๓) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย หมายถึงพฤติกรรมที่เป็นผลของการแสดงออกทางลักษณะการกระทำที่เป็นความชำนาญ เช่น การสอน

๔) ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามการกระทำทางร่างกายและจิตใจ แบ่งเป็นพฤติกรรมทางกาย พฤติกรรมทางวาจา พฤติกรรมทางใจ

^{๖๕}สุรพล พยอมแย้ม, ปฏิบัติการจิตวิทยาในงานชุมชน, (กาญจนบุรี : สหภาพพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๕.

๕) ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามความคาดหวังของสังคม แบ่งเป็น พฤติกรรมที่พึงประสงค์ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์^{๖๖}

๒.๖.๓ พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน

๑) ความหมายของพฤติกรรมการสอน

อุไรพร พานิชกุล กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดง ออกเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรที่เรียน^{๖๗}

พรพิมล ระวันประโคน กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง การปฏิบัติการ สอน หรือการดำเนินการสอนในหน้าที่ครู ตลอดจนจลนลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูอันจะทำให้ การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี ตามเป้าหมายที่กำหนด^{๖๘}

เพ็ญสิริ สมเสียง ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน (Teaching Activity) หมายถึง การกระทำที่ผู้สอนกำหนดให้มีขึ้นภายใต้สถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจะมีทั้งการกระทำ และการแสดงออกของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในชั้นเรียน มีทั้งพฤติกรรมทางวาจา เช่น การ พูด การอธิบาย การใช้คำถาม การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน นักเรียนช่วยครูจัดกิจกรรม การ สาธิต การตอบคำถามเพื่อทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรม ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรที่กำหนดไว้^{๖๙}

^{๖๖} ชัยยงค์ พรหมวงศ์, “ความหมายและแนวคิดการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก”, ในเอกสารการ สอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ ๑ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิ ราช, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

^{๖๗} อุไรพร พานิชกุล, พฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอน คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา, (กรุงเทพ มหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๕), หน้า ๑๓.

^{๖๘} พรพิมล ระวันประโคน, การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับ พฤติกรรมการสอนของครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓.

^{๖๙} เพ็ญสิริ สมเสียง, การศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชา ชีพเพื่อมุ่งสู่ครูมืออาชีพของครูเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๒ อำเภอ รัษฎบุรี จังหวัดปทุมธานี, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐), หน้า ๒๖.

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่ครู และนักเรียนแสดงออกเพื่อพัฒนานักเรียนในด้านความรู้ เจตคติและทักษะตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ พฤติกรรมการเรียนจะดำเนิน ได้ด้วยดีย่อมต้องอาศัยพฤติกรรมการสอนที่ดีของครู หรือ พฤติกรรมการสอนของครูย่อมผลักดัน ให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนดำเนินไปในทางที่ดี

๒) คุณลักษณะของครูที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอน

คุณลักษณะของครูผู้สอน หมายถึง ลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ในตัวครูที่มีส่วนช่วยให้ครูมีพฤติกรรมการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งคุณลักษณะของครูผู้สอนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมมีดังนี้

๒.๑) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนมีส่วนที่ทำให้ การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ครูกับนักเรียนมีความเข้าใจ อันดีต่อกัน หน้าที่ของครูไม่ใช่เพียงแค่สอนอย่างเดียว ยังต้องอบรมกล่อมเกลานิรันดร์ใจคอ ความ ประพฤติของนักเรียนและนักเรียนให้ความนับถือด้วยความจริงใจ ไม่ใช่เพราะเกรงกลัวอำนาจอัน ไม่เป็นธรรมชาติของครู

ยนต์ ชุ่มจิต กล่าวว่า ครูกับนักเรียนมีความใกล้ชิดกันมากที่สุด ครูจึง ควรปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์และสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีให้แน่นแฟ้น โดยมีวิธีการดังนี้

(๑) การสอนนักเรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

(๒) การสอนให้นักเรียนของตนมีความสนุกสนานเพลิดเพลินกับการเล่าเรียน ไม่เบื่อหน่ายอยากเรียนอยู่เสมอ

(๓) อบรมดูแลทุกข์สุขของนักเรียนอยู่เสมอ

(๔) อบรมดูแลความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัย

(๕) เป็นที่ปรึกษาหารือ หรือช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้นักเรียน^{๑๐}

ธีรศักดิ์ อัครบวร กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนถือว่าสำคัญ ที่สุด นอกจากด้านการเรียนการสอนและการให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีความสัมพันธ์

^{๑๐} ยนต์ ชุ่มจิต, ความเป็นครู, อ่างแล้ว, หน้า ๕๑.

ที่ดีกับนักเรียนส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ มีความเมตตา กรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพที่ดี ให้ความรักความอบอุ่น เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี เสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก^{๑๑}

คำหามาน คนใจ (นามแฝง) กล่าวว่า พื้นฐานการเป็นครูเป็นเรื่องของคุณสมบัติส่วนตัว หรือสิ่งที่มีอยู่ในตัวตนของครู เช่น ความเชื่อ ความคิด จิตใจ นิสัย รูปลักษณ์ และการแสดงออกในทางบวกต่อศิษย์หรือผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นมิตรที่ดี หรือ “กัลยาณมิตรภาพ” ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ นอกจากความเป็นมิตรที่ดีแล้ว พื้นฐานทางจิตใจอีกประการหนึ่งคือ “จิตวิญญาณความเป็นครู” ได้แก่ ความรักและเมตตา ความเห็นอกเห็นใจและต้องการจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยบริสุทธิ์ใจ และความสามารถแสดงออกซึ่งจิตวิญญาณของความเป็นครูได้อย่างเป็นธรรมชาติ บุคคลใดปราศจากพื้นฐานเหล่านี้ แม้ว่าจะมีความรู้และทักษะทางวิชาชีพมากมายเพียงใด ก็ยากจะเป็นครูที่ดีมีคุณภาพได้^{๑๒}

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในการเรียนการสอนมีส่วนที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ครูกับนักเรียนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน นอกจากด้านการเรียนการสอนและการให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ มีความเมตตา กรุณา มีเหตุผลแก่ศิษย์

๒.๖.๔ การพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม

การพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนให้มีการแสดงออกในทางศีลธรรม และวัฒนธรรมได้นั้น ครูพระสามารถพัฒนาได้ด้วยการพัฒนาการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมในโรงเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมให้เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยการนำหลักสูตรสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาพัฒนาการเรียนการสอน เพราะจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทนอดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก โดยมีกำหนดเนื้อหาสาระไว้ดังนี้

^{๑๑}ธีรศักดิ์ อัครบวร, ความเป็นครู, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๘.

^{๑๒}คำหามาน คนใจ (นามแฝง), ๑๕๘ กระบวนท่าของครูมืออาชีพ, (กรุงเทพมหานคร : สายธาร, ๒๕๔๔), หน้า ๑๓.

ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เป็นแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเอง อยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ระบบการเมืองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝัง ค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่ายและการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดเหตุการณ์สำคัญในอดีตบุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก^{๑๓}

จากการนำสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มาใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมนักเรียนในทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ดังกล่าวข้างต้นแล้ว การนำแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาในการจัดกระบวนการเรียนรู้มาใช้หรือนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอนย่อมเป็นการส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมได้มากขึ้น ดังนี้

๑) ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรม

ลิจิต กาญจนภรณ์ ได้ประยุกต์ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของ ลอว์เรนซ์ โคลห์เบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ไว้ดังนี้

(๑) จัดกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักและให้ความสำคัญของคนอื่นในสังคม คนที่อยู่ใกล้ซึ่คนนักเรียน เช่น พี่น้อง ครู พ่อแม่

^{๑๓}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เอกสารประกอบการอบรม โครงการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, อ่างแล้ว, หน้า ๓๐.

(๒) จัดกิจกรรมให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การเก็บกวาด การแบ่งปัน การแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้นักเรียนอธิบายแสดงความคิดเห็นว่าทำไมตนเอง จึงต้องช่วยเหลือคนอื่น ทำไมจึงต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา

(๓) สร้างบทเรียน สถานการณ์ กิจกรรมให้นักเรียนร่วมบำเพ็ญประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชน^{๑๔}

๒) ทฤษฎีสังคม - กระบวนการคิด (Social – Cognitive Theory)

ลิขิต กาญจนภรณ์ ได้กล่าวถึงการนำแนวคิดทฤษฎีสังคม - กระบวนการคิด (Social – Cognitive Theory) ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมีหลักการและแนวคิด ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีสังคม - กระบวนการคิดมีความเห็นว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ เกิดจากการได้สังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ เช่น ตัวแบบในสังคมคือ พ่อแม่ พี่น้องในครอบครัว ครูอาจารย์ เพื่อน และชุมชน สิ่งที่สังเกตได้คือ พฤติกรรมการแสดงออกของใบหน้า ท่าทางการแต่งกาย มารยาททางสังคม และวิธีคิด จากการได้สังเกตทำให้คิดได้และเมื่อปฏิบัติตามแบบ อย่างนั้นแล้วก็ได้รับการยอมรับหรือได้รับการเสริมแรง ผู้เรียนจึงคิดว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกต้อง ต่อไปก็ จะพัฒนาพฤติกรรมเช่นนั้นขึ้นมาแล้วพัฒนาเป็นการเรียนรู้ฝังแน่น แนวคิดนี้มีอิทธิพลในการ อธิบายพฤติกรรมของคนในแต่ละวัฒนธรรม และเมื่อสังคมวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป มีสิ่งใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีการแผ่ขยายของกระบวนการสื่อสาร คมนาคม การสังเกตพฤติกรรมที่พัฒนามาเป็นการ เรียนรู้ในชีวิตประจำวันก็กว้างขวางขึ้น การเอาแบบอย่างพฤติกรรมของคนที่อยู่ต่างวัฒนธรรมมา เป็นแบบพฤติกรรมก็มีมากขึ้น ที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะกระบวนการคิด ที่คิดว่าดีเหมาะสมแล้ว ถูกต้อง แล้ว เพราะผู้เรียนคิดให้คุณค่าแก่ตัวแบบ การชื่นชมในตัวแบบนำไปสู่กระบวนการคิดว่าสิ่งที่ตัว แบบทำดี จึงพัฒนาการเอาแบบอย่างพฤติกรรมของตัวแบบมาเป็นของตน ดังนั้น ถ้าผู้เรียน ไม่มี กระบวนการคิดเข้ามาเสริมการทำพฤติกรรม การเอาแบบอย่าง หรือการสังเกตก็จะ ได้สิ่งที่ไม่ดีไม่ เหมาะสม กระบวนการคิดมีอิทธิพลต่อการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอกที่เป็นต้นแบบ

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเรียนรู้ทฤษฎีสังคม - กระบวนการคิด มีดังนี้

(๑) การเรียนรู้พัฒนาจากการได้สังเกตพฤติกรรมในบริบทของสิ่งแวดล้อมจริง

^{๑๔}ลิขิต กาญจนภรณ์, จิตวิทยาการศึกษา : จิตวิทยาประยุกต์เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘), หน้า ๑๗ - ๑๘.

(๒) การเสริมแรงมีอิทธิพลเหนือการเรียนรู้ ในกรณีของทฤษฎีนี้ คือ เมื่อได้แสดงพฤติกรรมสอดคล้องกับบริบท ค่านิยม ความเชื่อ ของสังคมวัฒนธรรมนั้นแล้วได้รับการยอมรับ การได้รับการยอมรับจากสังคมเป็นการเสริมแรงให้มีการพัฒนาของพฤติกรรม

(๓) เป็นการเรียนรู้ทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและชีวิตประจำวัน

(๔) กระบวนการคิดส่งผลต่อการเลือกรับข้อมูลข่าวสารจากภายนอก ซึ่งเป็นต้นแบบการได้กระทบต่อข้อมูลข่าวสารที่เป็นต้นแบบ จึงเป็นที่มาของการพัฒนาพฤติกรรม

การนำแนวคิดทฤษฎีสังคม - กระบวนการคิดมาใช้ในการเรียนรู้ มีดังนี้

(๑) ใช้ต้นแบบเป็นสื่อให้นักเรียนคิดครูใช้วิธีการสาธิตทำให้ดูแล้วให้นักเรียนทำตาม ครูสังเกตพฤติกรรม ถ้านักเรียนทำถูกก็ให้การเสริมแรง ชื่นชมผลงาน ผลของความคิด

(๒) ให้นักเรียนปฏิบัติด้วยตนเอง ตามตัวแบบแล้วใช้ความคิดวิเคราะห์หาข้อสรุป

(๓) ใช้ต้นแบบจากบริบทของสังคม ตัวอย่างผู้ที่ประสบความสำเร็จศึกษาอัตชีวประวัติของผู้มีชื่อเสียง การศึกษาดูงานต้นแบบเป็นต้นแบบของวิธีคิด การคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยพฤติกรรมว่าตัวแบบในสังคมนั้นเหมาะสมแล้วหรือไม่ ให้เลือกผ่านการคิดวิเคราะห์ข้อดี - ข้อเสีย สิ่งที่ต้องทำ - ไม่ควรทำ มิใช่รับมาโดยไม่คิดไตร่ตรอง

(๔) ฝึกให้นักเรียนคิดเป็นกลุ่ม สอนโดยการอภิปราย สัมมนา โดยการตั้งคำถาม ปูจณา - วิเคราะห์ แล้วช่วยกันหาคำตอบ

(๕) ครูจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านอารมณ์ ความคิด การแสดงออก ความอบอุ่น การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่นักเรียนมั่นใจและมีความสุข^{๑๕}

สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรมของครูพระสอนศีลธรรมเป็นการกระทำหรือกิจกรรมที่ครูแสดงออกทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจของครูพระเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม

๒.๗ แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

๒.๗.๑ ความหมายของการวัดผลและประเมินผล

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายว่า การประเมิน (Evaluation) หมายถึง การพิจารณาและวัดคุณค่าของกิจกรรมใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น การประเมิน การสัมมนา

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๕.

ประเมินผลการปฏิบัติในรอบปีของบริษัท ส่วนด้านการศึกษา หมายถึง การวัดคุณค่า หรือการวัดผล ความก้าวหน้าทางการศึกษา เช่น การสอบไล่เป็นวิธีการประเมินผลการศึกษาวิธีหนึ่ง^{๖๖}

สนิท เจริญธรรม กล่าวว่า การวัดผล (Measurement) หมายถึง การใช้เครื่องมือ ใดๆอย่างหนึ่งในการค้นหาหรือการตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นปริมาณที่มีความหมายแทน พฤติกรรม หรือคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือแทนผลงานที่แต่ละคนแสดงออกมา เช่น การวัด ความสูงและชั่งน้ำหนักของเด็ก การให้คะแนนการตอบข้อสอบของนักเรียนหากจะพูดถึงความหมายของการวัดผลอย่างสั้น ๆ ก็จะได้ว่า การวัดผลคือการกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะ หรือ พฤติกรรมที่ต้องการด้วยระเบียบวิธีที่เชื่อถือได้

การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการวัด มาพิจารณาเพื่อหาข้อสรุปหรือข้อตัดสินใจ เช่น ดี - เลว ผ่าน - ไม่ผ่าน เก่ง- อ่อน ได้ระดับคะแนน ก, ข, ค, ง หรือ จ เป็นต้น สำหรับการประเมินผลการเรียนนั้นเป็นการได้ข้อมูลตัวเลขหรือข้อมูล ที่ไม่เป็น ตัวเลข สำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้เรียนหรือเพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ ด้าน การเรียนการสอน^{๖๗}

คำว่า “วัดผล” และ “ประเมินผล” บางครั้งใช้ควบคู่กันไป เช่น วัดและประเมินผล เพื่อเน้นว่าต้องการได้ข้อมูลตัวเลข เพื่อนำมาพิจารณาตัดสินผลต่อไปการจะวัดและประเมินผล ด้าน ใดนั้น ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการวัด โดยทั่ว ๆ ไป

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะวัดและประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ รวม ๓ ด้าน คือ

๑) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ด้านสติปัญญา หรือด้านสมอง ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ตามระดับความซับซ้อนจากน้อยไปหา มากได้ ๖ ระดับ คือ

- (๑.๑) ความรู้ ความจำ
- (๑.๒) ความเข้าใจ
- (๑.๓) การนำไปใช้
- (๑.๔) การวิเคราะห์

^{๖๖}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, อ่างแล้ว, หน้า ๖๖๔.

^{๖๗}สนิท เจริญธรรม, การวัดผล ประเมินผล, (นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรม ราช, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

(๑.๕) การสังเคราะห์

(๑.๖) การประเมินค่า

๒) ด้านจิตพิสัย (Affective domain) ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจ อารมณ์ของบุคคล ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น ๕ ระดับ คือ

(๒.๑) การรับรู้

(๒.๒) การตอบสนอง

(๒.๓) การให้คุณค่า

(๒.๔) การจัดระบบคุณค่า

(๒.๕) การพัฒนาลักษณะนิสัยจากค่านิยม

๓) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain) ได้แก่ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับความสามารถและทักษะในการใช้กล้ามเนื้อ หรือกิจกรรมที่ต้องอาศัยการประสานงานกับประสาทที่ควบคุมกล้ามเนื้อ ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น ๖ ระดับ คือ

(๓.๑) การรับรู้

(๓.๒) เตรียมพร้อมที่จะปฏิบัติ

(๓.๓) การปฏิบัติตามแบบหรือแนวทางที่กำหนด

(๓.๔) การปฏิบัติได้ด้วยตนเอง

(๓.๕) การปฏิบัติอย่างชำนาญ

(๓.๖) การปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์

ในการวัดและประเมินการเรียนนั้น ผู้ประเมินจะกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการประเมินไว้ในจุดประสงค์ จุดประสงค์ข้อหนึ่ง ๆ อาจให้ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว หรือใช้เพื่อประเมินพฤติกรรมที่ซับซ้อนหลาย ๆ ด้านก็ได้

จุดประสงค์ในการเรียนรู้ซึ่งจำแนกออกได้เป็น ๓ ด้านนั้นมิได้แยกจากกัน โดยเด็ดขาดแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันเสมอ ในการจำแนกพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการประเมินในจุดประสงค์นั้น ผู้ประเมินจึงควรพิจารณาลักษณะเด่น หรือจุดเน้นของพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นหลัก

นอกเหนือจากการประเมินผลการเรียนด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยแล้ว หลักสูตรฉบับปรับปรุงได้เน้นการประเมินด้านกระบวนการด้วย ซึ่งสามารถทำได้ทั้ง ๓ ด้าน คือ

๑) ส่วนความรู้ความคิด เช่น วิเคราะห์เปรียบเทียบโดยมีข้อมูลประกอบเป็นเหตุเป็นผล มีเกณฑ์ที่น่าเชื่อถือประกอบการประเมินทางเลือกสามารถหาทางเลือกหรือกำหนดขั้นตอนปฏิบัติได้สอดคล้องกับผลที่ต้องการ เป็นต้น

๒) ส่วนการปฏิบัติ เช่น ปฏิบัติอย่างมีแผน ปฏิบัติเป็นขั้นตอนครบถ้วน ปฏิบัติไปตรวจสอบไปและปรับปรุงไป เป็นต้น

๓) ส่วนความรู้สึก เช่น เห็นโทษเห็นข้อบกพร่องของสิ่งที่ไม่เหมาะสม เห็นคุณค่า ความสำคัญในการที่จะยกระดับการคิด การปฏิบัติให้ดีขึ้น ใจกว้างรับฟังความคิดที่หลากหลาย มีความเป็นระบบระเบียบ ใช้เหตุผลเสมอ พอใจในผลงานการกระทำที่สำเร็จด้วยตนเองแสดงความสนใจพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น สนใจพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นต้น ทั้งนี้ครูอาจใช้สถานการณ์ในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสื่อกลางของการกระตุ้นให้เด็ก แสดงพฤติกรรม หรือ ใช้แบบวัดผลที่สร้างอิงเนื้อหาในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือ ใช้สถานการณ์อิสระจากบทเรียน เป็นกรณีตัวอย่างยกมาสร้าง แบบวัดผลให้นักเรียน ได้คิด ได้วิเคราะห์และตอบคำถามก็ได้

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ ๓ ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย ไม่สามารถแยกจากกันได้โดยเด็ดขาด การเรียนที่สมบูรณ์จำเป็นต้องพัฒนาพฤติกรรมทั้ง ๓ ด้านอย่างประสานสัมพันธ์กัน พร้อมทั้งเน้นกระบวนการเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย

การประเมินผลการเรียนการสอน ๓ ชั้น

สนิท เจริญธรรม กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนควรทำอย่างต่อเนื่องและทำเป็นระยะ ๆ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

๑) การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Evaluation) การประเมินส่วนนี้มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ทักษะเบื้องต้น ตลอดจนความพร้อมด้านอื่น ๆ และอยู่ในสถานะที่จะสามารถเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ได้หรือไม่

๒) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาในการเรียน การสอนอย่างไรบ้าง

๓) การประเมินผลหลังเรียน หรือการประเมินผลปลายภาคเรียน (Summative Valuation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ระดับใด ควรสอบผ่านหรือไม่ผ่าน^{๑๕}

สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล เป็นขั้นตอนสำคัญอันหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ครูจะทราบว่ามีนักเรียนเกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่เพียงใดก็โดยการวัดผลและประเมินผลนั่นเอง ดังนั้น นอกเหนือจากครูจะมีความรู้ด้านเนื้อหาและวิธีการสอนแล้วครูจะต้องมีความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลด้วยว่า การวัดผล และ

^{๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒ - ๕.

ประเมินผล หมายถึงอะไร วัดและประเมินผลอะไร วัดและประเมินผลอย่างไร และใช้ผลของการวัดและประเมินอย่างไร^{๘๕}

การวัดผลทางการศึกษานั้นจะมีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องใช้และพบบ่อยอยู่ ๓ คำ คือ การทดสอบ การวัดผล และการประเมินผลซึ่งมักจะเกิดความเข้าใจสับสนอยู่เสมอ จึงขอทำความเข้าใจถึงคำศัพท์ทั้ง ๓ คำนี้เสียก่อน คือ

๑) การทดสอบ (Testing) เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่ทำให้ได้มาซึ่งจำนวนหรือปริมาณของคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปสู่การประเมินค่า กระบวนการทดสอบที่ใช้กันอยู่ทั่วไป คือ การนำแบบทดสอบซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคำ กลุ่มคำถามไปกระทำให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมา เช่น พูด บอก อธิบาย เขียน ปฏิบัติ (กระทำ) ที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของแบบทดสอบ กระบวนการนี้จะเสร็จสิ้นเมื่อผู้สอบได้แสดงพฤติกรรมตอบสนองมาเรียบร้อยแล้ว ผู้สอบที่ไม่ตอบ โดยส่งกระดาษเปล่าจะถือว่าผู้นั้นสอบไม่ผ่านการทดสอบกระทำได้หลายวิธี เช่น การสอบปากเปล่า ทดสอบภาคปฏิบัติ หรือทดสอบโดยการเขียนตอบ เป็นต้น

๒) การวัดผล (Measurement) หมายถึง การใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งที่จะค้นหาคำตอบเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นปริมาณหรือคุณภาพที่มีความหมายแทนพฤติกรรม หรือคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือแทนผลงานที่แต่ละคนจะแสดงออกมา เช่น การวัดความสูง การชั่งน้ำหนัก การให้คะแนน การตอบข้อสอบถาม เป็นต้นในการทดสอบเมื่อผู้สอบได้ตอบคำถามหรือส่งกระดาษคำตอบให้ครูแล้วก็สันนิษฐานว่าสิ้นสุดการทดสอบ การวัดผลจะเริ่มตั้งแต่ครูตรวจข้อสอบของนักเรียนแล้วให้คะแนนออกมาการวัดผลการศึกษา นอกจากจะใช้แบบทดสอบ เครื่องมือนำไปสู่การวัดผลแล้วยังมีอีกหลายประการที่จะใช้วัดได้ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การสำรวจ ฯ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ เหมาะสมที่จะใช้วัดลักษณะแต่ละอย่างแตกต่างกัน

๓) การประเมินผลหรือประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการวัดผลมาพิจารณาเพื่อหาข้อสรุปหรือประเมินค่าหรือตีราคา อาจกล่าวง่าย ๆ ว่าเป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ การประเมินผลนี้ ผู้ประเมินจะต้องมีข้อมูลมากเพียงพอ เพื่อนำมาเปรียบเทียบพิจารณากลับกรองให้รอบคอบแล้วจึงสรุปออกมาว่า ดี - เลว ได้ - ตก เก่ง - อ่อน ได้ระดับคะแนน ๔ ๓ ๒ ๑ หรือ ๐ เป็นต้น^{๘๖}

^{๘๕} สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, การประเมินผลการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๑), หน้า ๑.

^{๘๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕ - ๕๖.

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง การใช้กระบวนการวิธีการหรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล นำมาพิจารณาหาข้อสรุปผลของการเรียนรู้และตัดสินใจว่า สิ่งที่มีผู้เรียนแสดงออกผ่านข้อมูลนั้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยเพียงใด ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจลักษณะประโยชน์และข้อจำกัดของเครื่องมือวัดผลแบบต่าง ๆ ตลอดจนสามารถใช้เครื่องมือวัดผลประเมินผลได้เหมาะสม

๒.๗.๒ จุดมุ่งหมายของการวัดผล

๑) จุดมุ่งหมายทางการเรียนการสอน (classroom) เป็นการใช้ผลการสอบในระบบการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดตำแหน่ง วินิจฉัย และเปรียบเทียบ พยากรณ์และประเมิน

๑.๑) เพื่อจัดประเภทหรือจัดตำแหน่ง (placement) โดยการใช้เกณฑ์การสอบ บ่งตำแหน่งของบุคคลว่ามีความรู้ความสามารถเด่น-ค้อยปานใด มีตำแหน่งอยู่ในระดับใดของกลุ่มหรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์แล้วอยู่ระดับใด โดยใช้แบบทดสอบชนิดต่าง ๆ การใช้ผลการสอบเพื่อจัดตำแหน่งนี้ มักใช้เพื่อวัตถุประสงค์สำคัญ ๒ ประการ คือ

(๑) ใช้สำหรับคัดเลือก (selection) เป็นการใช้ผลการสอบในการตัดสินใจในการคัดเลือกเพื่อจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เช่น ใช้สำหรับสอบคัดเลือกหรือไม่รับเข้าเรียนต่อ รับหรือไม่รับเข้าทำงาน หรือเพื่อกิจการอื่น ๆ การใช้ผลสอบไปใช้เพื่อการนี้จะคำนึงถึงอันดับที่เป็นสำคัญ

(๒) ใช้สำหรับแยกประเภท (classification) เป็นการใช้ผลการสอบในการจำแนกแจกแจงบุคคลเป็นกลุ่มเป็นพวก เช่น ใช้ในการตัดสินใจ ตัดก ใช้ในการแบ่งพวกเก่งหรืออ่อนด้านใด เช่น เก่งภาษา เก่งคำนวณ พวกรวมความสามารถทางมิติสัมพันธ์สูง พวกมีความพร้อม หรือยังไม่พร้อม เป็นต้น

๑.๒) เพื่อการวินิจฉัย (diagnosis) เป็นการใช้ผลการสอบเพื่อคัดค้นหาจุดอ่อนหรือจุดเด่นว่าใครเก่งหรือใครอ่อนตรงไหน มีสมมติฐานมาจากอะไร ยังขาดพื้นฐานสำคัญเรื่องใดเพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจแก้ไขปรับปรุงได้ตรงเป้าหมาย เสมือนนายแพทย์ตรวจวินิจฉัยก่อนวางยาให้ ฉะนั้น แบบทดสอบที่ใช้ในการนี้เรียกว่า แบบทดสอบวินิจฉัย การนำผลการสอบไปใช้ในการวินิจฉัย ทำเพื่อจุดมุ่งหมายสำคัญ ๒ ประการ คือ

(๑) เพื่อใช้ปรับปรุงการเรียน ข้อมูลจากการทดสอบวินิจฉัยจะบ่งว่านักเรียนคนใดอ่อนตรงไหน เก่งตรงไหน ขาดพื้นฐานเรื่องอะไร ไม่เข้าใจส่วนใด นับว่าเป็นความบกพร่องของฝ่ายผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้ครูสอนซ่อมเสริมได้ตรงเป้าหมายยิ่งขึ้นและสามารถแก้จุดอ่อนได้ทันที ไม่พอกพูนไว้จนเกิดความเสียหายแก่การเรียนทั้งกระบวนการวิชา หรือทำให้อ่อนวิชานั้นไปเลย

(๒) เพื่อปรับปรุงการสอน ผลการสอบนอกจากจะช่วยบอกว่าผู้เรียนอ่อนตรงไหน ขาดพื้นฐานเรื่องใดแล้วยังช่วยบอกจุดบกพร่องของกระบวนการเรียนการสอนอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีผลต่อการพัฒนาหลักสูตร เพราะข้อมูลจากการสอบ จะช่วยชี้แนะว่าสิ่งใดยากหรือง่ายเกินไป สิ่งใดที่เด็กสนใจหรือไม่สนใจ มีประโยชน์มากหรือน้อยเพียงไร เพื่อนำไปเป็นแนวพัฒนาต่อไปข้างหน้า

๑.๓) เพื่อการเปรียบเทียบระดับการพัฒนา (Assessment) เป็นการใช้ผลการสอบเพื่อเปรียบเทียบว่าดีขึ้นจากเดิมและอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจหรือไม่ โดยเปรียบเทียบก่อนเรียนกับหลังเรียน

๑.๔) เพื่อพยากรณ์ (Prediction) การวัดชนิดนี้เพื่อนำผลจากการสอบไปพยากรณ์ผลในอนาคตว่า เด็กสามารถเรียนไปได้ไกลเท่าใด จะเรียนวิชานั้น ๆ ได้สำเร็จหรือไม่ หรือเขาควรที่จะเรียนอะไรดี ซึ่งผู้ที่ออกข้อสอบจะต้องมีความชำนาญ การสอบวัดตรงตามจุดมุ่งหมายนี้ มักนำผลที่ได้มาไปใช้ในการแนะนำ หรือสอบคัดเลือก

๑.๕) เพื่อประเมินผล (Evaluation) เป็นการวัดเพื่อประเมินโดยส่วนรวม เพื่อประกอบการตัดสินใจว่า ดีหรือเลวอย่างไร เหมาะสมมากน้อยเพียงใด เช่น ประเมินผลการเรียนหลังจากจบการเรียนการสอนในภาคหนึ่ง ๆ เพื่อคัดเกรด ประเมินหลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันเหมาะสมเพียงไร การบริหารงานของครูใหญ่ดีหรือไม่ การสอนโรงเรียนใด โรงเรียนหนึ่งสัมฤทธิ์ผลเพียงใด หรือผลการจัดการศึกษาทั้งจังหวัด หรือภาคการศึกษาเป็นส่วนรวม เป็นต้น

๑.๖) เพื่อประเมินย่อย (Formative Evaluation) การประเมินผลย่อยทำเมื่อเรียนหรือสอนเสร็จสิ้นในหน่วยย่อยแต่ละหน่วยสามารถใช้ผลการสอบย่อยเป็นข้อมูลย้อนกลับแก่ครูและนักเรียนว่า ได้รับผลสำเร็จในการเรียนแต่ละหน่วยย่อยเพียงไร อ่อนแก่ เข้าใจ หรือไม่เข้าใจตรงไหน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิธีการเรียนการสอน และกำหนดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมได้ถูกต้อง

๑.๗) เพื่อเพิ่มแรงจูงใจ (Motivation) ทำให้ผู้เรียน ผู้สอนมีแรงจูงใจเพิ่มขึ้น เพราะได้การเสริมแรง จากการทดสอบ ข้อสอบที่ใช้เสริมแรงได้ดีจะต้องยากง่ายพอเหมาะ ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป ต้องให้ผู้สอบสนองความรู้สึกที่ได้รับผลสำเร็จและอยากสู้ๆอยากลองอีก

๒) จุดมุ่งหมายทางการแนะแนว (Guidance) หลักการสำคัญที่สุดของการแนะแนวอยู่ที่ว่าจะต้องช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองเพื่อที่จะช่วยเหลือตนเองได้ นั่นคือช่วยให้เขาช่วยตัวเองได้มิใช่ไปช่วยบอกวิธีการแก้ปัญหา หรือเข้าไปแก้ปัญหาก็ดี เมื่อเป็นเช่นนั้น ข้อมูลจากการทดสอบยังมีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้นักเรียนเห็นภาพตัวเองแจ่มชัดขึ้นว่าตนเองเก่ง สนใจ ถนัดทางใดยังมีข้อบกพร่องตรงไหน จะทำให้เขาสามารถช่วยตนเองในการแก้ปัญหาได้

๓) จุดมุ่งหมายทางการบริหาร (Administration) การบริหารมุ่งที่ประสิทธิภาพและประหยัด จึงต้องการข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจมาก เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับบุคลากรงบประมาณการดำเนินงาน การทดสอบจะช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจดำเนินการใด ๆ ได้เหมาะสม เช่น จัดครูเข้าสอน บริหารหลักสูตร การจัดวัสดุอุปกรณ์ การตรวจสอบคุณภาพของการเรียนการสอนว่าเข้าขั้นตามมาตรฐานหรือไม่

๔) จุดมุ่งหมายทางการวิจัย (Research) ผลการสอบจะช่วยให้ได้ข้อมูลในการวิเคราะห์วิจัย ค้นหาความจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอน หลักสูตร แนวโน้ม การบริหารการศึกษา และอื่น ๆ อันนำไปสู่การตัดสินใจเลือกปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เช่น การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาวิธีการสอน การพัฒนาโครงการแนะแนว เป็นต้น^{๔๐}

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการวัดผล เป็นการใช้ผลการสอบในระบบการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดตำแหน่ง วินิจฉัย และเปรียบเทียบ พยากรณ์และประเมิน เพื่อจัดประเภทหรือจัดตำแหน่งใช้สำหรับคัดเลือก แยกประเภทหรือการวินิจฉัย เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนเพราะจะช่วยทำให้เห็นภาพตัวเองแจ่มชัดขึ้นว่า ตนเองเก่ง สนใจ ถนัดทางใดยังมีข้อบกพร่องตรงไหน ที่จะทำให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองในการแก้ปัญหาได้

๒.๗.๓ ประโยชน์ของการวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผลจะเป็นวิธีพิจารณาว่าการสอนของครูนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด และผลจากการวัดและการประเมินก็จะให้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงวิธีการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนั้น จะเห็นว่าการวัดผลและการประเมินการศึกษานั้นมีประโยชน์ในด้านต่าง ๆ คือ

๑) ประโยชน์ต่อครู

- (๑) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเบื้องต้นของนักเรียนแก่ครู
- (๒) ช่วยให้ครูสามารถกำหนดและปรับปรุงจุดมุ่งหมายการสอนได้ชัดเจนขึ้น
- (๓) ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงตนเองได้ทำการสอบบรรลุจุดมุ่งหมายต่าง ๆ

เหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด

- (๔) ช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงเทคนิคการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๒) ประโยชน์ต่อนักเรียน

- (๑) ช่วยให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย และความต้องการของครูได้อย่างถูกต้อง
- (๒) เพิ่มแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

^{๔๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๓ - ๑๔๕.

(๓) ช่วยให้มีนิสัยในการเรียนดีขึ้น

(๔) ช่วยให้ทราบว่าตนเองเก่งและอ่อนในวิชาใดบ้าง

๓) ประโยชน์ต่อการแนะแนว

เราทราบว่านักเรียนส่วนมากต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ การศึกษาต่อ และปัญหาส่วนตัวอยู่เสมอ การที่นักเรียนจะตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้ได้ถูกต้อง นั้นจำเป็นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้ที่ถูกต้องด้วยตนเอง โรงเรียนจึงมีส่วนช่วยให้ นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ โดยการแนะแนว การวัดทัศนคติ โรงเรียนจึงสนใจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความถนัดต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ครูแนะแนวสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

๔) ประโยชน์ต่อการบริหาร

การตัดสินใจในการบริหารทางการศึกษาในทุกระดับ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการวัดและการประเมินผลอยู่เสมอ เช่น การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานในตำแหน่งต่าง ๆ การจัดแบ่งประเภท และการสับเปลี่ยนโยกย้าย การรับสมัครนักเรียนเข้าเรียน การปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตลอดจนการให้ความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงาน

๕) ประโยชน์ต่อการวิจัย

การแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสอน การแนะแนว และการบริหาร การศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการวิจัย การวัดผลเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการวิจัย ที่ช่วยในการวัดและการรวบรวมข้อมูล การวิจัยจะได้ผลดีเพียงใดขึ้นอยู่กับ การวัดผล จะสามารถวัดข้อมูลได้เพียงตรงและมีความเชื่อมั่นเพียงใด^{๔๒}

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการวัดผลประเมินผล เพื่อช่วยให้ครูได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเบื้องต้นของนักเรียน และช่วยให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมาย และความต้องการของครู ได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการแนะนำนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ การศึกษาต่อ การที่นักเรียนจะตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาเหล่านี้ได้ถูกต้อง

๒.๗.๔ เครื่องมือการวัดผลการเรียน

๑) ชนิดของเครื่องมือการวัดผล

เครื่องมือการวัดผลมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะ วิธีใช้ และประโยชน์ต่างกัน การใช้เครื่องมือวัดผลแต่ละชนิดมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบลักษณะประโยชน์และข้อ

^{๔๒}อนันต์ ศรีโสภากา, ทฤษฎีการวัดและประเมินผล, (กรุงเทพมหานคร : มิตรสยาม, ๒๕๔๐)
, หน้า ๔ - ๕.

จำกัดต่าง ๆ ของเครื่องมือเหล่านั้น จึงจะสามารถใช้เครื่องมือวัดผลในการรวบรวมข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือวัดผลการเรียนที่สำคัญดังนี้

๑.๑) แบบทดสอบ หมายถึง ชุดของคำถามหรือกลุ่มของงานที่สร้างขึ้นเพื่อเรียให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมออกมา แบบทดสอบมีหลายประเภท แล้วแต่จะใช้เกณฑ์ใดในการจำแนก เช่น

(๑) จำแนกตามกระบวนการในการสร้าง ได้แก่ แบบทดสอบที่ครูสร้าง และแบบทดสอบมาตรฐาน

(๒) จำแนกตามจุดประสงค์ในการวัด ได้แก่ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบวัดความถนัด และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ

(๓) จำแนกตามรูปแบบคำถามและวิธีตอบ ได้แก่ แบบทดสอบอัตนัย และแบบทดสอบปรนัย

(๔) จำแนกตามลักษณะการตอบ ได้แก่ แบบทดสอบภาคปฏิบัติ แบบทดสอบเขียนตอบ และแบบทดสอบด้วยวาจา

(๕) จำแนกตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลความเร็ว และแบบทดสอบความสามารถสูงสุด

๑.๒) การสังเกต เป็นเครื่องมือวัดผลโดยการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของผู้สังเกตเป็นเครื่องมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตา (เพื่อดู) และหู (เพื่อฟัง) เก็บข้อมูลตามที่ปรากฏโดยไม่แปลความหมายของข้อมูลนั้นตามความนึกคิดของผู้สังเกต

๑.๓) แบบสำรวจรายการ เป็นเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตอย่างหนึ่ง โดยใช้ผู้สังเกตทำเครื่องหมายลงในรายการที่สังเกตได้ แบบสำรวจรายการเป็นเครื่องมือวัดผลที่ใช้ตรวจสอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

๑.๔) การบันทึกย่อ เป็นการบันทึกพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สังเกตได้ โดยใช้ข้อความสั้น ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่สังเกตได้ตามความเป็นจริง

๑.๕) การจัดอันดับคุณภาพ เป็นการพิจารณาเรียงลำดับคุณภาพของงาน หรือลักษณะบุคคลที่อยู่ในประเภทหรือกลุ่มเดียวกัน

๑.๖) การสัมภาษณ์ เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการซักถาม ถามตอบระหว่างครูและนักเรียน ผู้เรียนที่ถูกสัมภาษณ์และครูผู้สัมภาษณ์สามารถซักถามในรายละเอียดของข้อคำถามได้หากมีข้อสงสัยทำให้การสัมภาษณ์มีความเที่ยงตรงมากขึ้น

๑.๗) แบบสอบถาม เป็นข้อคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็น ข้อเท็จจริงหรือเรื่องราวต่าง ๆ จากผู้เรียนที่ให้ตอบแบบสอบถาม คำถามในแบบสอบถามจะมีชนิดคำถามปลายเปิดและชนิดคำถามปลายปิด

๑.๘) แบบสังเกตมิมิต เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อศึกษาสถานภาพทางสังคมของบุคคล ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันว่ามีความสัมพันธ์กัน ในลักษณะใด เทคนิครวบรวมข้อมูลทางสังคมมิตีทำได้หลายวิธี เช่น การทนายใครเอ่ย การสร้างสังคม เป็นต้น ผู้ที่ได้รับการเลือกจากสมาชิกในกลุ่มมากอาจกล่าวได้ว่าลักษณะผู้นำหรือเป็นคาราประจำกลุ่ม ส่วนผู้ที่ไม่ถูกเลือกเลย อาจกล่าวได้ว่าเป็นแกะดำ หรือผู้ที่มมีปัญหาควรได้รับการช่วยเหลือ

๑.๙) การให้ปฏิบัติจริง เป็นการหาข้อมูลโดยการให้ผู้เรียนที่ถูกวัดปฏิบัติจริง เช่น ให้ทำรายงาน ให้ประดิษฐ์ชิ้นงาน เป็นต้น ในการตรวจผลงานมักใช้เกณฑ์การพิจารณา ๓ ด้าน ควบคู่กัน ไป ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และวิธีการ

๑.๑๐) การศึกษารายกรณี เป็นการศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่งอย่างละเอียดลึกซึ้ง ทุกแง่มุม โดยใช้เครื่องมือหลาย ๆ ชนิด เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนที่จะค้นหาสาเหตุสำหรับพิจารณา แก้ปัญหาต่อไป

๑.๑๑) การให้จินตนาการ เป็นการศึกษาลักษณะสภาพทางจิตใจของบุคคลโดยให้ผู้เรียนที่ถูกวัดสะท้อนลักษณะของบุคลิกภาพออกมาโดยไม่รู้ตัว เช่น ให้ต่อเติมประโยคจากข้อความที่กำหนดให้ ให้อธิบายภาพที่เลื่อนรางหรือขวนสงสัย ให้แต่งเรื่องตามหัวข้อที่กำหนดให้

๒) การเลือกวิธีการวัดและเครื่องมือการวัดผล

พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครูต้องการวัดผล มีหลายลักษณะและวิธีที่จะได้วัดพฤติกรรมเหล่านั้นก็มีหลายลักษณะเช่นกัน ซึ่งวิธีการวัดผลหนึ่ง ๆ จะวัดได้ดีและเหมาะสม เฉพาะพฤติกรรมบางลักษณะเท่านั้น บางกรณี ครูอาจใช้วิธีการวัดหลายอย่างประกอบกันเพื่อจะวัดผลพฤติกรรมลักษณะหนึ่ง ครูจึงจำเป็นต้องเลือกวิธีการวัดให้เหมาะสมกับลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการวัด

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง การใช้กระบวนการ วิธีการหรือเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูล นำมาพิจารณาหาข้อสรุปผลของการเรียนรู้และตัดสินใจว่า สิ่ง que ผู้เรียนแสดงออกผ่านข้อมูลนั้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยเพียงใด ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจลักษณะ

ประโยชน์ และข้อจำกัดของเครื่องมือวัดผลแบบต่าง ๆ ตลอดจนสามารถใช้เครื่องมือวัดผล ประเมินผลได้เหมาะสม^{๘๓}

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนจะต้องรู้จักใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง จัดเป็นกิจกรรมสำคัญที่สอดแทรกอยู่ในขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอนจะเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ระหว่างการเรียนการสอนจะเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียน และเพื่อให้ผู้เรียนทราบผลการเรียนของตนเป็นระยะ ๆ และเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาจะเป็นการประเมินเพื่อตัดผลการเรียนเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนที่กำหนดไว้ การประเมินผู้เรียนมี ๓ แนวทางที่สำคัญ ดังนี้

๑) การประเมินตามความจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติของผู้เรียนในสภาพที่เป็นจริง วิธีการที่ใช้ประเมิน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบทดสอบวัดความสามารถจริง การรายงานตนเอง และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

๒) การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นการทดสอบความสามารถในการทำงานของผู้เรียนภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด ประเมินได้ ๓ ลักษณะ คือ การประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต ประเมินทั้งกระบวนการและผลผลิต ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเกณฑ์การให้คะแนนให้ชัดเจนอาจใช้วิธีการประเมินเป็นรายบุคคล การประเมินกลุ่ม หรือการใช้การประเมินตนเองและเพื่อน ด้วยวิธีการสืบค้น การสังเกต การวิเคราะห์ และการทดสอบตามความเหมาะสม

๓) การประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio Assessment) เป็นแนวทางหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริงที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนสามารถสะท้อนให้เห็นผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างชัดเจน^{๘๔}

สรุปได้ว่า การวัดผลและประเมินผล มีขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยผลที่ได้ขึ้นอยู่กับผู้สอนต้องพิจารณาใช้วิธีการและเครื่องมือที่

^{๘๓} สนิท เจริญธรรม, การวัดผล ประเมินผล, อ่างแก้ว, หน้า ๖ - ๑๒.

^{๘๔} กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓), หน้า ๓๕ - ๔๐.

เหมาะสมกับผู้เรียน สถานการณ์ เวลา และจุดประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้น ผลที่ได้จากการประเมินจะมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการที่มีประสิทธิภาพด้วย

๒.๘ สภาพพื้นที่ทำวิจัย

๒.๘.๑ ประวัติโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์

โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ เดิมชื่อว่า โรงเรียนบ้านยายร้า ชื่อตามหมู่บ้าน ได้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ โดยกำนันหอยย สุวรรณสวัสดิ์ บริจาคที่ดินให้วัดและโรงเรียนเพื่อสร้างโรงเรียนจำนวน ๑๒ ไร่ มีเอกสาร นส.๓ ร่วมกับวัดสุวรรณรังสรรค์ โรงเรียนอยู่ห่างจากถนนสุขุมวิทประมาณ ๓ กิโลเมตร และได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนวัดสุวรรณรังสรรค์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เดิมโรงเรียนอาศัยศาลาการเปรียญเป็นสถานศึกษาเล่าเรียน เปิดสอนชั้น ป.๑ ถึง ป.๓ เป็นแบบโรงเรียนรับจ้าง ต่อมานายหอยย สุวรรณสวัสดิ์ ได้ดำเนินเรื่องขอเปิดเป็นโรงเรียนประชาบาลขึ้น เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๔ เปิดสอน ป.๑ - ป.๔ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้ขยายการสอนถึงชั้นประถมปลายภาคบังคับ ต่อมาได้งบประมาณมากยิ่งขึ้นทำให้โรงเรียนเจริญขึ้นจนได้เลื่อนเป็นโรงเรียนชุมชนประจำอำเภอบ้านฉาง และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ ในปี ๒๕๔๐ ได้รับอนุญาตให้เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการเปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปัจจุบันมี นายสมบัติ สะเกศ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

ปรัชญา สุวิชาโน ภว โหติ. ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ

คำขวัญ รู้รักสามัคคี รู้หน้าที่ มีวินัย ใฝ่ศึกษา พัฒนาคุณธรรม

๒.๘.๒ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

- ๑) นักเรียนรับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา
- ๒) ครูมีความสามารถในการทำงานและได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐาน
- ๓) จัดหาอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการให้เพียงพอกับความต้องการ
- ๔) ครูนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเห็นความสำคัญของประเพณีและวัฒนธรรมไทย
- ๕) ฝึกอาชีพนักเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพต่อ
- ๖) จัดกิจกรรมกีฬาเพื่อสุขภาพ

๒.๘.๓ เป้าหมายของสถานศึกษา

ให้มีนักเรียนรับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีมาตรฐานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา และให้ครูมีความสามารถในการทำงานและได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐาน โดยมีการจัดหาอุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการให้เพียงพอกับความต้องการ ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและเห็นความสำคัญ

ของประเพณีและวัฒนธรรมไทย ตลอดจนมีการฝึกอาชีพนักเรียนเพื่อนำไปประกอบอาชีพต่อ จัดให้มีกิจกรรมกีฬาเพื่อสุขภาพ เอกลักษณ์ของโรงเรียน คือเป็น โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียง และอัตลักษณ์ของนักเรียนก็คือนักเรียนรู้จักการออม

๒.๘.๔ วิสัยทัศน์

โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ มุ่งพัฒนาครูและนักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ใช้ภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร สืบสานวัฒนธรรมไทย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม พร้อมดูแลสุขภาพ

๒.๘.๕ พันธกิจ

๑) จัดการศึกษาให้กับนักเรียน โดยมีการเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาล ๑ จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

๒) นักเรียนได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้เต็มศักยภาพ

๓) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เสริมกิจกรรมในทุกด้าน ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน

๔) จะมุ่งเน้นในการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนให้ดีและจัดสิ่งแวดล้อมให้น่าเรียนมากที่สุด^{๔๕}

สรุปได้ว่า โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อมุ่งพัฒนาครูและนักเรียนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา ครูนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมและเห็นความสำคัญของประเพณีและวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนเป็นบุคลากรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

^{๔๕}โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์, “แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, (อัครา).

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

พระมหาอดิเรก สีตวรานุกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน ความตระหนักถึงบทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อยู่ในระดับมาก การได้รับการสนับสนุนจากกรมการศาสนา จากคณะสงฆ์ต้นสังกัด และจากสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ๒) พฤติกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕ เมื่อจำแนกตาม พรรษา ระดับ การศึกษาที่สอน และประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนอายุ ระดับการศึกษาแผนกบาลี และระดับการศึกษา แผนกสามัญ มีพฤติกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ไม่แตกต่างกัน และ ๓) ความตระหนักถึงบทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา และความเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕ ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยรวมได้ร้อยละ ๓๕.๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑^{๔๖}

พระกวี ญาณวีโร (แช่เฮื้อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครองชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่มีต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากร : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา ๒๕๕๐” ผลการศึกษาพบว่า (๑) ผู้ปกครองชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศชาย จำนวน ๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๐ สอบผ่านธรรมศึกษาชั้นตรี จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๓๐ โรงเรียนส่วนใหญ่มีผู้ปกครองเท่ากัน คือ โรงเรียนบ้านคลองแค โรงเรียนวัดท่าเสา และโรงเรียนบ้านแครายเกษตรพันธุ์พิทยาคาร มีผู้ปกครองจำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๓๐ และมีภูมิลำเนาจากภาคกลางจำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๐ คน (๒) ผู้ปกครองชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีความคิดเห็นต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน คือด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๔๗ รองลงมาคือด้านการใช้สื่อ

^{๔๖}พระมหาอดิเรก สีตวรานุกูล, “พฤติกรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร), ๒๕๕๑, ๑๔๕ หน้า.

การสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๔ และด้านวิธีการสอนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๘๒ ตามลำดับ (๑) ผู้ปกครองชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากร โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกรันไม่พบความแตกต่าง และเมื่อแยกทดสอบในแต่ละด้าน พบว่า ผู้ปกครองชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่มีสถานศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรในด้านวิธีการสอน และการใช้สื่อการสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกรันไม่พบความแตกต่าง (๔) ผู้ปกครองชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากร คือ ๑) พระธรรมวิทยากรไม่มีการนำสื่อวีดิทัศน์มาฉายให้ดู จึงควรหาวีดิทัศน์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาฉายให้ดูเพื่อจะได้เข้าใจมากขึ้น ๒) พระธรรมวิทยากรดู สอนน่าเบื่อ จึงอยากให้พระธรรมวิทยากรยิ้มแย้ม สอนให้สนุกสนาน เฮฮา น่าเรียนรู้ และ ๓) พระธรรมวิทยากรไม่พาไปเรียนนอกสถานที่ จึงอยากให้พระธรรมวิทยากรพาไปเรียนนอกห้องเรียนบ้าง เช่น ห้องสมุด และวัด^{๔๑}

อำนาจ ศรีบรรเทา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๔๕” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ๑) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน คือ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านคุณธรรมและคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม และด้านรูปแบบและวิธีการสอน ตามลำดับ และ ๒) ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดราชาธิวาส ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมไม่แตกต่างกัน แต่นักเรียนที่มีอายุ ระดับชั้น และรายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกันมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๔๒}

^{๔๑} พระกวี ญาณวีโร (แช่เฮ้อ), “ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่มีต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากรศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร”, วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑, ๑๔๐ หน้า.

^{๔๒} อำนาจ ศรีบรรเทา, “ความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา

พระครูวรดิตถานุกยุต (สังเวช คเวสโก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูและนักเรียน ต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า สำหรับนักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๖๒ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียน มีความคิดเห็น ต่อบทบาทพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษาในด้านการเตรียมการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ๓.๕๖ ส่วนด้านการดำเนินการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๔๗ และการวัดผลและ การประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๒ ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อ บทบาทครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทบทบาทครูพระสอนศีลธรรม ในด้านการเตรียมการสอน ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งเป็น ไปตามสมมติฐานที่ตั้ง ไว้ ส่วนด้านการดำเนินการสอนและวัดผลและประเมินผล ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นไม่ แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม ได้แก่ จำนวนครูพระสอนศีลธรรมที่ ไม่เพียงพอ การเดินทางของครูพระสอนศีลธรรม การจัดเวลาในการเรียนการจัดทำแผนการเรียน การสอน ค่าตอบแทน รวมไปถึงสื่อการเรียนการสอนและการพัฒนาสื่อการสอนของครูพระสอน ศีลธรรมที่ยังไม่ทันสมัย ได้แก่ การเพิ่มจำนวนพระภิกษุผู้สอนธรรมศึกษา การจัดเวลาเรียนให้ เหมาะเหมาะสม การจัดประชุมร่วมกันของครูพระสอนศีลธรรมและผู้บริหาร โรงเรียน การเพิ่ม ค่าตอบแทน การจัดหาสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทันสมัย ครูพระสอนศีลธรรมมีปัญหาในเรื่อง การควบคุมดูแลเด็ก เพราะใจดีเกินไป^{๔๕}

พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อติภทฺโท) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูและนักเรียน ต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบ ว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านย่อย พบว่า ครู มี ความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้านสำหรับนักเรียน มีความ

๒๕๔๘”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัย), ๒๕๕๒, ๑๒๓ หน้า.

^{๔๕}พระครูวรดิตถานุกยุต (สังเวช คเวสโก), “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทครู พระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔, ๑๑๓ หน้า.

คิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๑ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านย่อย พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรม พบว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรม ด้านการเตรียมการสอน, ด้านการดำเนินการสอน และด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนที่มีต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรม คือ ความอิสระในการปฏิบัติงานนั้น ถูกจำกัดเวลามากเกินไป ส่วนนโยบายและการบริหารนั้น ผู้บริหารการศึกษาขาดการสนับสนุน ด้านการยอมรับนับถือ จึงไม่มีการยอมรับอย่างแท้จริงและขาดการประสานงานระหว่างผู้บริหาร คณะครูอาจารย์และนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ครูและพระสงฆ์ขาดการแลกเปลี่ยนเทคนิคการสอน การผลิตสื่อ ซึ่งพระสอนศีลธรรมมีความตั้งใจอย่างมาก แต่นักเรียนไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควร และปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ขาดการวางแผนการเรียนการสอน การจัดตารางเรียนและการประเมินผล^{๑๐}

พระศรายุทธิ สิริวิสุทธิเมธี (พรชัยเดชากุล) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ๑) พฤติกรรมการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะ พบว่ามีการวางแผนเหมาะสมกับสมณสาธิต โดยเฉพาะการนุ่งห่มผ้าเป็นปริณทลเรียบร้อย สร้างความเลื่อมใสศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการเรียนการสอน พบว่าดำเนินการสอนตามขั้นตอนได้แก่ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป มีการสร้างบรรยากาศและการเสริมแรงในการเรียนก่อนข้างดี นักเรียนชอบกิจกรรมที่นำมาใช้ การใช้สื่อการเรียนการสอน มีการผลิตสื่อมาใช้ด้วยตนเองมากที่สุด การวัดผลประเมินผล มีการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ด้วยใบงาน แบบฝึกหัด การถามตอบ และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า พระสอนศีลธรรมมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา และให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรให้กับทางโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

^{๑๐}พระครูรัตนภักทรคุณ (สุรพล อดิภทฺโท), “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๔, ๑๕๕ หน้า.

และ ๒) ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าด้านคุณลักษณะของพระสอนศีลธรรมอยู่ในระดับมาก^{๑๖}

พระภูมินทร์ วรโท (ตาดะ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่ ๒, ๓ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ๒) ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพ ครูและนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก และ ๓) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต ๑ โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ๐.๐๕ เพียง ๒ ด้าน คือด้านคุณสมบัติของครูพระและด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ^{๑๗}

พระปิยะ ปิยธมฺโม (เมฆแสน) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธ ศาสนา ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกระบวนการสอน ด้านวิธีการสอน และด้านการประเมินผลการสอน พบว่าในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้านการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการ และครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่ ทั้ง ๔ ด้าน พบว่าครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีกระบวนการสอนวิชาพระพุทธ ศาสนาช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑ - ม.๓) อำเภอเมืองแพร่โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ เมื่อพิจารณาการเปรียบเทียบในแต่ละคะแนนแต่ละด้านพบว่าครูประจำการกับครูพระสอน ศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษา มีกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแตกต่างกันอย่างมี

^{๑๖}พระศรายุทธิ์ สิริวิสุทธิเมธี (พรชัยเดชากุล), “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตอำเภอนูนตาล จังหวัดเชียงราย”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย), ๒๕๕๓, ๑๖๕ หน้า.

^{๑๗}พระภูมินทร์ วรโท (ตาดะ), “ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม), ๒๕๕๓, ๑๐๑ หน้า.

นัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ ทุกด้าน สรุปว่า ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่ มีการสอนวิชาพระพุทธศาสนาดีกว่าครูประจำการ^{๑๓}

พระครูธวัชอินทวงศ์ (สกล อินทวิไล) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า ๑. ปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการใช้สื่อการสอน รองลงมา คือ ด้านหลักสูตรและด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการจัดการเรียนการสอน ๒. การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานพระสอนศีลธรรม ผลการศึกษาพบว่า พระสอนศีลธรรมที่มีต่ำกว่าพรรษา ๕ และพระสอนศีลธรรมที่มีพรรษา ๕ ขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน พระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาทางโลกต่ำกว่าปริญญาตรีและพระสอนศีลธรรมที่มีวุฒิการศึกษาทางโลกปริญญาตรีขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน พระสอนศีลธรรมที่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์เป็นพระสังฆาธิการและพระสอนศีลธรรมที่มีตำแหน่งทางคณะสงฆ์เป็นพระลูกวัด มีปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน และพระสอนศีลธรรมที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า ๕ ปีและพระสอนศีลธรรมที่มีประสบการณ์ในการสอน ๕ ปีขึ้นไป มีปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ ทั้ง โดยภาพรวมและรายด้าน ๓. แนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมด้านหลักสูตร แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบ จัดประชุมชี้แจง พร้อมทั้งดำเนินการเชิญผู้อำนวยการหรือเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรคัดเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมในแต่ละระดับชั้นมาสอนนักเรียน มีการจัดเสวนาระหว่างพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในส่วนที่เห็นว่าหลักสูตรไม่ตรงหรือล้าสมัย ไม่สอดคล้อง กับสภาพปัจจุบันด้านการจัดการเรียนการสอน แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมสัมมนาพระสอนศีลธรรม เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ พระสอนศีลธรรม เชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในด้านทักษะเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้พระสอนศีลธรรม ด้านการ

^{๑๓}พระปิยะ ปิยธมฺโม, “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอเมืองแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๑, ๑๑๕ หน้า.

ใช้สื่อการสอน แนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ ใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นและหาได้สะดวก เช่น สื่อทางโทรทัศน์ สื่อที่มีอยู่ตามวัด ตามหมู่บ้าน หรือหาบุคคลตัวอย่างในท้องถิ่น ฯลฯ พร้อมทั้งจัดทำโครงการของบสนับสนุนงบประมาณจากโรงเรียนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือจัดทำผ้าป่าเพื่อหางบประมาณมาใช้ในการทำสื่อ นอกจากนั้นการให้พระสอนศีลธรรมผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ ขึ้นมาใช้เอง โดยอาศัยวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่และมีราคาถูกในท้องถิ่นนั้น ๆ และด้านการวัดผลและประเมินผล แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดอบรมเพิ่มประสิทธิภาพในการวัดผลและประเมินผล เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งให้พระสอนศีลธรรมประเมินความรู้ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การสร้างเครือข่ายและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้พระสอนศีลธรรมได้ลงมือปฏิบัติจริงในด้านการวัดผลและประเมินผล สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่พระสอนศีลธรรมเข้าไปปฏิบัติงานได้เปิดโอกาสให้ พระสอนศีลธรรมได้นำผลการวัดผลและประเมินผลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเหตุการณ์และเกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป^{๕๔}

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรม ประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูพระ ความคาดหวังของนักเรียนที่มีต่อครูสอนศีลธรรมในด้านกระบวนการสอน คุณลักษณะของครูพระ การวัดผลจากการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของครูพระ ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยต่อไป

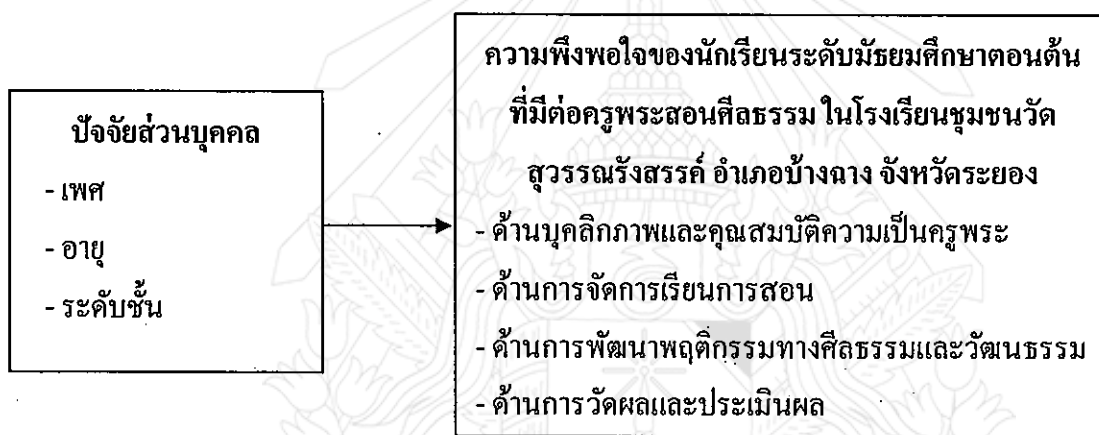
^{๕๔}พระครูธวัชอินทวงศ์ (สกล อินทวโธ), “ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอนครบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๕๕, ๑๒๑ หน้า

๒.๑๐ สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระของยนต์ ชุ่มจิต^{๕๕} และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย^{๕๖} ด้านการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ^{๕๗} ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{๕๘} และลิขิต กาญจนารักษ์^{๕๙} และด้านการวัดผลและประเมินผลของสนธิ เจริญธรรม^{๖๐} มาสรุปเป็นกรอบแนวความคิดในการศึกษาวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

^{๕๕}ยนต์ ชุ่มจิต, ความเป็นครู, อ่างแล้ว, หน้า ๒๖.

^{๕๖}มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, งานปฐมนิเทศพระธรรมวิทยากร, อ่างแล้ว, หน้า ๒๗.

^{๕๗}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พุทธธรรมนำการศึกษาได้อย่างไร, อ่างแล้ว, หน้า ๔๔.

^{๕๘}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เอกสารประกอบการอบรม โครงการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, อ่างแล้ว, หน้า ๕๓ - ๕๔.

^{๕๙}ลิขิต กาญจนารักษ์, จิตวิทยาการศึกษา : จิตวิทยาประยุกต์เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ, อ่างแล้ว, หน้า ๕๔-๕๕.

^{๖๐}สนธิ เจริญธรรม, การวัดผล ประเมินผล, อ่างแล้ว, หน้า ๕๗-๖๐.

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” นี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๒ เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- ๓.๕ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การวัดค่าตัวแปร
- ๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล
- ๓.๘ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๑.๑ ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๑๘ คน* ดังตารางที่ ๓.๑

* โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์, “แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, (อัสสำเนา).

ตารางที่ ๓.๑ แสดงรายละเอียดค่านักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณ
รังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ระดับการศึกษา	เพศหญิง (คน)	เพศชาย (คน)	รวม (คน)
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๒๖	๑๔	๔๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๑๓	๒๑	๓๔
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๒๖	๑๘	๔๔
รวม	๖๕	๕๓	๑๑๘

๓.๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณ
รังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำนวน ๘๒ คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของ
เกรจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

๓.๒ เทคนิควิธีการการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเกรจซีและ
มอร์แกน (Krejcie & Morgan)^๒ จากบัญชีรายชื่อ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียน
ชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำนวน ๑๑๘ คน และได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
๘๒ คน แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยวิธีหยิ
บครั้งละ ๑ ใบ และนำไปที่หยิบได้คืนเข้าที่เดิมแล้วจับสลากอีกจนครบตามจำนวนที่ต้องการ ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ๑ ชุด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๓ ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับชั้น
ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณ
รังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความ

^๒บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น,
๒๕๔๕), หน้า ๔๓.

เป็นครูพระ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรม และวัฒนธรรม ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับโดยกำหนดค่าต่าง ๆ ดังนี้

มากที่สุด	ความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าเท่ากับ	๕
มาก	ความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าเท่ากับ	๔
ปานกลาง	ความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าเท่ากับ	๓
น้อย	ความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าเท่ากับ	๒
น้อยที่สุด	ความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าเท่ากับ	๑

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดคือให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็น

๓.๔ การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๔.๒ สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษาวิจัย โดยใช้คำถาม ๒ ประเภท คือแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด

๓.๔.๓ นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจน เหมาะสม ทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ ๐.๖๖ ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน ๒๐ ข้อ ใช้ได้ทั้งหมด ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง ๐.๖๖ - ๑.๐๐

๓.๔.๖ ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

๓.๔.๗ นำแบบสอบถามไปใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนวัดซากหมาก อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำนวน ๓๐ คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๔ ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ ๐.๘๒

๓.๔.๘ นำเครื่องมือที่สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

๓.๕ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๕.๑ ขอนหนังสือจากห้องเรียนบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๓.๕.๒ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ

๓.๕.๓ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลคืนด้วยตนเอง

๓.๕.๔ เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว จำนวน ๘๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ จึงตรวจสอบความสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล

๓.๕.๕ นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

^๔กัลยา วานิชย์บัญชา, สถิติสำหรับงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๓๕.

๓.๖ การวัดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดการวัดค่าตัวแปร ซึ่งเป็นการแปลผลค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามในด้านต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้^๕

จำนวนระดับสูงสุด - จำนวนระดับต่ำสุด

จำนวนระดับทั้งหมด

$$\frac{๕-๑}{๕} = ๐.๘$$

๕

ระดับ	ค่าเฉลี่ยระหว่าง	การแปลผล
๕	๔.๒๑ - ๕.๐๐	ระดับความพึงพอใจ...มากที่สุด
๔	๓.๔๑ - ๔.๒๐	ระดับความพึงพอใจ...มาก
๓	๒.๖๑ - ๓.๔๐	ระดับความพึงพอใจ...ปานกลาง
๒	๑.๘๑ - ๒.๖๐	ระดับความพึงพอใจ...น้อย
๑	๑.๐๐ - ๑.๘๐	ระดับความพึงพอใจ...น้อยที่สุด

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางสังคมศาสตร์ มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๗.๑ วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน คือค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๓.๗.๒ วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓.๗.๓ ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ในด้านต่าง ๆ กับปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ ใช้การทดสอบค่าที่

^๕ณรงค์ โพธิ์พุดกษานนท์, ระเบียบวิธีวิจัย : แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัยประจำภาค, (กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, ๒๕๔๖), หน้า ๘๗.

(t-test) ส่วนด้านอายุ และระดับชั้น ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

๓.๗.๔ วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยใช้การแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

๓.๘ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย ๒ ประเภท ได้แก่

๓.๘.๑ สถิติการบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓.๘.๒ สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

๑) การหาค่าร้อยละ (Percentage)^๖

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

P = ค่าร้อยละ

X = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนประชากร

^๖นิภา เมธธาวิชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒๘.

๒) การหาค่าเฉลี่ย (Mean)^๑

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

๓) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)^๒

$$S = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$S = \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

๔) การทดสอบสมมติฐาน (t-test)^๓

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t = ค่าที-เทสต์ (t-test)

\bar{X}_1, \bar{X}_2 = ค่าเฉลี่ยของคะแนนกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

S_1^2, S_2^2 = ความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

n_1, n_2 = จำนวนคะแนนของกลุ่มที่ ๑ และกลุ่มที่ ๒ ตามลำดับ

^๑สังศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๓), หน้า ๕๕.

^๒ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

^๓นิภา เมธาวีชัย, วิทยาการวิจัย, อ่างแล้ว, หน้า ๒๓๘.

๕) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test)^{๙๐}

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

^{๙๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๐.

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ ๓ ประการ คือ

๑) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

๒) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน

๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๕๒ คน ด้วย แล้วนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติ สำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

๔.๑ สถิติถ้อยคำที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ (t – distribution)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig.	แทน	นัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๔.๒ ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ บัญชีส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับชั้น ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ใน ๔ ด้าน ประกอบด้วย คือ ๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม และ ๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยนี้ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งมีคุณลักษณะปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ และระดับชั้น ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๓๔	๓๗.๐๐
หญิง	๕๘	๖๓.๐๐
รวม	๙๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๐๐ ส่วนเพศชาย จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๐

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) บัณฑิตส่วนบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๑๓ ปี	๔๑	๔๔.๖๐
๑๔ ปี	๒๕	๓๑.๕๐
๑๕ ปี	๒๒	๒๓.๕๐
รวม	๘๘	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุ ๑๓ ปี จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๐ รองลงมา คือ มีอายุ ๑๔ ปี จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๕๐ และส่วนน้อย คือ มีอายุ ๑๕ ปี จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕๐

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) บัณฑิตส่วนบุคคลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๓๔	๓๗.๐๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๗	๒๙.๓๐
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๒๑	๒๓.๗๐
รวม	๘๒	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า นักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๐ รองลงมา คือ มีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๐ และส่วนน้อยมีระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓๐ ตามลำดับ

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

การศึกษาวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน

ข้อความ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน	๔.๔๘	๐.๓๕	มากที่สุด
๓. ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม	๔.๔๔	๐.๔๘	มากที่สุด
๔. ด้านการวัดผลและประเมินผล	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด
รวม	๔.๕๒	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระโดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ

ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการนุ่งห่มผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นพระภิกษุ	๔.๖๕	๐.๕๐	มากที่สุด
๒. มีวาทศิลป์ มีการอธิบายเนื้อหาหยาบค้ำอย่างให้เข้าใจง่าย และมีลีลาในการสอน	๔.๔๗	๐.๖๐	มากที่สุด
๓. มีความรู้ด้านวิชาพุทธศาสนา มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม	๔.๖๔	๐.๕๘	มากที่สุด
๔. มีคุณธรรม มีความเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่	๔.๔๖	๐.๖๓	มากที่สุด
๕. มีจิตวิญญาณความเป็นครู คือ มีความรับผิดชอบมุ่งมั่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔.๖๔	๐.๖๐	มากที่สุด
รวม	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด พบว่า มีการนุ่งห่มผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นพระภิกษุ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีความรู้ด้านวิชาพุทธศาสนา มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ มีคุณธรรมมีความเมตตาเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการบูรณาการหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้	๔.๕๓	๐.๖๓	มากที่สุด
๒. มีการวางแผนการสอนในแต่ละครั้ง และมีการใช้สื่อเพื่อความเข้าใจความสนใจของผู้เรียน	๔.๓๖	๐.๗๐	มากที่สุด
๓. นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน การซักถาม การแสดงความคิดเห็น	๔.๔๘	๐.๖๗	มากที่สุด
๔. มีกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๔.๕๖	๐.๖๕	มากที่สุด
๕. มีการบูรณาการใช้หลักธรรม ร่วมกับวิชาอื่น ๆ ได้ดี	๔.๔๗	๐.๕๘	มากที่สุด
รวม	๔.๔๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่า เฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด พบว่า มีกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีการบูรณาการหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ มีการวางแผนการสอนในแต่ละครั้ง และมีการใช้สื่อเพื่อความเข้าใจความสนใจของผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม

ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีกิจกรรมหน้าเสาธง การสวดมนต์ แผ่เมตตา เพื่อรำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์	๔.๖๘	๐.๕๑	มากที่สุด
๒. มีการใช้หลักธรรมปลูกฝังเรื่องค่านิยม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพในสังคม	๔.๔๘	๐.๖๘	มากที่สุด
๓. มีการใช้ธรรมะร่วมกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน	๔.๔๒	๐.๗๑	มากที่สุด
๔. มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมนำเสนอเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติหน้าชั้นเรียน	๔.๓๐	๐.๗๕	มากที่สุด
๕. มีการไปศึกษาทางด้านศาสนสถานนอกสถานที่	๔.๓๑	๐.๗๖	มากที่สุด
รวม	๔.๔๔	๐.๔๘	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุด ไปหาค่าต่ำสุด พบว่า มีกิจกรรมหน้าเสาธง การสวดมนต์ แผ่เมตตาเพื่อรำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีการใช้หลักธรรมปลูกฝังเรื่องค่านิยม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพในสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมนำเสนอเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติหน้าชั้นเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการแปลผลความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล

ด้านการวัดผลและประเมินผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑. มีการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา	๔.๖๔	๐.๕๘	มากที่สุด
๒. มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ	๔.๔๒	๐.๖๕	มากที่สุด
๓. มีการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมกิจกรรมในห้องเรียน	๔.๕๘	๐.๕๗	มากที่สุด
๔. มีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีแบบฝึกหัดทดสอบ	๔.๖๔	๐.๕๘	มากที่สุด
๕. มีการวัดผลและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน	๔.๖๑	๐.๕๕	มากที่สุด
รวม	๔.๕๘	๐.๓๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปหาค่าสุด พบว่า มีการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ มีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีแบบฝึกหัดทดสอบ อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ด้านการวัดผลและประเมินผล และโดยรวมทั้ง ๔ ด้านแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่มีปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๔	๔.๔๗	๐.๔๖	มากที่สุด
หญิง	๕๘	๔.๖๔	๐.๓๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิง มีความพึงพอใจต่อครูพระด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๓๔	๔.๔๗	๐.๔๖	-๒.๐๓	๐.๐๔*
หญิง	๕๘	๔.๖๔	๐.๓๔		

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๔	๔.๓๕	๐.๔๐	มากที่สุด
หญิง	๕๘	๔.๕๔	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๓๔	๔.๓๕	๐.๔๐	-๑.๗๒	๐.๐๘
หญิง	๕๘	๔.๕๔	๐.๓๕		

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๔	๔.๓๐	๐.๕๓	มากที่สุด
หญิง	๕๘	๔.๕๒	๐.๔๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๓๔	๔.๓๐	๐.๕๓	-๒.๑๓	๐.๐๓*
หญิง	๕๘	๔.๕๒	๐.๔๓		

* P < ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๔	๔.๕๐	๐.๔๐	มากที่สุด
หญิง	๕๘	๔.๖๒	๐.๓๘	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๓๔	๔.๕๐	๐.๔๐	-๑.๔๓	๐.๑๕
หญิง	๕๘	๔.๖๒	๐.๓๘		

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมด้านการวัดผลและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ชาย	๓๔	๔.๔๒	๐.๓๖	มากที่สุด
หญิง	๕๘	๔.๕๘	๐.๓๓	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า นักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อครูพระ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	S.D.	t	Sig. (2-tailed)
ชาย	๓๔	๔.๔๒	๐.๓๖	-๒.๒๒	๐.๐๒*
หญิง	๕๘	๔.๕๘	๐.๓๓		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๓ ปี	๔๑	๔.๖๔	๐.๓๔	มากที่สุด
๑๔ ปี	๒๕	๔.๕๕	๐.๔๕	มากที่สุด
๑๕ ปี	๒๒	๔.๕๑	๐.๔๑	มากที่สุด
รวม	๘๘	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ ๑๓ ปี มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ที่มีอายุ ๑๔ ปี อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ ผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปี อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓	๒	๐.๑๓	๐.๘๖	๐.๔๒
ภายในกลุ่ม	๑๔.๐๖	๘๕	๐.๑๕		
รวม	๑๔.๓๓	๘๗			

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๓ ปี	๔๑	๔.๕๖	๐.๓๑	มากที่สุด
๑๔ ปี	๒๕	๔.๔๖	๐.๔๔	มากที่สุด
๑๕ ปี	๒๒	๔.๓๖	๐.๔๕	มากที่สุด
รวม	๘๘	๔.๔๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ ๑๓ ปี มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๔ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๕ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๕	๒	๐.๓๐	๑.๕๑	๐.๑๕
ภายในกลุ่ม	๑๓.๕๐	๘๕	๐.๑๕		
รวม	๑๔.๕๐	๘๗			

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๓ ปี	๔๑	๔.๖๐	๐.๓๓	มากที่สุด
๑๔ ปี	๒๕	๔.๓๘	๐.๕๓	มากที่สุด
๑๕ ปี	๒๒	๔.๒๒	๐.๕๕	มากที่สุด
รวม	๘๘	๔.๔๔	๐.๔๘	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามอายุ พบว่านักเรียนที่มีอายุ ๑๓ ปี มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๔ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๕ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๒๑.๑๒	๒	๑๐.๖	๔.๕๔	๐.๐๐*
ภายในกลุ่ม	๑๕.๑๓	๘๕	๐.๒๑		
รวม	๓๖.๒๖	๘๗			

* $P < 0.05$

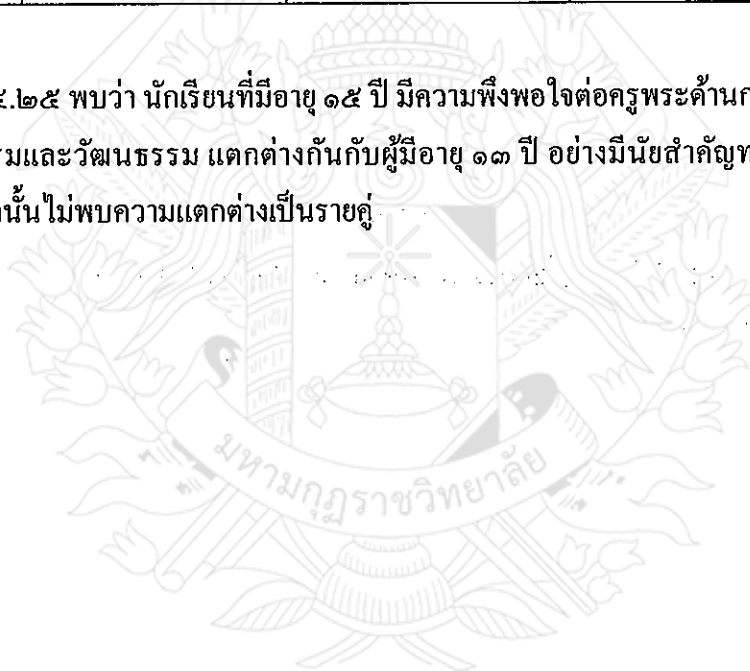
จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ ดังตารางที่ ๔.๒๕

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรม และ วัฒนธรรม ที่มีอายุแตกต่างกัน ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffé)

อายุ	๑๓ ปี ($\bar{X} = ๔.๖๐$)	๑๔ ปี ($\bar{X} = ๔.๓๘$)	๑๕ ปี ($\bar{X} = ๔.๒๒$)
๑๓ ปี ($\bar{X} = ๔.๖๐$)	-	๐.๒๑	๐.๓๓*
๑๔ ปี ($\bar{X} = ๔.๓๘$)		-	๐.๑๕
๑๕ ปี ($\bar{X} = ๔.๒๒$)			-

* $P < ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ ๑๕ ปี มีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม แตกต่างกับผู้มีอายุ ๑๓ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๓ ปี	๔๑	๔.๖๒	๐.๓๒	มากที่สุด
๑๔ ปี	๒๕	๔.๖๒	๐.๓๕	มากที่สุด
๑๕ ปี	๒๒	๔.๔๕	๐.๕๒	มากที่สุด
รวม	๘๘	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามอายุโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ ๑๓ ปี กับมีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๔ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๕ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๗	๒	๐.๒๓	๑.๕๐	๐.๒๒
ภายในกลุ่ม	๑๓.๗๓	๘๕	๐.๑๕		
รวม	๑๔.๒๑	๘๗			

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการวัดผลและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
๑๓ ปี	๔๑	๔.๖๐	๐.๒๔	มากที่สุด
๑๔ ปี	๒๕	๔.๕๐	๐.๓๗	มากที่สุด
๑๕ ปี	๒๒	๔.๓๕	๐.๔๔	มากที่สุด
รวม	๘๘	๔.๕๒	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระโดยรวม ๔ ด้านจำแนกตามอายุ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ ๑๓ ปี ก็มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๔ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนที่มีอายุ ๑๕ ปี มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๕	๒	๐.๓๒	๒.๕๔	๐.๐๕
ภายในกลุ่ม	๑๐.๔๖	๘๕	๐.๑๒		
รวม	๑๑.๑๑	๘๗			

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระโดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามอายุ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๓๔	๔.๖๒	๐.๓๐	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๗	๔.๖๐	๐.๔๕	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๑	๔.๕๑	๐.๓๘	มากที่สุด
รวม	๙๒	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓๐ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กับมีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๒	๒	๐.๑๑	๐.๗๑	๐.๔๕
ภายในกลุ่ม	๑๔.๑๑	๘๙	๐.๑๕		
รวม	๑๔.๓๓	๙๑			

จากตารางที่ ๔.๓๑ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ จำแนกตามระดับชั้น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๓๔	๔.๕๒	๐.๓๓	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๗	๔.๔๕	๐.๓๕	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๑	๔.๕๓	๐.๔๖	มากที่สุด
รวม	๙๒	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อแยกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ กับมีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๕	๒	๐.๐๗	๐.๔๘	๐.๖๑
ภายในกลุ่ม	๑๔.๓๔	๘๙	๐.๑๖		
รวม	๑๔.๕๐	๙๑			

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๒๔	๔.๕๕	๐.๓๕	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๗	๔.๓๗	๐.๕๖	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๑	๔.๓๘	๐.๕๑	มากที่สุด
รวม	๘๒	๔.๔๔	๐.๔๘	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓๔ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ด้มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๔	๒	๐.๓๒	๑.๓๕	๐.๒๕
ภายในกลุ่ม	๒๐.๖๒	๘๕	๐.๒๓		
รวม	๒๑.๒๖	๘๗			

จากตารางที่ ๔.๓๕ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๓๔	๔.๕๘	๐.๓๒	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๗	๔.๖๗	๐.๓๒	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๑	๔.๔๕	๐.๕๐	มากที่สุด
รวม	๙๒	๔.๕๘	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓๖ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ กับมีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๕	๒	๐.๒๒	๑.๔๗	๐.๒๓
ภายในกลุ่ม	๑๓.๗๕	๘๙	๐.๑๕		
รวม	๑๔.๒๑	๙๑			

จากตารางที่ ๔.๓๗ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ ด้านการวัดผลและการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๓๘ แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
มัธยมศึกษาปีที่ ๑	๓๔	๔.๕๗	๐.๒๔	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๒	๒๗	๔.๕๓	๐.๓๘	มากที่สุด
มัธยมศึกษาปีที่ ๓	๓๑	๔.๔๕	๐.๔๑	มากที่สุด
รวม	๙๒	๔.๕๒	๐.๓๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระ โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามระดับชั้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อแยกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีความพึงพอใจสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุด คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓๙ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวม ๔ ด้าน จำแนกตามระดับชั้น

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๓	๒	๐.๑๑	๐.๕๖	๐.๓๘
ภายในกลุ่ม	๑๐.๕๑	๘๙	๐.๑๒		
รวม	๑๐.๗๔	๙๑			

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า นักเรียนที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระ โดยรวม ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปากกาดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๔๐ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ

ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
๑. ครูพระพูดอธิบายเนื้อหาเร็วเกินไป	๑๕	๑. ครูพระควรพูดอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจนและไม่เร็วเกินไป	๑๓
รวม	๑๕	รวม	๑๓

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า นักเรียนจำนวน ๒๘ คน ได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา คือ ครูพระพูดอธิบายเนื้อหาเร็วเกินไป จึงควรแก้ไขด้วยการพูดอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจนและไม่เร็วเกินไป

ตารางที่ ๔.๔๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
๑. นักเรียนไม่เข้าใจถึงหลักการการบูรณาการที่นำหลักธรรมมาใช้ในร่วมกับชีวิตประจำวัน	๑๘	๑. ควรจัดทำสื่อโดยการบูรณาการใช้หลักธรรมร่วมกับชีวิตประจำวัน ที่สะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น	๑๕
๒. ครูพระขาดการนำเสนอที่เข้าใจ และนักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน	๑๓	๒. จัดการอบรมเรื่องสื่อการสอน เทคนิคการสอน และแผนการสอน ให้กับครูพระ	๑๒
รวม	๓๑	รวม	๒๗

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า นักเรียนจำนวน ๕๘ คน ได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่สูงสุด คือ นักเรียนไม่เข้าใจถึงหลักการการบูรณาการที่นำหลักธรรมมาใช้ในร่วมกับชีวิตประจำวัน จึงควรแก้ไขด้วยการให้จัดทำสื่อโดยการบูรณาการใช้หลักธรรมร่วมกับชีวิตประจำวัน ที่สะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรม ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และรองลงมา คือ ครูพระขาดการนำเสนอที่เข้าใจ และนักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน จึงควรแก้ไขด้วยจัดการอบรมเรื่องสื่อการสอน เทคนิคการสอน และการแผนการสอนให้กับครูพระ

ตารางที่ ๔.๔๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการพัฒนาพฤติกรรมและทางศีลธรรม

ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
๑. นักเรียนไม่มีความเข้าใจในเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติ	๑๕	๑. ให้ครูพระอธิบายเรื่องศาสนพิธีแล้วแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมให้นักเรียน	๑๗
๒. นักเรียนขาดแรงกระตุ้นที่อยากจะศึกษาศิลปะทางด้านศาสนวัตถุและศาสนสถาน	๑๓	๒. ให้ครูพระนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เช่น ในศาสนสถาน	
รวม	๓๒	รวม	๒๕

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า นักเรียนจำนวน ๖๑ คน ได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาที่สูงที่สุด คือ นักเรียนไม่มีความเข้าใจในเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติ จึงควรแก้ไขด้วยการอธิบายเรื่องศาสนพิธีแล้วแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน และรองลงมา คือ นักเรียนขาดแรงกระตุ้นที่อยากจะศึกษาศิลปะทางด้านศาสนวัตถุ และศาสนสถาน จึงควรแก้ไขด้วยการให้ครูพระนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เช่น ในศาสนสถาน

ตารางที่ ๔.๔๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ด้านการวัดผลและประเมินผล

ปัญหา	ความถี่	แนวทางแก้ไขปัญหา	ความถี่
๑. มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติน้อยไป	๑๗	๑. ให้ครูพระทำการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น	๑๕
รวม	๑๗	รวม	๑๕

จากตารางที่ ๔.๔๓ พบว่า นักเรียนจำนวน ๓๒ คน ได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา คือ มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติน้อยไป แนวทางแก้ไขปัญหาโดยให้มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น

บทที่ ๕

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” ปัจจุบันปัญหาสังคมไทยได้ทวีความรุนแรง และมีหลายปัญหามากขึ้นกว่าในอดีต สาเหตุมาจากเป็นสังคมวัตถุนิยมมากขึ้นจึงเกิดปัญหาด้านจิตใจทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทางพฤติกรรม คือ ละเลยในคุณธรรม ศีลธรรม และจริยธรรม นอกจากนี้ปัญหาสังคมหลายด้านยังคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียน ให้หลงผิดขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดีงาม ตามโครงสร้างของสังคมไทยลดลง ทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชน นักเรียน ที่จะต้านทานจนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้ว การปฏิรูประบบราชการเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้แยกงานศาสนาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้กรมการศาสนามาสังกัดกับกระทรวงวัฒนธรรม ไม่สามารถเชื่อมต่อในเรื่องการนำหลักธรรมเข้าไปในโรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานักเรียนดังกล่าวอย่างเร่งด่วน กระทรวงวัฒนธรรมกับกระทรวงศึกษาธิการได้มีข้อตกลงร่วมมือกัน โดยจัดพระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อให้ นักเรียน ได้เข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนเป็นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่างเหมาะสมภายใต้โครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ข้อ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข ปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้น ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง แตกต่างกัน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จำนวน ๑๑๘ คน โดยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเกรจซี่ (Krejcie) และมอร์แกน (Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘๒ คน แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยวิธีหย็บครั้งละ ๑ ใบ และนำไปที่หย็บได้คืนเข้าที่เดิมแล้วจับสลากอีกจนครบตามจำนวนที่ต้องการ ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามข้อค้นพบ (Fact Findings) ได้ดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน ๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๐๐ มีอายุ ๑๓ ปี จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๐ มีระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๐๐

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด และจำแนกในแต่ละด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้

- ๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด
- ๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด
- ๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด

๕.๑.๓ ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมนักเรียนที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีเพศ ต่างกันมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกัน และพบว่านักเรียนที่มีอายุ และระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกทดสอบในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน และพบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุ และระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมไม่แตกต่างกัน

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมไม่แตกต่างกัน

๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม ไม่แตกต่างกัน แต่ ว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม แตกต่างกัน และพบอีกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุ ๑๕ ปี มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม แตกต่างกับผู้มีอายุ ๑๗ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วน นอกนั้น ไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่

๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศ อายุ และระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม ไม่แตกต่างกัน

๕.๑.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เรียงลำดับ ดังนี้

๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ ได้แก่ ครูพระสอนศีลธรรมพูดอธิบายเนื้อหาเร็วเกินไป จึงควรแก้ไขด้วยการให้ครูพระอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจน ไม่เร็วเกินไป

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ นักเรียนไม่เข้าใจถึงหลักการการบูรณาการที่นำหลักธรรมมาใช้ในร่วมกับชีวิตประจำวัน ขาดการนำเสนอที่เร้าใจ และขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน จึงควรแก้ไขด้วยการให้ครูพระจัดทำสื่อที่ทันสมัยดึงดูดใจ โดยการบูรณาการใช้หลักธรรมร่วมกับชีวิตประจำวันที่สะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการซักถามจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ในการเรียนการสอน

๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ได้แก่ นักเรียนไม่มีความเข้าใจในเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติ และขาดแรงกระตุ้นที่อยากจะศึกษาศิลปะทางพุทธศาสนา จึงควรแก้ไขด้วยการให้ครูพระอธิบายเรื่องศาสนพิธีแล้วแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมให้นักเรียนนำเสนอหน้าชั้นเรียน และมีการนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติน้อยไป จึงควรแก้ไขด้วยการให้ครูพระทำการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

๕.๒.๑ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลหลายประการ อย่างแรกเป็นที่ครูพระผู้สอนมีความพร้อมที่จะเผยแพร่งานพระพุทธศาสนา อย่างที่สองเป็นเพราะนักเรียนมีความใฝ่อยากที่จะศึกษาเรียนรู้พระพุทธศาสนาให้ลึกซึ้งถ่องแท้ และหลักธรรมในพระพุทธศาสนานั้นสามารถที่จะนำมาใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพิมลรัตน์ ธนรัตน์พิมลกุล กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ความพึงพอใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีประโยชน์เป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้านักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนก็จะเป็นแรงหนุนให้นักเรียนตั้งใจเรียนอย่างเต็มที่ มีความสุขในการเรียน มีความขยันขันแข็งในการเรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียนอย่างสนุกสนาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็สูงตามไปด้วย ตรงกันข้ามหากนักเรียนไม่มีความพึงพอใจในการเรียนก็จะเป็นมูลเหตุที่ทำให้ไม่สนใจการเรียน ผลสัมฤทธิ์การเรียนต่ำและสอดคล้องกับการวิจัยของ อำนาจ ศรีบรรเทา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานครปีการศึกษา ๒๕๔๘” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระกับด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีค่าแปลผลเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ๑. ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ ครูพระสอนศีลธรรมมีความเป็นสมณสาธิต มีวาทศิลป์

มีลีลาในการสอน มีความรู้ด้านวิชาพุทธศาสนา มีความมุ่งมั่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จูฑา บุรีภักดี กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะส่วนรวมของแต่ละบุคคลซึ่ง ประกอบด้วยระบบทางร่างกายและจิตใจ กำหนดให้บุคคลนั้นมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากบุคคลอื่น ทำให้เกิดพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมาทั้งลักษณะภายนอกที่มองเห็น และ ลักษณะภายในที่แสดงออกทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระศรายุทธิ สิริวิสุทธิเมธี (พรชัยเดชากุล) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านคุณลักษณะพบว่าการวางตนเหมาะสมกับสมณสาธูป โดยเฉพาะการนุ่งห่มผ้าเป็นปริณทณเรียบร้อยสร้างความเลื่อมใสศรัทธา เป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในระดับมาก และ๒. ด้านการวัดผลและประเมินผล ครูพระมีการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมีการวัดผลประเมินผลก่อนเรียน และหลังเรียนครอบคลุมเนื้อหา ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สนิท เจริญธรรม กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนควรทำอย่างต่อเนื่องและทำเป็นระยะ ๆ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้ (๑) การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Evaluation) การประเมินส่วนนี้มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ทักษะเบื้องต้น ตลอดจนความพร้อมด้านอื่น ๆ และอยู่ในสถานะที่จะสามารถเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ได้หรือไม่ (๒) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง (๓) การประเมินผลหลังเรียน หรือการประเมินผลปลายภาคเรียน (Summative Valuation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ระดับใดควรสอบผ่านหรือไม่ผ่าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พระกัณฺหาวิโร (แช่แฮ้ว) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครองชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่มีต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทายากร : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ปีการศึกษา ๒๕๕๐” ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๐

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก มีการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ แล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับคนในครอบครัว และสังคม จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญศิริ สมเสียง ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน (Teaching Activity) หมายถึง การกระทำที่ผู้สอนกำหนดให้มีขึ้นภายใต้สถานการณ์การเรียนการสอน ซึ่งจะมี

ทั้งการกระทำ และ การแสดงออกของครูและนักเรียนที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันในชั้นเรียน มีทั้งพฤติกรรมทางวาจา เช่น การพูด การอธิบาย การใช้คำถาม การเสริมแรง การใช้สื่อการสอน นักเรียนช่วยครูจัดกิจกรรม การสาธิต การตอบคำถามเพื่อทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อติภทฺโท) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๕ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านย่อย พบว่า ครู มีความเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และนักเรียนก็มีความเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกัน

๕.๒.๒ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยรวมทั้ง ๔ ด้าน จำแนกเป็นรายด้าน

๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งมีค่าแปลผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม มีการเรียนการสอนเรื่องปลูกฝังเรื่องพฤติกรรม การแสดงออกทางจริยธรรมให้กับนักเรียน ให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ แล้วสามารถนำเอาแนวคิดที่ดีไปประยุกต์ใช้กับคนในสังคม และ ผู้ใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยนต์ ชุ่มจิต กล่าวว่ บุคลิกลักษณะ หรือจุดเด่นของครูที่สามารถสังเกตได้ มีดังนี้ ๑) บุคลิกภาพ ได้แก่ ส่วนประกอบต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งการนุ่งห่มผ้าให้เรียบร้อย สง่างามน่าศรัทธา ระมัด ระวังกิริยาอาการ ๒) ท่วงทีวาจา ได้แก่ อาการที่แสดงทางการพูด เช่น เสียงดังฟังชัด พูดเรียงลำดับก่อนหลังไม่กระดากอวยหรือสะทกสะท้าน ยกตัวอย่างประกอบการพูดได้เข้าใจง่าย เป็นผู้พูดผู้ฟังที่ดี และใช้คำถามที่เหมาะสม ๓) จริยวัตร หมายถึง กิริยาที่ควรประพฤติตามขนบธรรมเนียม เช่น มีวิญญาณของความเป็นครู ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี กระทำแต่สิ่งที่เหมาะสมดีงาม รู้เวลา และสถานที่ ประพฤติปฏิบัติตามกติกาสถาบันที่ และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ๔) การแสดงออกทางความคิด เช่น มองบุคคลต่าง ๆ ในหลายด้าน มองการณ์ไกล กล่าวแสดงออกทางความคิดในสิ่งที่ดีงาม มีเจตคติที่ดีต่อบุคคลอื่น และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อำนาจ ศรีบรรเทา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานครปีการศึกษา

๒๕๔๕” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ๑) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน คือ ด้านสื่อและอุปกรณ์การสอน ด้านคุณธรรมและคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม และด้านรูปแบบและวิธีการสอน ตามลำดับ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ ๑ มีการนุ่งห่มผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นพระภิกษุ ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการมีบุคลิกที่ดีนั้นต้องดีจากภายใน คือ จิตใจของครูพระที่เข้ามาทำการสอนนั้นมีจิตใจเมตตาปรารถนาอยากให้นักเรียนได้เรียนรู้ให้ได้มากที่สุดแล้วนำมา ไปประพฤติปฏิบัติ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม ดังที่ ฉันทนิช อัครนนท์ กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต สามารถพิจารณาจากประเด็นต่อไปนี้ (๑) ความมั่นใจ ผู้มีบุคลิกภาพดีจะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้นทำให้กล้าแสดงออก (๒) การคาดหมายพฤติกรรม ถ้าทราบว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไรจะทำนายได้ว่าบุคคลจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร (๓) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล บุคลิกภาพช่วยให้สามารถรู้จักเข้าใจบุคคลแต่ละคนได้ (๔) การตระหนักมีเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพทำให้คนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่เป็นของตนเอง (๕) การปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญช่วยให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสถานการณ์ได้ดีขึ้น (๖) ความสำเร็จ คนที่มีบุคลิกภาพดี เป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จเชื่อถือได้รับ ความร่วมมือ สะดวกในการปฏิบัติหน้าที่การงาน (๗) การยอมรับของกลุ่ม บุคคลที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสราวุธธิ์ สิริวิสุทธิเมธี (พรชัยเดชากุล) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณลักษณะของพระสอนศีลธรรม มีการวางตนเหมาะสมกับสมณสาธูป โดยเฉพาะการนุ่งห่มผ้าเป็นปริณามตเรียบร้อยสร้างความเลื่อมใสศรัทธาอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าด้านคุณลักษณะของพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ ๔ มีคุณธรรม มีความเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเข้าใจคิดเห็นครูพระเจียบขริมจึงอาจถูกมองว่า ขาดความเมตตา จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพและคุณสมบัติของครูพระสอนศีลธรรม ดังที่ แสง จันทรงาม ได้ศึกษาถึงคุณสมบัติของนักเผยแผ่ซึ่งเรียกว่า คุณสมบัติของผู้สอน สรุปได้ว่าผู้สอนควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ (๑) มีความกรุณาเป็นพื้นฐานของจิต (๒) ไม่ถือตัวหยิ่งยโส (๓) มีความอดทน ใจเย็น (๔) มีความ

ยุติธรรม ไม่เห็นแก่หน้า (๕) มีความรอบคอบ (๖) มีความประพุดิน่าเคารพบูชา (๗) รู้จักภูมิ สติปัญญาของผู้ฟัง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภูมิินทร์ วรโท (ตาคะ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอน ศีลธรรมในสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่ ๒, ๓ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

๒) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า นักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีความพึง พ้อใจต่อครูพระสอนศีลธรรม ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าแปลผล โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีความพึงพอใจในต่อครูพระสอนศีลธรรม มีการบูรณาการหลัก ไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มีการวางแผนการเรียนการสอน และมีการใช้สื่อเพื่อความเร้า ใจความสนใจของผู้เรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน มีการบูรณาการใช้หลักธรรม ร่วมกับวิชาอื่น ๆ ได้ดี จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ดังที่ สมพงษ์ จิตระดับ ได้ให้ความหมายของการสอน จำแนกตามความมุ่งหมาย ดังนี้ การสอน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ การสอน หมายถึง การจัดให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การสอน หมายถึง การฝึกให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ การสอน หมายถึง การ แนะนำแนวทางแก่ผู้เรียนเพื่อให้ศึกษาหาความรู้ การสอน หมายถึง การสร้างหรือการจัดสถานการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปใช้เกิดทักษะ หรือความชำนาญที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม การ สอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะ ให้เกิดการเรียนรู้หรือ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น การสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดการเจริญ อกงาม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูรัตนภัทรคุณ (สุรพล อติภทฺโท) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบ ด้านการเตรียมการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ พระสอนศีลธรรม ด้านการเตรียมการสอน พบว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ ๔ มีกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมี ค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชอบการทำกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เป็นอย่างมาก จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับด้านการ จัดการเรียนการสอน ดังที่ นิรมล ตตวุฒิ และคณะ กล่าวว่า การสอน หมายถึง กิจกรรมที่ครูหรือ ผู้สอนวางแผนและดำเนินการเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ประสบการณ์ และเจตคติ ที่ดี กิจกรรมเหล่านี้จะรวมถึงกิจกรรมในชั้นเรียน และกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

นอกชั้นเรียนจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธวัชอินทวงศ์ (สกล อินฺทวโร) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอดงเจริญ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการศึกษาพบว่า ๑. ปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม โดยภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการใช้สื่อการสอน รองลงมา คือ ด้านหลักสูตรและด้านการวัดผลและประเมินผล ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการจัดการเรียนการสอน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ ๒ มีการวางแผนการสอนในแต่ละครั้ง และมีการใช้สื่อเพื่อความเข้าใจความสนใจของผู้เรียน ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนเห็นว่าครูพระมีการใช้สื่อที่จำเจ และไม่หลากหลายเท่าที่ควร จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอน ดังที่ วไลพร คุณุโทษัย ให้ ความหมายไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์และการกระทำทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดขึ้น จากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอน ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพน่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยทั้งครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการต่างๆ เช่น ค้นคว้า อภิปราย การบรรยาย การอบรม การสาธิต การจัดนิทรรศการ และการศึกษานอกสถานที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรายุทธิ สิริวิสุทธิเมธี (พรชัยเดชากุล) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครู และนักเรียนที่มีต่อพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าด้านคุณลักษณะของพระสอนศีลธรรมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๓) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและ วัฒนธรรม พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทาง ศีลธรรมและวัฒนธรรม ซึ่งมีค่าแปลผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมีกิจกรรม หน้าเสาธง เพื่อรำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีการใช้หลักธรรมปลูกฝังเรื่องหน้าที่ในสังคม มีการใช้ธรรมะร่วมกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม เรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติ มีการ ไปศึกษาทางด้านศาสนสถานนอกสถานที่ จึงทำให้นักเรียนมี ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับด้านการพัฒนาพฤติกรรมทาง ศีลธรรมและวัฒนธรรม ดังที่ สุรพล พยอมแย้ม กล่าวว่า การกระทำในแต่ละครั้งของบุคคลที่มี สภาพร่างกายปกติ ล้วนแล้วแต่ต้องผ่านกระบวนการคิดและการตัดสินใจ อันประกอบด้วยอารมณ์

และ ความรู้สึกของผู้กระทำพฤติกรรมนั้น ๆ จึงทำให้พฤติกรรมของแต่ละคนและพฤติกรรมแต่ละคราวเปลี่ยนแปลงหรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องที่เกี่ยวข้องเสมอ กระบวนการเกิดพฤติกรรมประกอบด้วย ๓ ส่วนคือ ๑) ส่วนการแสดงออกหรือกิริยาท่าทาง (acting) ๒) ส่วนการคิดเกี่ยวกับกิริยานั้น (thinking) และ ๓) ส่วนความรู้สึกในขณะนั้น (feeling) ดังนั้น การพิจารณาพฤติกรรมของคน ควรแยกวิเคราะห์หรือออกเป็นส่วน ๆ เพราะจะทำให้เราทราบถึงต้นตอของการกระทำได้มากและชัดเจนที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวรดิศตถาภรณ์ (สังเวศ คุเวสโก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามพราน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๗๖ และเมื่อพิจารณาแต่ละด้านย่อย พบว่า ครู มีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ ๑ มีกิจกรรมนำเสนอ การสวดมนต์ แผ่เมตตา เพื่อรำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ดังที่ คำหามาน คนโค (นามแฝง) กล่าวว่า พื้นฐานการเป็นครูเป็นเรื่องของคุณสมบัติส่วนตัว หรือสิ่งที่มีอยู่ในตัวตนของครู เช่น ความเชื่อ ความคิด จิตใจ นิสสัย รูปลักษณ์ และการแสดงออกในทางบวกต่อศิษย์หรือผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นมิตรที่ดี หรือ “กัลยาณมิตรภาพ” ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับศิษย์ นอกจากความเป็นมิตรที่ดีแล้ว พื้นฐานทางจิตใจอีกประการหนึ่งคือ “จิตวิญญาณความเป็นครู” ได้แก่ ความรักและเมตตา ความเห็นอกเห็นใจและต้องการจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยบริสุทธิ์ใจ และความสามารถแสดงออกซึ่งจิตวิญญาณของความเป็นครูได้อย่างเป็นธรรมชาติ บุคคลใดปราศจากพื้นฐานเหล่านี้ แม้ว่าจะมีความรู้และทักษะทางวิชาชีพมากมายเพียงใด ก็ยากจะเป็นครูที่ดีมีคุณภาพได้ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธวัชอินทวงศ์ (สกล อินทวโธ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และครูผู้สอนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ ๔ มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมนำเสนอเรื่องศาสนพิธี ในภาคปฏิบัติหน้าชั้นเรียน ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียน ขาดความเข้าใจในการนำหลักธรรม ไปบูรณาการใช้ในสังคม จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ

มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม ดังที่ ลิขิต กาญจนารักษ์ ได้ประยุกต์ทฤษฎีพัฒนาการจริยธรรมของ ลอว์เรนซ์ โคลห์เบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ไว้ดังนี้ ๑) จัดกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักและให้ความสำคัญของคนอื่นในสังคมคนที่อยู่ใกล้ซิดนีย์นักเรียน เช่น พี่น้อง ครู พ่อแม่ ๒) จัดกิจกรรมให้นักเรียนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม การเกื้อกูล การแบ่งปัน การแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้นักเรียนอธิบายแสดงความคิดเห็นว่าทำไมตนเองจึงต้องช่วยเหลือคนอื่น ทำไมจึงต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา ๓) สร้างบทเรียน สถานการณ์ กิจกรรมให้นักเรียนร่วมบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ห้องเรียน โรงเรียน และชุมชนและซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระภุมรินทร์ วรโท (ตาดะ) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑” ผลการวิจัยพบว่า ๑) ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับช่วงชั้นที่ ๒, ๓ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายค้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ๒) ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพ ครูและนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

๔) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีค่าแปลผล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก มีการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ มีการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน มีการวัดผลและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านการวัดผลและประเมินผล ที่ว่า สนิท เจริญธรรม กล่าวว่า การวัดผล (Measurement) หมายถึง การใช้เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่งในการค้นหาหรือการตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นปริมาณที่มีความหมายแทนพฤติกรรม หรือคุณลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือแทนผลงานที่แต่ละคนแสดงออกมา เช่น การวัดความสูงและชั่งน้ำหนักของเด็ก การให้คะแนนการตอบข้อสอบของนักเรียน หากจะพูดถึงความหมายของการวัดผลอย่างสั้น ๆ ก็จะได้ว่า การวัดผลคือการกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมที่ต้องการด้วยระเบียบวิธีที่เชื่อถือได้ การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการวัดมาพิจารณาเพื่อหาข้อสรุปหรือข้อตัดสิน เช่น ดี - เลว ผ่าน - ไม่ผ่าน เก่ง - อ่อน ได้ระดับคะแนน ก, ข, ค, ง หรือ จ เป็นต้น สำหรับการประเมินผลการเรียนนั้นเป็นการได้ข้อมูลตัวเลขหรือข้อมูล ที่ไม่เป็นตัวเลข สำหรับการตัดสินเกี่ยวกับความรู้ความสามารถของผู้เรียนหรือเพื่อค้นหาปัญหาต่าง ๆ ด้านการเรียนการสอนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปิยะ ปิยธมฺโม (เมฆแสน) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อ

กระบวนการ การสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธ ศาสนา ทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้านกระบวนการสอน ด้านวิธีการสอน และด้านการประเมินผลการสอน พบว่าในภาพรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มี ๒ ข้อที่เท่ากัน คือ ข้อที่ ๑ มีการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา กับ ข้อที่ ๔ มีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีแบบฝึกหัดทดสอบ ซึ่งมีค่าแปลผล ทั้ง ๒ ข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากครูพระมีการนำเสนอที่ดี และมีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีแบบฝึกหัดทดสอบ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านการวัดผลและประเมินผล ดังที่ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผล เป็นขั้นตอนสำคัญอันหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน ครูจะทราบว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือไม่เพียงใดก็โดยการวัดผลและประเมินผลนี้เอง ดังนั้น นอกเหนือจากครูจะมีความรู้ด้านเนื้อหาและวิธีการสอนแล้วครูจะต้องมีความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลด้วยว่า การวัดผล และประเมินผล หมายถึงอะไร วัดและประเมินผลอะไร วัดและประเมินผลอย่างไร และใช้ผลของการวัดและประเมินอย่างไร และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวัชรอินทวงศ์ (สกล อินทวโส) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอชวบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีระดับการปฏิบัติต่อการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ ด้านการวัดและประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ ๒ มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากมีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ น้อยไปทำให้นักเรียนขาดความรู้ และทักษะ ไปประยุกต์ใช้ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลดังที่ สนิท เจริญธรรม กล่าวว่า การวัดและประเมินผลการเรียนควรทำอย่างต่อเนื่องและทำเป็นระยะ ๆ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ดังนี้ ๑) การประเมินผลก่อนเรียน (Placement Evaluation) การประเมินส่วนนี้มุ่งหาข้อ มูลเพื่อตอบคำถามว่าผู้เรียนมีพื้นฐาน ทักษะเบื้องต้น ตลอดจนความพร้อมด้านอื่น ๆ และอยู่ในสถานะที่จะสามารถเริ่มเรียนบทเรียนใหม่ได้หรือไม่ ๒) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) การประเมินส่วนนี้ มุ่งหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนมากน้อยเพียงใด มีปัญหาในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง ๓) การประเมินผลหลังเรียน หรือการประเมินผลปลายภาคเรียน (Summative Valuation) เป็นการประเมินเพื่อตัดสินระดับความสามารถของผู้เรียน

แต่ละคนว่ามีความรู้ระดับใดควรสอบผ่านหรือไม่ผ่าน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูรัตนัทธคุณ (สุรพล อดิภทฺโท) ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสอนศีลธรรม ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียน มีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๒.๓ การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับชั้น

๑) จากสมมติฐานการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมโดยรวมทั้ง ๔ ด้านแตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ในการสอนของครูพระนั้นเป็นการเข้าสอนเป็นรายห้องมีจำนวนนักเรียนทั้งเพศชาย และเพศหญิงอยู่ห้องเดียวกัน มีการเรียนการสอนในเรื่องเนื้อหาไปพร้อม ๆ กัน จึงแสดงให้เห็นว่ามีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรม อยู่ในระดับที่แตกต่างกัน ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานาจ ศรีบรรเทา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานครปีการศึกษา ๒๕๔๘” ผลการเปรียบเทียบ พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดราชาธิวาส ที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมไม่แตกต่างกัน

๒) จากสมมติฐานการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมโดยรวมทั้ง ๔ ด้าน แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า นักเรียนที่มีอายุ ๑๕ ปี มีความพึงพอใจต่อครูพระด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม แตกต่างกับผู้มีอายุ ๑๓ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนนอกนั้นไม่พบความแตกต่างเป็นรายคู่ นอกจากนี้ยังมีเรื่องสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่นั้นแต่ละคนมีการแสดงออกทางพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรมต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อานาจ ศรีบรรเทา เรื่อง “ความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอน

ศีลธรรมของนักศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๔๘” ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนที่มีอายุ ระดับชั้น และ รายได้ต่อเดือนของครอบครัวต่างกันมีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๓) จากสมมติฐานการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีระดับชั้นต่างกัน มีความพึงพอใจต่อครูพระสอนศีลธรรมโดยรวมทั้ง ๔ ด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนความพึงพอใจของนักเรียน จำแนกตามระดับชั้น พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ นั้นมีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ในเรื่องพุทธศาสนา มากกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๒ และระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๔ ด้านของครูพระนั้นมีผลโดยตรงกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอดิเรก สีตวานุกูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕” ผลการศึกษาพบว่า ความเชื่อในประสิทธิภาพแห่งตน ความตระหนักถึงบทบาทในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐาน การสอนให้ดีต่อไป โดยให้ครูพระรักษาการนุ่งห่มผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับความเป็นพระภิกษุ มีความรู้ด้านวิชาพุทธศาสนา มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเหมาะสม มีคุณธรรม มีจิตวิญญาณ ความเป็นครู มีความมุ่งมั่นในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการวัดผลและประเมินผล โดยให้ครูพระรักษาการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีการวัดผลและประเมินผลทางด้าน

ภาคปฏิบัติ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการวัดผลประเมินผลก่อนเรียน และหลังเรียน
ครอบคลุมเนื้อหา

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ กับ
ด้านการวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีค่าแปลผลเท่ากัน อยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรรักษามาตรฐานให้
ดีต่อไป ให้ครูพระอธิบายเนื้อหาให้ชัดเจน และให้ทำการวัดผลและประเมินผลในภาคปฏิบัติให้
มากยิ่งขึ้น

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม
ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐาน การสอน
ให้ดีต่อไป โดยอาจจะต้องเพิ่ม เรื่องมีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียน มีการไปศึกษาสาสน
สถานนอกสถานที่ จะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

และแบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับ ดังนี้

๑) จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ ๑ คือ ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครู
พระ พบว่า มีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรม จึงควรรักษามาตรฐานให้ต่อไป โดยการจัดการเรียนการสอนให้กระชับอย่างเหมาะสม เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจ
ได้ง่ายขึ้น และนำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ ๑ มีการนุ่งห่มผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับ
ความเป็นพระภิกษุ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐานให้ดีต่อไป โดยให้ครูพระต้องรักษาความเป็นสมณสาธูป วาทศิลป์ ลีลาในการสอน สืบหา
ความรู้ด้านวิชาพุทธศาสนาให้มากขึ้นทำให้เผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็น ไปอย่างดี

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๔ มีคุณธรรม มีความเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่
ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรม จึงควรรักษามาตรฐานให้ดีต่อไป
โดยครูพระมีความเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ โดยการสื่อสารและการแสดงออกให้นักเรียนได้
ทราบว่าครูพระมีความเมตตาอย่างไร

๒) จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ ๒ คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีค่า
แปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรม จึงควรรักษามาตรฐานให้ดีต่อไป
โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน ให้มีการบูรณาการใช้หลักธรรมร่วมกับวิชาอื่น ๆ
ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ ๔ มีกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมี
ค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรม จึงควรรักษามาตรฐานให้ดีต่อไป โดยมี

การบูรณาการหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มีการวางแผนการเรียนการสอน และมีการใช้สื่อ เพื่อความเข้าใจความสนใจของผู้เรียน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ ๒ มีการวางแผนการสอนในแต่ละครั้ง และมีการใช้สื่อเพื่อความเข้าใจความสนใจของผู้เรียน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรม จึงควรรักษามาตรฐานให้ติดต่อไป โดยการมีการวางแผนการสอนในแต่ละครั้ง และมีการใช้สื่อเพื่อความเข้าใจความสนใจของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

๓) จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ ๓ คือ ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม พบว่า มีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรม จึงควรรักษามาตรฐานให้ติดต่อไป โดยการสอนให้นักเรียนรู้จักใช้หลักธรรมปลูกฝังเรื่องหน้าที่ในสังคม การใช้ธรรมะร่วมกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน การแบ่งกลุ่มทำกิจกรรม เรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติ และการไปศึกษาทางด้านศาสนสถานนอกสถานที่

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ ๑ มีกิจกรรมหน้าเสาธง การสวดมนต์ แผ่เมตตา เพื่อรำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐานให้ติดต่อไป โดยการจัดให้มีกิจกรรมในการแสดงออกของนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ ๔ มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมนำเสนอเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติหน้าชั้นเรียน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐานให้ติดต่อไป โดยการปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนนำหลักธรรมไปบูรณาการใช้ในสังคม

๔) จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ ๔ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า มีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐานให้ติดต่อไป โดยการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ มีการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน มีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน มีการวัดผลและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สูงสุดมี ๒ ข้อที่เท่ากัน คือ ข้อที่ ๑ มีการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา กับ ข้อที่ ๔ มีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีแบบฝึกหัดทดสอบ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐานให้ติดต่อไป โดยการให้ครูพระมีการวัดผลและประเมินผลก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีแบบฝึกหัดทดสอบ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ ๒ มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ ซึ่งมีค่าแปลผล อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นครูพระสอนศีลธรรมจึงควรรักษามาตรฐานให้ติดต่อไป

โดยจัดให้มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติให้มากขึ้น ให้นักเรียนนำความรู้ และทักษะไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลมากที่สุด

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

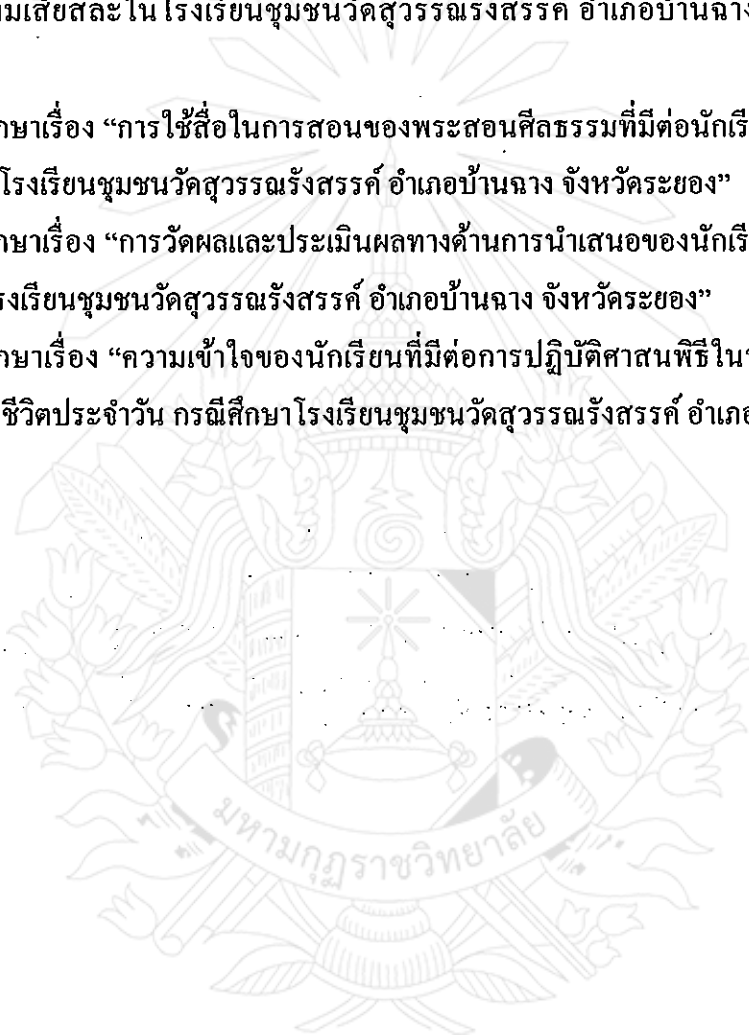
จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

๑) ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อพระสอนศีลธรรมด้านความเสียสละใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง”

๒) ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อในการสอนของพระสอนศีลธรรมที่มีต่อนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง”

๓) ศึกษาเรื่อง “การวัดผลและประเมินผลทางการนำเสนอของนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมใน โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง”

๔) ศึกษาเรื่อง “ความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติศาสนพิธีในพระพุทธศาสนาเถรวาทมาใช้ในชีวิตประจำวัน กรณีศึกษา โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง”

บรรณานุกรม

ข้อมูลปฐมภูมิ

๑) พระไตรปิฎก

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. เล่มที่ ๑, ๔, ๕, ๑๐, ๑๔, ๑๕, ๑๖, ๒๑, ๒๕, กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือทั่วไป

กัลยา วานิชย์บัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

การศาสนา, กรม. กระทรวงวัฒนธรรม. คู่มือการดำเนินงานตามโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน.

กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา, ๒๕๔๘.

_____ คู่มือการดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๕๐.

กิติมา ปรีดีดิลก. เอกสารการสอนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๒๕.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาของพระสงฆ์กับการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๕.

_____ พุทธธรรมนำการศึกษาได้อย่างไร. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๔.

คำหมาน คนไค. ๑๕๕ กระบวนท่าของครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สายธาร, ๒๕๔๔.

จุกา บุรีภักดี. การพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร : อินท์เทรด, ๒๕๓๕.

ฉันทนิช อิศวนนท์. การพัฒนาบุคลิกภาพ. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจรัลพงษ์ภูวนารถ, ๒๕๓๐.

ณรงค์ โพธิ์พุกขานนท์. ระเบียบวิธีวิจัย : แนวการเขียนเค้าโครงงานวิจัยและรายงานการวิจัยประจำภาค. กรุงเทพมหานคร : ดวงแก้ว, ๒๕๔๖.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. หลักการและการจัดการประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๒.

ทิตินา แคมมณี. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ธีระศักดิ์ อัครบวร. ความเป็นครู. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

ธีระศักดิ์ อุ่่นอารมณฺ์เลิศ. เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม : ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๕.

นวลละออ สุภาพล. ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๗.

นิภา เมธธาวิชัย. วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, ๒๕๔๓.

นิรมล ศตวุฒิ และคณะ. หลักสูตรและวิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๐.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕.

ประเสริฐ ธรรมโฆหาร. หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๔๒.

ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์. จิตวิทยาบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม, ๒๕๓๕.

พรชูลี อาชวบำรุง. รายงานโครงการวิจัยการศึกษาทบทวนโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๔๕.

พรพิมล ระวันประโคน. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมการสอนของครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๕.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

พันธิพา อุทัยสุข. ระบบการเรียนการสอน. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๓.

เพ็ญสิริ สมเสียง. การศึกษาพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพื่อมุ่งสู่ครูมืออาชีพของครูเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต ๒ อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๐.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย. เอกสารประกอบการอบรม โครงการอบรมเพิ่มประสิทธิภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

มหามกุฏราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย. งานปฐมนิเทศพระธรรมวิทยากร. กรุงเทพมหานคร : สุรวัฒน์, ๒๕๔๒.

_____. มหามกุฏราชวิทยาลัย. ธรรมนูญสุกตา จตุตถุ โภาโค. พิมพ์ครั้งที่ ๒๗. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

ยนต์ ชุ่มจิต. ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนพริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๔.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด, ๒๕๔๖.

ล้วน สายยศ และคณะ. การวัดด้านจิตพิสัย. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๐.

ลักขณา สิริวัฒน์. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์, ๒๕๔๔.

ลิขิต กาญจนภรณ์. จิตวิทยาการศึกษา: จิตวิทยาประยุกต์เพื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๔๘.

ไฉพร คุโณทัย. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐.

วารี ธีระจิตร. การจัดและปรับปรุงสภาพห้องเรียน. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.

วิชาการ, กรมกระทรวงศึกษาธิการ. การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๓.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, ๒๕๓๕.

ส่งศรี ชมภูวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๗.

สนิท เจริญธรรม. การวัดผล ประเมินผล. นครศรีธรรมราช : สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๔๐.

สนอง อินตะคร. เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. อุบลราชธานี : อุบลกิจออฟเซทกการพิมพ์, ๒๕๔๔.

สมทรง บุญญฤทธิ์. เทคนิคการสอนศีลธรรมในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : ประสานมิตร, ๒๕๓๒.

สมพงษ์ จิตระดับ. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗.

สมยศ นาวิการ. การพัฒนาองค์กรและการจูงใจ. กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล, ๒๕๓๕.

สมศักดิ์ ลินธุระเวชญ์. การประเมินผลการเรียน. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๓๑.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. วิทยาการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๑๕. กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์, ๒๕๔๐.

สุพิน บุญชวงค์. หลักการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : แสงสุทธิการพิมพ์, ๒๕๓๔.

สุรพล พยอมแย้ม. ปฏิบัติการจิตวิทยาในงานชุมชน. กาญจนบุรี : สหภาพพัฒนาการพิมพ์, ๒๕๔๕.

แสง จันทร์งาม. วิธีสอนของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพมหานคร : กมลการพิมพ์, ๒๕๒๖.

อดิศร ธีรสีโล, พระมหา. คุณธรรมสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

อนันต์ ศรีโสภณ. ทฤษฎีการวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : มิตรสยาม, ๒๕๔๐.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร : โอเคียนสโตร์, ๒๕๓๕.

อุไรพร พานิชกุล. พฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๓๕.

๒) บทความจากหนังสือรวมบทความ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. “ความหมายและแนวความคิดการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก”. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก หน่วยที่ ๑ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๓.

๓) วิทยานิพนธ์ / สารนิพนธ์ / รายงานการวิจัย

กัญญาณวีโร (แซ่เฮ้อ), พระ. “ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่มีต่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระธรรมวิทยากร : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนในเขต อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

จันทิมา จันทรสุวรรณ. “ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้บริหารต่อการปฏิบัติงานของครูบรรณารักษ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘.

ธวัชอินทวงศ์ (สกุล อินทวิไล), พระครู. “ศึกษาประสิทธิภาพของการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเวฬุวันวิทยา ตำบลหนองไผ่ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

ปิยะ ปิยธรมโม, พระ. “ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกระบวนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของครูประจำการและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอเมืองแพร่”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พิมลรัตน์ ชนรัตน์พิมลกุล. “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๑.

- ภาวิณี วรรณสุข. “ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อสมรรถนะการให้บริการของงานสวัสดิการ กองการเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง”. รายงานการวิจัย. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง), ๒๕๔๕.
- ภูมินทร์ วรไท (ตาดะ), พระ. “ความพึงพอใจของครูและนักเรียนต่อครูพระสอนศีลธรรมใน สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต ๑”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๓.
- รัตนภัทรคุณ (สุรพล อติภทโท), พระครู. “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทของพระ สอน ศีลธรรมในโรงเรียนอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- วรดิศดานุชิต (สังเวช คเวสโก), พระครู. “ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทครูพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์พุทธ ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- วัชรินทร์ เศษเสถียร. “ความพึงพอใจของผู้ใช้น้ำต่อการให้บริการของการประปาปทุมธานี- รังสิต”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘.
- วิญญพงษ์ สงวนศักดิ์พงษ์. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการด้านการทะเบียนของ กรมการปกครอง : กรณีศึกษาสำนักทะเบียนอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”. ภาค นิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๗.
- ศนิชา เสิศการ. “ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”. การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๗.
- ศรายุทธิ์ สิริวิสุทธิเมธี (พรชัยเดชากุล), พระ. “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระ สอนศีลธรรมในโรงเรียน ในเขตอำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์ศิลปะ ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๓.
- สง่า ทองสุข. “ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู : ศึกษา เฉพาะกรณีโรงเรียนยโสธรพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร”. ศึกษานิพนธ์ศาสตรมหา บัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

- สุวรรณา สะแหละ. “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาล เอกชน เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓”. วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๗.
- อดิเรก สัตวรานุกูล, พระมหา. “พฤติกรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในการส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีล ๕”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัยมหา วิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑.
- อารี น้อยสำราญ. “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อขนมหวานเมืองเพชร”. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๘.
- อำนาจ ศรีบรรเทา. “ความพึงพอใจที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนวัดราชาธิวาส กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๔๕”. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

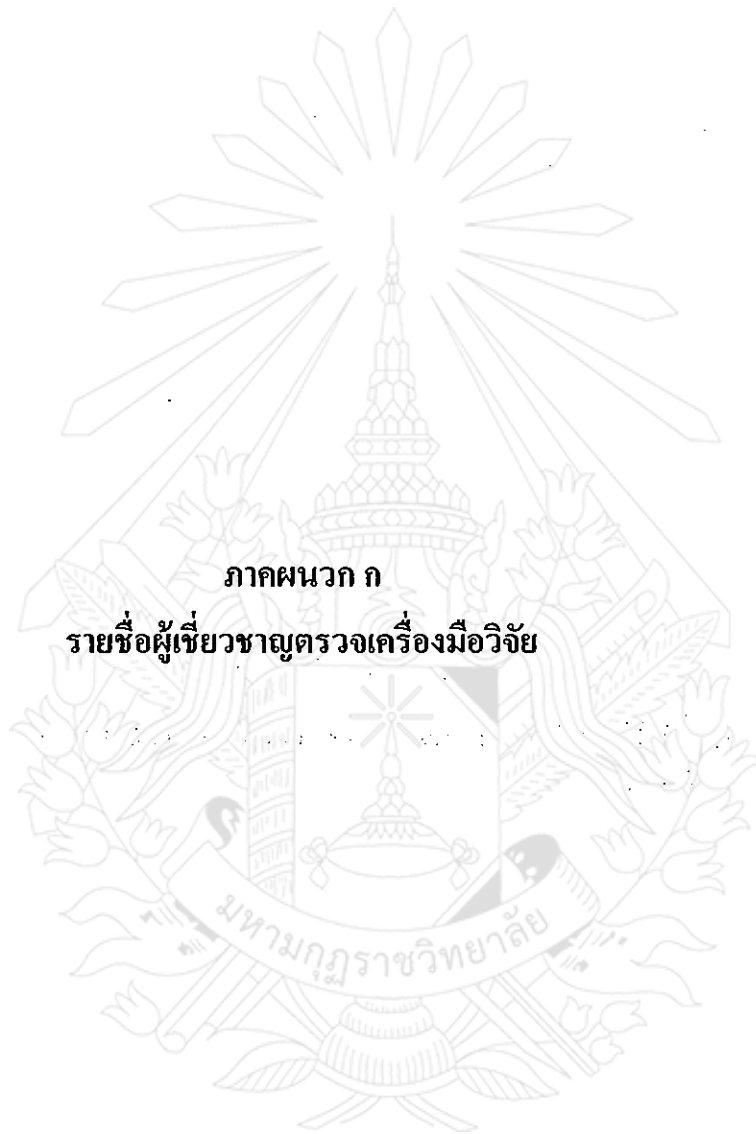
๔) บทความจากเอกสารที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

- ชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์, โรงเรียน. “แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา ๒๕๕๖ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต ๑ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน”, (อัครสำเนา).
- นเรศวร, มหาวิทยาลัย สภาอาจารย์. “พระราชดำรัสใน โอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๔๒ การวิเคราะห์คุณธรรม ๔ ประการ”. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๑, (อัครสำเนา).

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๗ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๖๐
โทร.๐-๒๕๒๙-๑๖๖๓, ๐-๒๕๒๙-๑๖๘๒ FAX ๐-๒๕๒๙-๑๖๘๐

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘) / ว ๐๑๗

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอนิมนต์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เรียน พระมหาพรประสงค์ ปริณวาวเมธี

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิต โค (ฤทธิ์คำพร) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๗/๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์
อำเภอบ้านคา จังหวัดระยอง” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของ
เครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.ดร.มานพ นักการเรือน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
และ ผศ.ดร.ภาวิช สุวรรณดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ จึง
ใคร่ขอนิมนต์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(พระครูสุนทรธรรมโสภณ, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์สิรินธรราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๒๙-๑๖๖๓ ต่อ ๑๒๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๙ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๖๐
โทร.๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓, ๐-๒๔๒๕-๑๖๔๒ FAX ๐-๒๔๒๕-๑๖๔๓

ที่ ศร ๖๐๑๑ (๒.๘) / ว ๐๑๓

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร ดร.วิญญู กิณะเสน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตโต (ฤทธิ์คำรพ) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๗/๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของ
เครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.ดร.มานพ นักการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
และผศ.ดร.ภามิต สุขวรรณดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ จึง
ใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นัก
ศึกษา

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรธรรมโสภณ, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์สิรินธรราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๒๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๗ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๖๐
โทร.๐-๒๔๒๙-๑๖๖๓, ๐-๒๔๒๙-๑๒๔๒ FAX ๐-๒๔๒๙-๑๒๔๑

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๖๐๑๗

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เจริญพร นายสมบัติ สะเกศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงร่างวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตโต (ฤทธิ์คำรพ) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๗/๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของ
เครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.ดร.มานพ นักการเรือน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
และ ผศ.ดร.ภาษิต สุขวรรณดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ จึง
ใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามที่จะใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยดังกล่าวแก่นัก
ศึกษา

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรธรรมโสภณ, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์สิรินธรราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๒๐

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๗ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๑๐
โทร ๐-๒๕๒๕-๑๐๐๓, ๐-๒๕๒๕-๑๒๕๒ FAX ๐-๒๕๒๕-๑๒๕๖

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๖๐๑๗

๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดชากหมาก

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๓๐ ชุด

ด้วย พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตโต (ฤทธิ์คำรพ) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๑/๒๕๕๕ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง” ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของ
เครื่องมือการวิจัยก่อนทำการเก็บข้อมูล โดยมี รศ.ดร.มานพ นักการเรือน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
และ ผศ.ดร.ภามิต สุขวรรณดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม มีความประสงค์จะขอกความ
อนุเคราะห์เพื่อแจกแบบสอบถามแก่นักเรียน จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อทดลองเครื่องมือการวิจัย
ดังกล่าว

จึงเจริญพรมหาเพื่อพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรธรรมโสภณ, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์สิรินธรราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๒๕-๑๖๖๓ ต่อ ๑๒๐

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์
๒๖ หมู่ ๗ ต.อ้อมใหญ่ อ.สามพราน จ.นครปฐม ๗๓๑๖๐
โทร.๐-๒๔๒๙-๑๖๖๓, ๐-๒๔๒๙-๑๖๙๒ FAX ๐-๒๔๒๙-๑๖๔๑

ที่ ศธ ๖๐๑๑ (๒.๘) / ๖๐๑๓

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตเช่าพื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล
เจริญพร ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิต โด (ฤทธิ์คำรพ) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา รุ่นที่ ๗/๒๕๕๔ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความพึงพอใจ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์
อำเภอบ้านาง จังหวัดระยอง” โดยมี รศ.ดร.มานพ นักรการเรียน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และผศ.
ดร.ภานิต สุขวรรณดี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิ
รินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์ จึงขออนุญาตเช่าพื้นที่เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก
นักเรียน เพื่อนำไปประกอบการดำเนินการวิจัย

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านและขออนุโมทนาขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุนทรธรรม โสภณ, ผศ.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์สิรินธรราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

โครงการบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๔๒๙-๑๖๖๓ ต่อ ๑๒๐

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม

ในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

คำชี้แจง

ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือ
เติมข้อความลงในช่องว่าง ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์ เพื่อนำ
ผลการวิจัยไปแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ บัญชีส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาครูพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ตอนที่ ๑ บัญชีส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม.....

สำหรับผู้วิจัย

๑ ๒ ๓

๑ เพศ

๑. () ชาย

๒. () หญิง

๔

๒. อายุ

๑. () ๑๓ ปี

๒. () ๑๔ ปี

๓. () ๑๕ ปี

๕

๓. ระดับชั้น

๑. () ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

๒. () ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

๓. () ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๖

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมใน
โรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตรงกับความพึงพอใจของ
ท่านให้มากที่สุด

- ๕ มีค่าเท่ากับ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
๔ มีค่าเท่ากับ มีระดับความพึงพอใจมาก
๓ มีค่าเท่ากับ มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
๒ มีค่าเท่ากับ มีระดับความพึงพอใจน้อย
๑ มีค่าเท่ากับ มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ					สำหรับ ผู้วิจัย
		๕	๔	๓	๒	๑	
(๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ							
๑	มีการนุ่งห่มผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อยเหมาะสมกับความ เป็นพระภิกษุ						☐ ๗
๒	มีวาทีศิลป์ มีการอธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่างให้เข้าใจง่าย และมีลีลาในการสอน						☐ ๘
๓	มีความรู้ด้านวิชาพระพุทธศาสนา มีการใช้เทคโนโลยีที่ ทันสมัยและเหมาะสม						☐ ๙
๔	มีคุณธรรม มีความเมตตา เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่						☐ ๑๐
๕	มีจิตวิญญานความเป็นครู คือ มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา						☐ ๑๑
(๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน							
๖	มีการบูรณาการหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้						☐ ๑๒
๗	มีการวางแผนการสอนในแต่ละครั้ง และมีการใช้สื่อเพื่อ ความเข้าใจความสนใจของผู้เรียน						☐ ๑๓
๘	นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ร่วมกัน การซักถาม การแสดงความคิดเห็น						☐ ๑๔

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ					สำหรับ ผู้วิจัย
		๕	๔	๓	๒	๑	
๕	มีกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา						☐ ๑๕
๑๐	มีการบูรณาการใช้หลักสูตรร่วมกับวิชาอื่นๆ ได้ดี						☐ ๑๖
(๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม							
๑๑	มีกิจกรรมหน้าเสาธง การสวดมนต์ แผ่เมตตา เพื่อรำลึกถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์						☐ ๑๗
๑๒	มีการใช้หลักสูตรปลูกฝังเรื่องค่านิยม สติ หน้าที่ เสรีภาพในสังคม						☐ ๑๘
๑๓	มีการใช้ธรรมะร่วมกับทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตรประจำวัน						☐ ๑๙
๑๔	มีการแบ่งกลุ่มทำกิจกรรมนำเสนอเรื่องศาสนพิธีในภาคปฏิบัติหน้าชั้นเรียน						☐ ๒๐
๑๕	มีการไปศึกษาทางด้านศาสนสถานนอกสถานที่						☐ ๒๑
(๔) ด้านการวัดผลและประเมินผล							
๑๖	มีการนำเสนอการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา						☐ ๒๒
๑๗	มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านภาคปฏิบัติ						☐ ๒๓
๑๘	มีการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมกิจกรรมในห้องเรียน						☐ ๒๔
๑๙	มีการวัดผลก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีแบบฝึกหัดทดสอบ						☐ ๒๕
๒๐	มีการวัดผลและประเมินผลครอบคลุมเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน						☐ ๒๖

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาความพึงพอใจของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอ
บ้านฉาง จังหวัดระยอง

๑) ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

.....

๒) ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

.....

๓) ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

.....

๔) ด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหา.....

.....

แนวทางแก้ไขปัญหา.....

.....

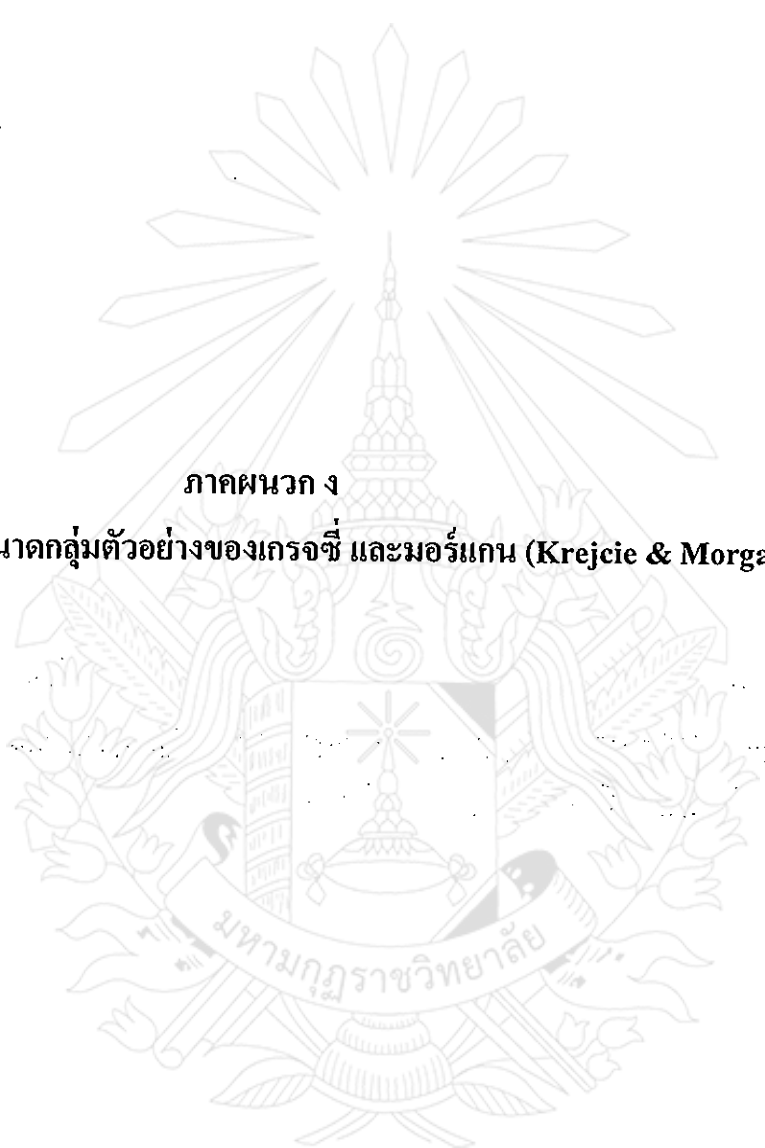
ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือ

พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตโต (ฤทธิ์คำรพ)

นักศึกษาศรีปริญาโท สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ในพระราชูปถัมภ์

ภาคผนวก ง

ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรจี้และมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
๑๐	๑๐	๑๕๐	๑๐๗	๔๖๐	๒๑๐	๒,๒๐๐	๓๒๓
๑๕	๑๔	๑๖๐	๑๑๓	๔๗๐	๒๑๔	๒,๔๐๐	๓๓๑
๒๐	๑๕	๑๗๐	๑๑๗	๕๐๐	๒๑๗	๒,๖๐๐	๓๓๕
๒๕	๒๔	๑๘๐	๑๒๓	๕๕๐	๒๒๖	๒,๘๐๐	๓๓๗
๓๐	๒๗	๑๙๐	๑๒๗	๖๐๐	๒๓๔	๓,๐๐๐	๓๔๑
๓๕	๓๒	๒๐๐	๑๓๒	๖๕๐	๒๔๒	๓,๕๐๐	๓๔๖
๔๐	๓๖	๒๑๐	๑๓๖	๗๐๐	๒๔๗	๔,๐๐๐	๓๕๑
๔๕	๔๐	๒๒๐	๑๔๐	๗๕๐	๒๕๔	๔,๕๐๐	๓๕๔
๕๐	๔๔	๒๓๐	๑๔๔	๘๐๐	๒๖๐	๕,๐๐๐	๓๕๗
๕๕	๔๗	๒๔๐	๑๔๗	๘๕๐	๒๖๕	๖,๐๐๐	๓๖๑
๖๐	๕๒	๒๕๐	๑๕๒	๙๐๐	๒๖๙	๗,๐๐๐	๓๖๔
๖๕	๕๖	๒๖๐	๑๕๕	๙๕๐	๒๗๔	๘,๐๐๐	๓๖๗
๗๐	๕๙	๒๗๐	๑๕๙	๑,๐๐๐	๒๗๗	๙,๐๐๐	๓๖๗
๗๕	๖๓	๒๘๐	๑๖๒	๑,๑๐๐	๒๘๕	๑๐,๐๐๐	๓๗๐
๘๐	๖๖	๒๙๐	๑๖๕	๑,๒๐๐	๒๙๑	๑๕,๐๐๐	๓๗๕
๘๕	๗๐	๓๐๐	๑๖๙	๑,๓๐๐	๒๙๗	๒๐,๐๐๐	๓๗๗
๙๐	๗๓	๓๑๐	๑๗๕	๑,๔๐๐	๓๐๒	๓๐,๐๐๐	๓๗๙
๙๕	๗๖	๓๒๐	๑๗๙	๑,๕๐๐	๓๐๖	๔๐,๐๐๐	๓๘๐
๑๐๐	๘๐	๓๓๐	๑๘๖	๑,๖๐๐	๓๑๐	๕๐,๐๐๐	๓๘๑
๑๑๐	๘๖	๓๔๐	๑๙๑	๑,๗๐๐	๓๑๓	๗๕,๐๐๐	๓๘๒
๑๒๐	๙๒	๓๕๐	๑๙๖	๑,๘๐๐	๓๑๗	๑๐๐,๐๐๐	๓๘๔
๑๓๐	๙๗	๓๖๐	๒๐๑	๑,๙๐๐	๓๒๐		
๑๔๐	๑๐๓	๓๗๐	๒๐๕	๒,๐๐๐	๓๒๒		

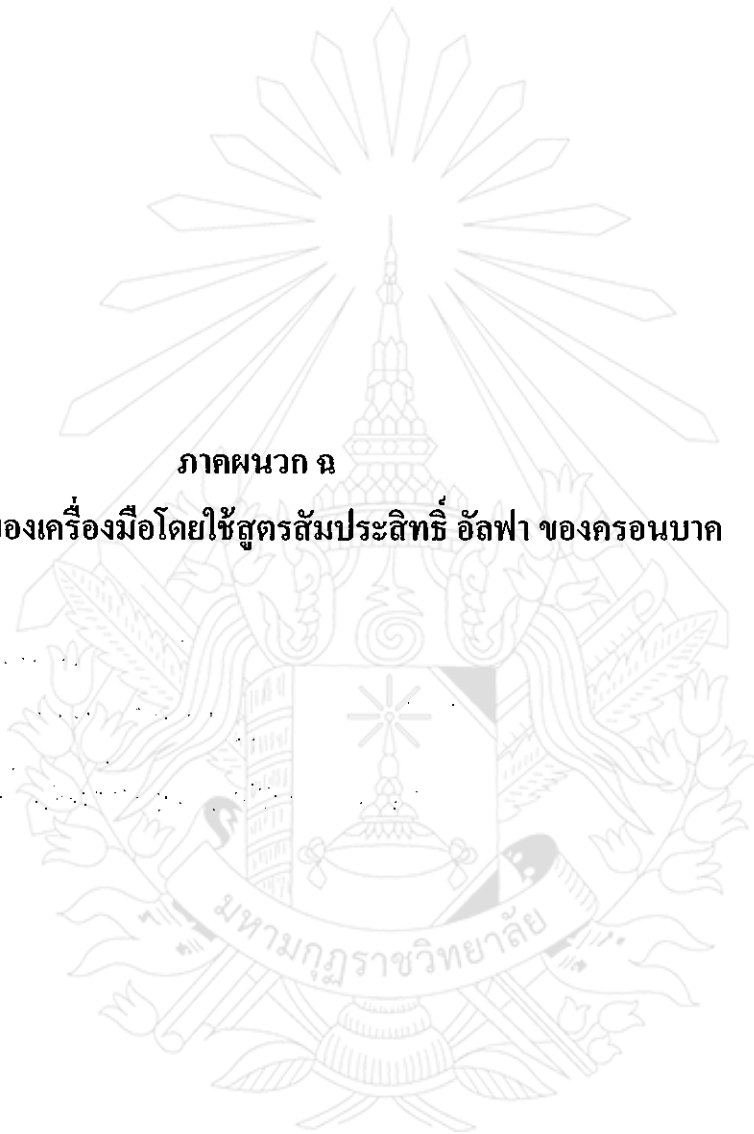

ภาคผนวก จ
แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม
เรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อครูพระสอนศีลธรรม
ในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์ อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง

ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวมของคะแนน ($\sum R$)	$IOC = \frac{\sum R}{N}$	หมายเหตุ
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓			
๑. ด้านบุคลิกภาพและคุณสมบัติความเป็นครูพระ						
๑	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๒	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๓	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๔	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๕	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน						
๑	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๒	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๓	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๔	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๕	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๓. ด้านการพัฒนาพฤติกรรมทางศีลธรรมและวัฒนธรรม						
๑	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๒	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๓	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๔	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๕	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๔. ด้านการวัดผลและประเมินผล						
๑	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๒	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๓	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๔	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้
๕	+๑	+๑	+๑	๓	๑.๐๐	นำไปใช้ได้

ภาคผนวก น
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา ของครอนบาค

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
เพศ	99.7000	22.010	.995	.815
อายุ	100.2022	22.234	.212	.828
ระดับชั้น	99.8356	23.453	.000	.828
A1	98.0356	21.250	.543	.814
A2	98.2022	21.152	.457	.816
A3	98.2356	20.180	.517	.813
A4	98.2356	21.111	.457	.816
A5	98.1356	21.375	.432	.818
B1	98.1022	21.121	.515	.814
B2	98.1689	20.902	.529	.813
B3	98.1022	21.475	.354	.821
B4	98.0689	22.290	.191	.829
B5	98.2022	21.363	.346	.822
C1	97.9356	21.824	.390	.820
C2	98.0356	21.542	.462	.817
C3	98.3356	20.330	.542	.812
C4	98.1356	22.437	.181	.829
C5	98.1356	21.653	.365	.821
D1	98.1356	22.368	.197	.828
D2	98.0689	21.931	.332	.822
D3	98.2022	21.577	.359	.821
D4	98.1022	22.052	.284	.824
D5	98.0689	21.794	.367	.821

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 23

Alpha = .827

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : พระใบฎีกาธีระศักดิ์ ชิตจิตโต (ฤทธิ์คำรพ)
- วัน เดือน ปี เกิด : ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๐
- ภูมิลำเนา : ๕๐/๒๓ หมู่ ๕ ตำบลสำนักท้อน อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดสำนักกะท้อน ๒๕/๗ หมู่ ๑ ตำบลสำนักท้อน
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง
- การศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๓๖ : มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง
- พ.ศ. ๒๕๓๘ : ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาช่างเชื่อม โลหะ
วิทยาลัยเทคนิคระยอง อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง
- พ.ศ. ๒๕๔๑ : ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาช่างเทคนิค โลหะ
วิทยาลัยเทคนิคระยอง อำเภอมืองระยอง จังหวัดระยอง
- พ.ศ. ๒๕๔๒ : นักธรรมชั้นตรี
- พ.ศ. ๒๕๔๓ : นักธรรมชั้นโท
- พ.ศ. ๒๕๔๔ : นักธรรมชั้นเอก
- พ.ศ. ๒๕๕๒ : ปริญญาตรี คณะศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม
- ประสบการณ์การทำงาน
- พ.ศ. ๒๕๔๘ : เป็นครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนชุมชนวัดสุวรรณรังสรรค์
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง
- พ.ศ. ๒๕๔๙ : เป็นผู้ช่วยกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ และเป็นผู้ช่วยฝ่ายปกครอง
โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดสุวรรณรังสรรค์ แผนกสามัญศึกษา
- พ.ศ. ๒๕๕๔ : เป็นเลขานุการเขตปกครองคณะสงฆ์เจ้าคณะตำบลพล
- พ.ศ. ๒๕๕๕ : เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสำนักกะท้อน จังหวัดระยอง
- ปัจจุบัน : ประจําสำนักงานเลขานุการเจ้าคณะตำบลพล
วัดสำนักกะท้อน ๒๕/๗ หมู่ ๑ ตำบลสำนักท้อน
อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง